

BETEKENISCONSTRUCTIE IN DE BERICHTGEVING OVER VLUCHTELINGEN EN MIGRATIE IN DE VLAAMSE MEDIA

Een analyse van interpretatieve repertoires

Aantal woorden: 15.316

Katelijne Mommen

Studentennummer: 01107450

Promotor: Prof. dr. Wouter Vanderplasschen

Begeleidster: Julie Schiltz

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad Master of Science in de richting Pedagogische Wetenschappen, afstudeerrichting Orthopedagogiek

Academiejaar: 2016 - 2017

WOORD VOORAF

Deze scriptie is ontstaan vanuit mijn interesse voor ‘wat woorden kunnen doen’. Doorheen mijn opleiding ben ik me alsmaar meer bewust geworden van de kracht van bepaalde woorden en de invloed ervan op anderen. Dit kwam tot uiting in gesprekken met ouders en kinderen waarmee ik samenwerkte tijdens mijn stages, bij het schrijven van verslagen in een dossier, bij het geven en krijgen van feedback van en aan medestudenten, enzovoort. Ik vind het erg belangrijk om als pedagoog bewust om te gaan met wat je zegt of schrijft en de manier waarop je iets verwoordt. Dat maakt dat ik ook erg kritisch sta tegenover berichten over pedagogische onderwerpen. De keuze voor de analyse van persberichten over vluchtelingen en migratie vloeide hieruit voort.

Graag wil ik een aantal personen bedanken die het schrijven van deze masterproef mee mogelijk maakten. Allereerst wil ik mijn begeleidster – Julie Schiltz – bedanken voor het helpen afbakenen van mijn onderzoek en de feedback en tips die ze doorheen het hele proces gaf. Vervolgens wil ik ook mijn promotor – Professor Dr. Wouter Vanderplasschen – bedanken voor zijn hulp bij de zoektocht naar een geschikte titel voor dit werkstuk en zijn duidelijke feedback. Ook Camille, mijn beste vriendin, wil ik bedanken voor de vele motiverende gesprekken, haar gezelschap bij het samen schrijven van onze scripties en het nalezen van mijn werk. Verder wil ik Maarten bedanken, voor zijn hulp bij IT-gerelateerde moeilijkheden. Ten slotte wil ik mijn ouders, mijn zus Anneleen, mijn tante Nathalie en mijn vriend Ben bedanken voor hun hulp bij het nalezen van dit werk en voor hun interesse en steun doorheen mijn hele studies.

Om de resultaten van dit onderzoek voldoende tot hun recht te laten komen en om de transparantie en dus ook replicerbaarheid en betrouwbaarheid van dit onderzoek te vergroten, werden de systematische opbouw van dit onderzoek en de resultaten van het analyseproces uitvoerig omschreven. Hierdoor werd de richtlijn van 12 500 woorden echter overschreden.

Katelijne Mommen

Augustus, 2017

ABSTRACT

In deze masterproef wordt een kritische analyse gemaakt van persberichten over vluchtelingen en migratie in de Vlaamse media. Dit vanuit de visie dat taal geen loutere representatie is van de werkelijkheid, maar actief betekenissen construeert: het bouwt de werkelijkheid, de wereld van mensen (De bisschop, 2009). De vraag: “Welke betekenissen worden geconstrueerd in berichtgeving over vluchtelingen en migratie?” vormt de leidraad voor dit onderzoek.

Van september tot eind november 2016 werden dagelijks berichten over vluchtelingen en migratie verzameld in twee digitale persbronnen: De Redactie en Het Laatste Nieuws. De 579 verzamelde artikels werden vervolgens geanalyseerd via interpretatieve repertoires, een specifieke benadering voor discoursanalyse ontwikkeld door Potter en Wetherell. Het kader ontwikkeld door De bisschop (2009) werd als handvat gebruikt om de analyse vorm te geven.

Zes interpretatieve repertoires, ofwel ‘manieren van spreken over vluchtelingen’, werden teruggevonden in beide databronnen: (1) vluchtelingen en migratie als stroom die beheerst moet worden, (2) vluchtelingen en migratie als potentieel gevaar, (3) vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel, (4) vluchtelingen en migratie als uitdaging die samenwerking vraagt, (5) vluchtelingen als mensen die recht hebben op bescherming en (6) vluchtelingen als mensen – zoals u en mij – die hopen op een beter leven.

Deze betekenissen kwamen tot stand door de selectie van de inhoud en de inhoud van de nieuwsbronnen berichten, evenals het taalgebruik in de berichtgeving. Metaforen, binaire opposities en emotioneel taalgebruik vormden de voornaamste ingrediënten van de betekenisconstructies. Een reflectie op de mogelijke effecten ervan leidde tot het zicht op twee gevaren en drie mogelijkheden.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Omschrijving begrippen.....	2
1.2	Vluchtelingen wereldwijd	2
1.3	De rol van de media.....	3
1.4	Bestaande literatuur over vluchtelingen en migratie in de media	6
1.5	Probleemstelling	8
2	Methodologie	9
2.1	Discoursanalyse.....	10
2.2	Interpretatieve repertoires als benadering voor discoursanalyse.....	10
2.3	Procedure van dataverzameling.....	11
2.4	Verloop van het onderzoek.....	11
2.4.1	Exploratiefase.....	12
2.4.2	Specificatiefase.....	12
2.4.2.1	Binaire opposities en differentie	12
2.4.2.2	Metaforen.....	13
2.4.2.3	Positioning en retorische elementen	13
2.4.3	Integratiefase	13
2.5	Validiteit en betrouwbaarheid	13
3	Resultaten.....	14
3.1	Exploratiefase	14
3.2	Specificatiefase.....	16
3.2.1	Binaire opposities en differentie	16
3.2.1.1	Voor versus tegen.....	16
3.2.1.2	Veilig versus gevaarlijk.....	17
3.2.1.3	Meer versus minder	17
3.2.1.4	Minderjarig versus volwassen	18
3.2.1.5	Overige opposities.....	19
3.2.2	Metaforen	19
3.2.2.1	Jungle	19
3.2.2.2	Zee, water.....	19
3.2.2.3	Obstructie	20
3.2.2.4	Oorlog, strijd.....	20
3.2.3	Positioning en retorische elementen.....	20
3.2.3.1	Verantwoordelijkheid.....	20
3.2.3.2	Gevaar.....	21

3.2.3.3	Waarden en normen	21
3.2.3.4	Draagkracht	22
3.2.3.5	Overige positioneringen	22
3.3	Integratiefase	22
3.3.1	Vluchtelingen en migratie als stroom die beheerst moet worden	23
3.3.2	Vluchtelingen en migratie als potentieel gevaar	24
3.3.3	Vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel	25
3.3.4	Vluchtelingen en migratie als uitdaging die samenwerking vraagt.....	27
3.3.5	Vluchtelingen als mensen die recht hebben op bescherming	28
3.3.6	Vluchtelingen als mensen, zoals u en mij, die hopen op een beter leven	29
4	Discussie.....	29
4.1	Betekenisconstructies van vluchtelingen en migratie	30
4.1.1	De verschillende betekenisconstructies: interpretatieve repertoires	30
4.1.2	Hoe werden deze betekenissen geconstrueerd?	31
4.1.2.1	De selectie van inhoud	32
4.1.2.2	Taalgebruik in berichtgeving	33
4.2	Mogelijke effecten van de huidige constructies.....	36
4.2.1	Gevaren.....	36
4.2.2	Mogelijkheden	37
4.3	Aanbevelingen voor praktijk en beleid.....	39
4.4	Beperkingen onderzoek en aanbevelingen voor verder onderzoek.....	40
5	Conclusie	41
6	Referentielijst.....	42
7	Bijlagen	47
7.1	Bijlage 1: Codeerschema	47
7.2	Bijlage 2: Bronnenlijst De Redactie	48
7.3	Bijlage 3: Bronnenlijst Het Laatste Nieuws	58

1 INLEIDING

"Om te vermijden dat de Europese Unie instort – en dit is geen hypothetische verklaring – moeten we ervoor zorgen dat de vluchtelingenchaos zich niet herhaalt" (De Redactie, 19-09-2016).

"Op het Zweedse eiland Gotland is een vrouw in een rolstoel het slachtoffer geworden van een groepsverkrachting. Volgens de Zweedse krant Aftonbladet waren de daders asielzoekers" (Het Laatste Nieuws, 11-10-2016).

"Ik moest in Libië dwangarbeid doen. Vaak zaten we twee, drie, vier dagen zonder voedsel of water. Veel mensen zijn daar gestorven. Je werkt voor ze en als iemand sterft moet je het lijk in een gracht dumpen. Het is onmenselijk" (Het Laatste Nieuws, 2-11-2016).

"Ik bewonder hen voor hun doorzettingskracht, want hoewel ze er alle redenen toe hebben om te wanhopen, doen ze dat niet. [...] Het beeld van de hulpeloze vluchteling klopt niet, dit zijn sterke mensen die – net zoals wij – proberen een waardig bestaan op te bouwen" (De Redactie, 03-11-2016).

In elk van voorgaande citaten wordt op een andere manier over vluchtelingen en migratie bericht. Elk van deze verschillende mogelijkheden, kan een ander beeld opbouwen in het hoofd van de lezer. Daarom wordt taalgebruik in deze masterproef niet gezien als een afbeelding van de werkelijkheid of als representatie van de wereld. Taal wordt beschouwd als iets constructief: het vormt de werkelijkheid, de wereld van mensen (De bisschop, 2009). Bijgevolg zijn persberichten geen objectieve, neutrale weerspiegeling van gebeurtenissen. De werkelijkheid is namelijk te complex en te chaotisch om in een krantenartikel te vatten. Hierdoor moet de journalist bepaalde keuzes maken en elke selectie kan een ander beeld over de gebeurtenis of thematiek construeren (Shadid, 2005; Van Gorp, 2006).

Vanuit deze visie dat persberichten geen objectieve weergave van de werkelijkheid (kunnen) zijn, is het interessant om te bestuderen welke betekenissen er geconstrueerd worden over bepaalde thema's. In dit onderzoek worden de betekenissen bestudeerd die over vluchtelingen en migratie gevormd worden in de Vlaamse media. In dit eerste deel wordt de aanleiding van dit onderzoek besproken, maar eerst verdienen de begrippen 'vluchteling', 'migratie' en 'Vlaamse media' uit de titel een korte duiding.

1.1 Omschrijving begrippen

Het begrip ‘vluchteling’ wordt gebruikt om te verwijzen naar alle personen die wegvluchten of gevlucht zijn uit hun thuiscontext. Zowel personen die erkend werden als vluchteling omdat ze voldoen aan het vluchtelingenverdrag¹ als oorlogsvluchtelingen die een subsidiair beschermingsstatuut² hebben, evenals personen die onderweg zijn (naar Europa) om asiel aan te vragen of personen waarvan de asielprocedure nog loopt worden als ‘vluchteling’ omschreven. Dit aangezien er in persberichten weinig concreet onderscheid gemaakt wordt tussen deze groepen.

Met ‘migratie’ wordt het proces bedoeld waarbij personen verplaatsen van een land of regio om zich te vestigen op een andere locatie. Het begrip ‘vluchteling’ verwijst dus naar de personen, terwijl het begrip ‘migratie’ verwijst naar het proces in deze masterproef.

Dit onderzoek focust ten slotte op de Vlaamse media. Meer specifiek werd gekozen om digitale persberichten te analyseren die verschijnen op de webpagina's van De Redactie (DR) en Het Laatste Nieuws (HLN). De keuze voor deze bronnen vloeit voort uit het gegeven dat ze beiden in de top tien van meest populaire mediawebsites in 2016 staan. HLN staat op nummer één en DR op nummer zes. Samen bereiken ze dus een groot gedeelte van het Vlaamse doelpubliek (Vlaamse Regulator voor Media, 2017). Een tweede reden is dat DR onderdeel is van de openbare omroep en HLN van een onafhankelijke persgroep. Zo kan nagegaan worden of dit onderscheid zich uit in verschillende betekenisconstructies van vluchtelingen.

1.2 Vluchtelingen wereldwijd

Wereldwijd waren er eind 2015 ongeveer 65.3 miljoen mensen op de vlucht voor geweld, vervolging of omwille van de schending van hun rechten als mens. Dit aantal is beduidend hoger dan in 2014, toen waren er namelijk 59.5 miljoen vluchtelingen (UNHCR, 2016). Ook in 2016 bleef het aantal mensen op de vlucht toenemen: in de eerste helft van 2016 kwamen er wereldwijd 3.2 miljoen

¹ Het Vluchtelingenverdrag, ook wel de Conventie van Genève genoemd, geeft een omschrijving wat onder de term ‘vluchteling’ valt. Een vluchteling wordt daarin gedefinieerd als: “Een persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren” (Fedasil, 2014).

² Mensen die vluchten omwille van oorlog, maar niet individueel worden vervolgd, vallen niet onder de definitie van de Conventie van Genève. Zij kunnen in België wel in aanmerking komen voor het statuut van subsidiaire bescherming. Je komt hiervoor in aanmerking als er een risico is op ernstige en reële schade, zoals bijvoorbeeld in de oorlogssituatie in Syrië (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2015).

vluchtelingen bij. Ongeveer de helft van alle vluchtelingen zijn afkomstig uit drie landen: Syrië, Afghanistan en Somalië (UNHCR, 2017). Het grootste aantal vluchtelingen verblijft in een buurland van hun land van herkomst of vlucht naar een andere regio binnen het land zelf (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2016).

Wat Europa betreft, kwamen er in 2015 ongeveer 1 miljoen vluchtelingen aan via de Middellandse Zee. Vele landen reageerden hierop met strengere restricties om de grenzen over te steken via grenscontroles en het bouwen van omheiningen. In totaal ontvingen de landen van de Europese Unie meer dan 1.2 miljoen asielzoekers (UNHCR, 2017). In België waren er in dat jaar 35.476 asielaanvragen bij de Dienst Vreemdelingenzaken. Dit was een verdubbeling ten opzichte van 2014 (CGVS, 2016). In het jaar 2016 halveerde het aantal asielaanvragen terug tot 18.710. Deze daling wordt hoofdzakelijk toegeschreven aan het sluiten van de route van Turkije naar Griekenland (CGVS, 2017). De daling van het aantal aankomsten in België en Europa mag echter niet de indruk wekken dat er wereldwijd minder mensen op de vlucht zijn, want het aantal vluchtelingen wereldwijd blijft wel elk jaar toenemen. Bovendien blijft het aantal mensen dat kan terugkeren naar het land van herkomst erg laag. Hierdoor zullen veel vluchtelingen de komende jaren op de vlucht blijven (UNHCR, 2017).

In deze tendensen vraagt men zich af hoe het best omgegaan kan worden met vluchtelingen en migratie (O'Doherty & Lecouteur, 2007). Er ontstaat veel onzekerheid over de voor- en nadelen van migratie voor het gastland en over het bieden van bescherming aan vluchtelingen. Men vraagt zich af hoeveel mensen er toegelaten kunnen worden, of ze effectief nood hebben aan asiel, in hoeverre vluchtelingen een bedreiging vormen en welk soort hulp en begeleiding er voorzien moet worden. In deze onzekerheid kan de voorname rol van de media gesitueerd worden. Burgers kunnen namelijk moeilijk eenduidige informatie verkrijgen die een antwoord biedt op deze vragen (Esses, Medianu & Lawson, 2013). Wanneer directe ervaring met asielzoekers te kort schiet, grijpen mensen hoofdzakelijk terug naar wat er in een krant te lezen of op televisie te zien is (Van Gorp, 2006). De meeste openbare informatie over bepaalde personen en over bepaalde gebeurtenissen worden zo door de media verschaft (Van Dijk, 1993). In het volgende onderdeel wordt ingegaan op de invloed die de media kunnen hebben op de publieke ideeën en percepties over vluchtelingen en migratie.

1.3 De rol van de media

Via het verschaffen van openbare informatie over bepaalde gebeurtenissen hebben de media een invloed op de kennis van personen. Daarnaast kunnen ze de publieke ideeën beïnvloeden door de keuze voor bepaalde onderwerpen (Van Dijk, 1995a). Wanneer in de media vooral gefocust wordt op bepaalde thema's worden deze na verloop van tijd ook als belangrijk bevonden bij het publiek (d'Haenens & de Lange, 2001). In Vlaanderen waren de voornaamste onderwerpen binnen het

migratiethema in 2006 politiek en misdaadnieuws. Dit blijkt uit onderzoek uitgevoerd door de Universiteit Gent en de Katholieke Universiteit Leuven. Vluchtelingen werden binnen misdaadnieuws overwegend voorgesteld als dader (85%) en in mindere mate als slachtoffer (12%), waardoor een erg negatief beeld over vluchtelingen gecreëerd werd (Saeys, Devroe, Grammens, Lits, & Desterbecq, 2007). Als bepaalde fenomenen op één lijn worden gezet, in dit geval migratie en misdaad, kan men namelijk de indruk wekken dat er een verband bestaat tussen beiden (d'Haenens & Saeys, 1996).

Vervolgens hebben ook de stijl en retoriek van de berichtgeving een invloed op hoe het publiek een bepaalde gebeurtenis evalueert (Van Dijk, 1995a). Door de specifieke taal waarin men schrijft, creëert men een versie van de realiteit (Wetherell et al., 2001b). Wat blijft hangen in de hoofden van mensen, is dan niet de gebeurtenis op zich, maar wel het beeld dat over die gebeurtenis wordt opgehangen door de media (Signorelli, zoals geciteerd in De bisschop, 2009). Daarmee construeren ze bepaalde gebeurtenissen, in plaats van ze louter te registreren. Volgens Van Gorp (2002) is het niet onbegrijpelijk dat er verschillende constructies bestaan om een gebeurtenis te omschrijven. Hoezeer gepoogd wordt accuraat te berichten, er zal alleen al door de beperkte tijd en ruimte steeds geselecteerd moeten worden in de beschikbare informatie. Na die selectie volgt constructie om terug tot een bevattelijk geheel te komen. Er moeten dus bepaalde keuzes gemaakt worden. Elke specifieke keuze creëert een ander beeld van de werkelijkheid.

De keuze voor onderwerpen en de taal waarin de journalist schrijft kan dus een invloed hebben op hoe het publiek denkt over migratie. In literatuur specifiek rond vluchtelingen en migratie wordt regelmatig verwezen naar deze rol van de media (zie bijvoorbeeld d'Haenens & de Lange, 2001; Esses et al., 2013 en Steimel, 2010). Toch wordt deze assumptie zelden expliciet gestaafd met onderzoeksgegevens. Een belangrijke stap hierin vormt het Belgische onderzoek van Baldwin Van Gorp (2006). Hij onderzocht persberichten uit verschillende Vlaamse en Franstalige kranten op de aanwezigheid van twee betekenisconstructies van vluchtelingen: vluchtelingen als slachtoffer en als indringer. Hij stelde vast dat de tweede constructie dominant aanwezig was dan de eerste, vooral in berichten van Het Laatste Nieuws. Vervolgens ging hij via experimenteel onderzoek na welke effecten beide representaties hadden bij de lezer. Daarvoor werden drie versies van een fictief persbericht opgesteld, waarbij het nieuwsgegeven in elk van de drie versies hetzelfde was, maar waarbij via retorisch taalgebruik, de titels en afbeeldingen telkens een andere betekenisconstructie van vluchtelingen centraal stond. In een eerste versie worden vluchtelingen voorgesteld als indringer, in de tweede versie als slachtoffer en in de derde versie zaten elementen uit beide constructies. Studenten werden ingedeeld in drie groepen en kregen één van de drie versies te lezen, waarna enkele vragen volgden. 65% van de studenten koos bij het beantwoorden van de vragen voor een interpretatie overeenkomstig met de constructie van het persbericht dat ze lazen. Hiermee werd de invloed die de media kunnen hebben duidelijk bevestigd. Toch had 1 op 5 studenten een eigen interpretatie die niet

overeenkwam met het krantenbericht. Hoe meer uitgesproken de mening van het publiek was voor het experiment, hoe meer deze ook de interpretatie van het bericht kleurde. Wanneer beide constructies aan bod kwamen, werd de interpretatie eveneens vooral gestuurd door de eigen opinie van de lezer. Er is dus een duidelijke indicatie voor een media-effect, maar dit effect is zeker niet absoluut. Een andere interessante vaststelling was dat studenten die het onderwerp volgden in de media meer kozen voor de constructie van indringer bij hun interpretatie van het bericht, terwijl anderen meer kozen voor de constructie van slachtoffer. Aangezien uit de inhoudsanalyse van de persberichten bleek dat de voorstelling van vluchtelingen als indringers meer dominant aanwezig was, kunnen we dit resultaat eveneens zien als een indicatie van een media-effect op de publieke opinie (Van Gorp, 2006).

Ander interessant onderzoek dat de rol van de media naging, is het experimenteel onderzoek van Esses, Medinau en Lawson (2013). Het vormt een illustratie dat de media niet enkel een invloed kunnen hebben op het denken van de ontvanger, maar ook op zijn/haar handelen. Het vertrekpunt was de stelling dat de massamedia meer focussen op negatieve dan positieve verhalen over mensen op de vlucht, door vooral te focussen op de bedreiging die vluchtelingen kunnen vormen voor de gastlanden. De hypothese was dat deze negatieve beeldvorming leidde tot dehumanisering van vluchtelingen en migranten: vluchtelingen zouden niet beschaafd en cognitief niet sterk zijn en niet beschikken over moraliteit of verfijning. Hun menselijkheid werd met andere woorden ontkend. Deze hypothese werd bevestigd in de experimenten die gevoerd werden. De auteurs besluiten dat de onzekerheid over migratie in combinatie met negatieve beeldvorming in de media leidde tot negatieve reacties op vluchtelingen. Dit heeft bovendien een invloed op het handelen van het publiek: door vluchtelingen niet als 'deel van de mensheid' te beschouwen, hoeft men zich niet in te spannen om hun integratie te verzekeren. Dit komt overeen met Parker (2015) die stelt dat de media via haar invloed op het publiek een effect hebben op hoe vluchtelingen kunnen integreren en een gevoel krijgen erbij te horen.

Hoe verwezen wordt naar vluchtelingen kan dus ook bepaalde acties ondersteunen. Het gebruik van de term 'vluchteling' zou bijvoorbeeld benadrukken dat het gaat om mensen die vluchten van geweld om zo in een veilige context terecht te komen. Het is dan moeilijk te rechtvaardigen om de grenzen te sluiten en deze mensen terug te sturen. De constructie van asielzoekers als 'illegalen' daarentegen, legt de focus op het overtreden van de wet in plaats van op het lijden van deze mensen. Dit kan wel de actie legitimeren om hen terug te sturen (O'Doherty & Lecouteur, 2007).

Toch moeten we de macht van de media relativeren. Volgens Maly (2006) hebben de media vooral een invloed bij onderwerpen waar mensen zelf geen directe ervaring mee hebben. Omdat de kennis over vluchtelingen en migratie vaak beperkt is, zal de beeldvorming een grotere invloed hebben. Dit komt overeen met Van Dijk (1995b) die stelt dat het publiek – in tegenstelling tot experts – afhangt van de informatie van de massamedia om modellen en sociale representaties op te bouwen. Onderzoek

dat deze stelling bevestigt, is het doctoraatsonderzoek van Donald (2011). Ze onderzocht mediarepresentaties op televisie in het Verenigd Koninkrijk en hoe deze opgenomen werden door het publiek. Hiervoor nam ze interviews af met vluchtelingen, hulpverleners en mensen die geen rechtstreekse ervaringen hadden met personen op de vlucht. Ze stelde vast dat 1/3 van de personen uit deze laatste groep asielzoekers associeerde met negatieve factoren zoals criminaliteit, financiële lasten, dreiging van geweld en het ontnemen van werk. Sommigen geloofden zelfs niet dat er ook maar iets positief was aan de aanwezigheid van vluchtelingen. Ze gaven aan dat het nieuws op televisie de hoofdbron was voor hun overtuigingen. Die negatieve associaties kwamen niet of veel minder aan bod bij de interviews met vluchtelingen zelf of met hulpverleners. We moeten echter voorzichtig zijn met het veralgemenen van deze resultaten, aangezien het onderzoek zich uitsluitend focuste op het Verenigd Koninkrijk. Toch geeft het een belangrijke indicatie.

Op basis van bovenstaande bespreking kan gesteld worden dat de media een belangrijke invloed kunnen hebben op de ideeën en gedachten van het publiek en op die manier indirect ook het handelen beïnvloeden. Hierdoor is het belangrijk om bewust te blijven van de constructies van vluchtelingen en migratie in de media. Onderzoek naar hoe vluchtelingen worden voorgesteld in de media kan hiertoe bijdragen.

1.4 Bestaande literatuur over vluchtelingen en migratie in de media

Enkele relatief recente onderzoeken gingen na welke beelden over vluchtelingen gevormd worden in de media. Aangezien slechts één grootschalig onderzoek over betekenisconstructie in de Belgische media werd gevonden, worden ook publicaties uit andere contexten besproken. Een overzicht van de concrete publicaties uit de internationale literatuur kan geraadpleegd worden in tabel 1. De resultaten kunnen geclusterd worden in drie grote groepen: vluchtelingen worden voorgesteld als dreiging, als slachtoffers of als mensen.

Allereerst stellen verschillende auteurs dat vluchtelingen worden voorgesteld als dreiging voor gastlanden. Voorbeelden zijn: ‘vluchtelingen als bedreiging voor de veiligheid’ – waarbij de verbinding wordt gemaakt met criminaliteit (Dykstra, 2016), ‘vluchtelingen als economische last’ (Haynes, Devereux & Breen, 2004), ‘vluchtelingen als dragers van ziektes’ (o.a. Esses et al, 2013), enzovoort. Deze focus op dreiging creëert een beeld over vluchtelingen dat ‘zij’ anders zijn dan ‘wij’ (Haynes et al., 2004). Esses et al. (2013) stellen dat de focus op dreiging zo ver gaat, dat het leidt tot het ‘dehumaniseren’ van vluchtelingen. Ze worden met andere woorden zo anders, dat ze niet meer als mens beschouwd worden. In sommige artikels wordt ten slotte de constructie van ‘vluchtelingen als profiteurs’ omschreven. In het artikel van Holmes & Castañeda (2016) wordt bijvoorbeeld het onderscheid aangehaald tussen een ‘vluchteling’ en een ‘migrant’. Migranten die geen vluchteling zijn

worden in het discours beschouwd als economische opportunisten. Deze internationale voorstelling van vluchtelingen als dreiging bevestigt Van Dijks stelling uit 1995 dat vluchtelingen vooral worden voorgesteld als een ‘probleem’ of ‘bedreiging’ in de media. Migratie wordt namelijk zelden voorgesteld als een kans om de economie een boost te geven of als antwoord op de vergrijzing, maar als een ‘invasie’ of ‘bedreigende stroom’ (Van Dijk, 1995a).

Naast dreiging, worden vluchtelingen in de pers ook regelmatig voorgesteld als onschuldige slachtoffers. De nadruk ligt daarbij op hun lijden en de focus gaat naar de humanitaire hulp en bescherming die vluchtelingen verdienen (Van Gorp, 2005; Parker, 2015; Steimel, 2010). Toch houdt de voorstelling van vluchtelingen als slachtoffers volgens Dykstra (2016) een gevaar in. Zij omschrijft in haar onderzoek het beeld van de ‘hulpeloze, passieve vluchteling’. Dit beeld over vluchtelingen leidt ertoe dat ze passieve objecten van humanitaire hulp worden in plaats van actieve participanten. Zij moeten de aangeboden hulp dan dankbaar en kritiekloos ontvangen, ook als deze niet adequaat is. Daarom stelt Dykstra dat de voorstelling van vluchtelingen als slachtoffers slechts één mogelijke constructie mag zijn: het lijden zou niet de enige ervaring mogen lijken die deze mensen hebben. Vluchtelingen zijn immers – naast slachtoffers – ook autonoom handelende individuen.

Soms wordt ook specifiek aandacht besteed aan het ‘humaniseren van vluchtelingen’ om negatieve constructies te vermijden. Dit wordt gedaan door het geven van achtergrondinformatie, het gebruik van namen en foto’s, het omschrijven van anekdotes, enzovoort (Dykstra, 2016). Dit brengt ons bij de laatste groep: de constructies van vluchtelingen als ‘mensen’. Deze constructies leggen de nadruk op het menselijke aspect van personen die vluchten. In tegenstelling tot focussen op het verschil bij de voorstelling van vluchtelingen als dreiging, ligt de focus bij deze derde groep op de gelijkenissen met de gastlanden. In het artikel van Steimel (2010) uit de Verenigde Staten werd bijvoorbeeld omschreven dat vluchtelingen geconstrueerd worden als ‘mensen die zoals eenieder op zoek zijn naar de *American dream*’. Ze bedoelt hiermee dat vluchtelingen, zoals iedereen, op zoek zijn naar goed onderwijs voor hun kinderen en het vinden van een goede job en benadrukt zo een voorname gelijkenis.

Vluchtelingen als dreiging	Auteurs	Korte omschrijving onderzoek
Vluchtelingen als indringers die het gastland bedreigen	Van Gorp (2005)	Belgische kranten
	Gale (2004)	Media in Australië
	Parker (2015)	Gedrukte media in VK en Australië
	Holmes & Castañeda (2016)	Media in Europa
Vluchtelingen als terroristen	Dykstra (2016)	Gedrukte media in VS en VK
	Hanyes, Devereux & Breen (2004)	Media in Ierland
	Esses, Medinau & Lawson (2013)	Constructies in literatuur Westerse landen
Vluchtelingen als bedreiging voor veiligheid	Dykstra (2016)	Gedrukte media in VS en VK
	Hanyes, Devereux & Breen (2004)	Media in Ierland
Vluchtelingen als gevaarlijke vervuilers	Cisneros (2008)	Amerikaanse televisie

Vluchtelingen als economische last	Hanyes, Devereux & Breen (2004)	Media in Ierland
Vluchtelingen als dragers van ziekten	Hanyes, Devereux & Breen (2004)	Media in Ierland
	Esses, Medinau & Lawson (2013)	Constructies in literatuur Westerse landen
Vluchtelingen als valse profiteurs	Esses, Medinau & Lawson (2013)	Constructies in literatuur Westerse landen
	Parker (2015)	Gedrukte media in VK en Australië
	Holmes & Castañeda (2016)	Media in Europa
Vluchteling als last, als bedreiging voor de stabiliteit van het land, als druk op huisvesting, onderwijs en de gezondheidszorg	KhosraviNik (2010)	Gedrukte media in VK
	D'Haenens & de Lange (2001)	Regionale gedrukte media in Nederland
Vluchtelingen als slachtoffer	Auteurs	Korte omschrijving onderzoek
Hulpeloze, passieve vluchteling	Dykstra (2016)	Gedrukte media in VS en VK
Vluchtelingen als onschuldige slachtoffers	Van Gorp (2005)	Belgische kranten
	Parker (2015)	Gedrukte media in VK en Australië
	Steimel (2010)	Human interest gedrukte media in VS
Het menselijk gezicht van vluchtelingen	Gale (2004)	Media in Australië
Vluchtelingen als mensen	Auteurs	Korte omschrijving onderzoek
Vluchtelingen als humane wezens	Dykstra (2016)	Gedrukte media in VS en VK
	KhosraviNik (2010)	Gedrukte media in VK
Vluchtelingen als mensen die zoals eenieder op zoek zijn naar de American Dream	Steimel (2010)	Human interest gedrukte media in VS

Tabel 1: Overzicht betekenisconstructies van vluchtelingen in internationale literatuur

1.5 Probleemstelling

In deze inleiding werd reeds besproken dat de media via de selectie van inhoud over bepaalde thema's en het taalgebruik in de berichtgeving een invloed kunnen hebben op de publieke opinie (Van Dijk, 1995a). Daarbij werd gesteld dat het, gezien deze invloed, belangrijk is om bewust te blijven van de beelden die gevormd worden over vluchtelingen in de media. Dit is een actueel *topic*, aangezien we wereldwijd geconfronteerd worden met een steeds groter aantal mensen op de vlucht (UNHCR, 2017). Vluchtelingen, asielzoekers en migratie vormen bovendien een belangrijk thema in persberichten (Coole, 2002). Ook in België gaat veel aandacht naar deze thematiek (Van Gorp, 2005). Toch stelt Van Dijk (1995a) dat we de macht van de media moeten relativeren: mensen zijn immers in staat om autonoom en onafhankelijk te denken. De media kunnen volgens hem vooral een invloed hebben op mensen die zich niet bewust zijn dat de media hun gedachten en percepties kunnen beïnvloeden. Met deze thesis wil ik bijdragen aan de bewustwording van de invloed die de pers kan hebben op de gedachten en indirect op het handelen van de lezer.

Op basis van het literatuuroverzicht (zie 1.4) kan besloten worden dat vluchtelingen in mediaberichten overwegend als dreiging worden voorgesteld en in mindere mate ook als slachtoffers of humane wezens. De onderzoeken die gevoerd werden vonden vooral plaats in niet-Europese context en het enige Belgische onderzoek dateert van 2005. Daarom is onderzoek naar de betekenisconstructies van

vluchtelingen in de Belgische context vandaag de dag een interessante topic. Omwille van de taalbarrière zal dit onderzoek echter uitsluitend focussen op de Vlaamse media. In deze masterproef wordt een antwoord gezocht op volgende onderzoeksvraag: “Welke betekenissen worden geconstrueerd in de berichtgeving over vluchtelingen en migratie in de Vlaamse media?” Daarbij staan volgende deelvragen centraal: 1) Hoe wordt betekenis rond vluchtelingen en migratie geconstrueerd in de Vlaamse media? 2) Wat zijn mogelijke effecten van de huidige betekenisconstructies van vluchtelingen en migratie? De praktische haalbaarheid in het kader van een masterproef leidde tot de keuze om enkel de digitale persberichten van twee nieuwsbronnen te bespreken: de Redactie en Het Laatste Nieuws.

De theoretische relevantie van dit onderzoek bestaat erin een aanvulling te zijn op hiaten in de bestaande literatuur. Bevindingen van een studie hangen namelijk sterk af van de context en de tijdsperiode waarin het onderzoek plaatsvindt (Steimel, 2010). Er bestaat weinig recent onderzoek dat focust op de betekenisconstructies van vluchtelingen in de Vlaamse media. Dit onderzoek kan hierin een eerste stap zetten.

De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek verloopt meer indirect. Gezien de invloed die de media kunnen hebben op het denken en het handelen van het publiek, is bewustwording van de bestaande betekenisconstructies belangrijk. Dit onderzoek tracht bij te dragen aan deze bewustwording. Aangezien persoonlijk contact met vluchtelingen voor het merendeel van de bevolking ontbreekt, vormen de massamedia de voornaamste bron van info om tot beeldvorming over migratie te komen. Op basis van deze beeldvorming zullen mensen handelen als de asielkwestie het onderwerp vormt van debat of wanneer ze in aanraking komen met vluchtelingen (Van Gorp, 2006). De media kunnen zo een belangrijke rol spelen in het genereren van steun of verwerping van het asielbeleid (d’Haenens & Saeys, 1996; Van Gorp, 2005). Eenzijdig negatieve beelden die integratie mogelijk bemoeilijken, kunnen in de toekomst omgezet worden in meer accurate en genuanceerde omschrijvingen die op hun beurt een invloed hebben op de publieke opinie.

2 METHODOLOGIE

Betekenisconstructies in persberichten over vluchtelingen en migratie staan centraal in dit onderzoek. Niet de vraag: “Wat zijn vluchtelingen?”, maar: “Hoe wordt gesproken over vluchtelingen?” is daarbij van belang. Betekenisverlening wordt dan gezien als een dynamische activiteit en is bijgevolg moeilijk kwantificeerbaar (De bisschop, 2009). Daarom wordt binnen dit onderzoek een kwalitatieve methodologie gehanteerd. Meer specifiek werd gekozen voor het kader van discoursanalyse. Discours analytici suggereren namelijk dat de constructieve en flexibele manieren waarop taal gebruikt wordt een centraal onderwerp voor onderzoek moeten zijn (Potter & Wetherell, 2001).

2.1 Discoursanalyse

Discoursanalyse kan niet eenduidig worden omschreven. Een algemene omschrijving is ‘de studie van spraak en teksten’ waarbij de focus ligt op taal in gebruik (Wetherell, 2001b, p. 1). Het is een overkoepelende term voor vele verschillende analytische principes en praktijken waarin discours centraal staan. Een discours is een georganiseerd geheel van statements (Wetherell, 2001a). Verschillende discours zijn verschillende perspectieven op de wereld en hangen samen met de verschillende relaties die mensen hebben tot de wereld. Kenmerkend is dat ze de werkelijkheid niet louter registreren, maar op een bepaalde manier representeren: “Discourses not only represent the world as it is (or rather is seen to be), they are also projective, imaginaries, representing possible worlds which are different from the actual world, and tied in to projects to change the world in particular directions” (Fairclough, 2003, p. 124).

Bij discoursanalyse staat de constructie van een sociale realiteit via taal centraal. Discours zijn namelijk praktijken die de onderwerpen waarover gesproken wordt ook systematisch mee vorm geven (Foucault, 1972). Taal wordt niet gezien als afbeelding van de werkelijkheid of een representatie van de wereld. Taal wordt beschouwd als iets constructief: een discours bouwt de werkelijkheid, de wereld van mensen (De bisschop, 2009): “Words are about the world but they also form the world as they represent it” (Wetherell 2001a, p. 16). Betekenis kan bijgevolg niet afgeleid worden door de vaste relatie tussen abstracte symbolen, maar ontstaat door het dynamisch sociaal gebruik van specifieke vormen van taal in verschillende contexten (Maybin, 2001). Daarom bestuderen discoursanalytici taal in gebruik. Algemeen zijn ze geïnteresseerd in de verschillende manieren waarop teksten en conversaties georganiseerd worden en wat de gevolgen zijn van die specifieke constructie in vergelijking met andere (Mehan, 2001). De focus ligt dan niet meer op wat taal representeert, maar op wat taal kan doen (Van Hove & Claes, 2011).

2.2 Interpretatieve repertoires als benadering voor discoursanalyse

Zoals reeds gesteld is discoursanalyse een containerbegrip dat veel verschillende stromingen en procedures omvat. De noodzakelijke keuze voor een meer specifieke invalshoek mondde uit in de keuze voor interpretatieve repertoires, een term ontstaan vanuit de sociale psychologie. Potter en Wetherell deden een poging om een discours-theorie en -methode te ontwikkelen die toegepast kan worden bij psychologische onderwerpen (Wetherell, 2001c). Centraal in hun theorie is de stelling dat taal kan zorgen voor meerdere versies van eenzelfde gebeurtenis (Van Hove & Claes, 2011). Hiervoor ontwikkelden zij het begrip interpretatieve repertoires. Potter (1996) omschrijft interpretatieve repertoires als “systematisch gerelateerde sets van termen, die vaak op coherente stilistische en grammaticale wijze gebruikt worden en meestal opgebouwd zijn rond één of meerdere centrale

metaforen” (p. 131, vrije vertaling uit het Engels). Ze vormen een reeks van linguïstische mogelijkheden die gebruikt kunnen worden in alledaagse interacties. Hierdoor kunnen ze beschouwd worden als de “bouwstenen van conversaties” (Edley, 2001, p. 198). Deze repertoires kregen historisch vorm en vormen een belangrijk onderdeel van wat als ‘logisch’ of als ‘algemeen aanvaard’ wordt beschouwd in een samenleving, hoewel ze soms ook specifiek zijn voor bepaalde specifieke institutionele domeinen (Potter, 1996).

Het verschil tussen discours en interpretatieve repertoires zit in het gegeven dat deze laatste kleiner en meer gefragmenteerd zijn (Edley, 2001): Het zijn de “operationalisering van de discoursgedachte op kleinere schaal” (De bisschop, 2009, p. 165). De focus op interpretatieve repertoires – als kleinere eenheden dan discours – benadrukt dat er meerdere repertoires zijn om te spreken over bepaalde onderwerpen (De bisschop, 2009) en er dus meerdere retorische mogelijkheden zijn (Edley, 2001). De focus wordt dus niet gelegd op één allesbepalend discours, maar op deelverzamelingen van het discours die flexibel ingezet kunnen worden, afhankelijk van de intenties van de persoon die spreekt (De bisschop, 2009). Vanuit die invalshoek kan de analyse van interpretatieve repertoires gezien worden als een tussenweg tussen conversatieanalyse en kritische discoursanalyse, waarbij mensen tegelijk ‘meester’ en ‘slaaf’ van het discours zijn (Edley & Wetherell, 1997, p. 206).

2.3 Procedure van dataverzameling

Vanuit de visie dat mediaberichten, evenals andere taaluitingen, geen loutere weerspiegeling zijn van de werkelijkheid, zijn krantenartikelen een geschikte bron om via een discoursanalyse te bestuderen (Van Hove & Claes, 2011). In deze masterproef werden digitale artikels van De Redactie en Het Laatste Nieuws geanalyseerd. Op DR wordt alle informatie van de openbare omroep verzameld en tracht men zo waarheidsgetrouw mogelijk te berichten over gebeurtenissen en tendensen. HLN is een onafhankelijke, populaire, liberale en vrijzinnige krant (Van Gorp, 2005). Gedurende drie maanden (van september tot en met november 2016) werd dagelijks gezocht naar berichten over vluchtelingen en migratie in beide persbronnen. Dit gebeurde door dagelijks te zoeken naar berichten waarin de woorden ‘vluchteling’, ‘asielzoeker’, ‘immigrant’ en ‘migrant’ voorkwamen. Zo werden in totaal 579 artikels verzameld: 223 van DR en 356 van HLN.

2.4 Verloop van het onderzoek

Voor discoursanalyse bestaat er geen te volgen recept. Het is, net zoals vele kwalitatieve onderzoeksmethoden, een circulair proces met een open einde (Taylor, 2001; Van Hove & Claes, 2011). Het analytisch kader ontwikkeld door De bisschop (2009) werd gebruikt als leidraad en houvast voor het analyseren van de verzamelde persberichten.

Schematisch kan het als volgt voorgesteld worden:

	STAP 1: De Redactie	STAP 2: Het Laatste Nieuws
Exploratie	Sensitizing concepts	Sensitizing concepts
Specificatie	Categorieën: - Binaire opposities en differentie - Metaforen - positioning en retorische elementen	Categorieën: - Binaire opposities en differentie - Metaforen - Positioning en retorische elementen
Integratie	Interpretatieve repertoires	

Figuur 1: analyse-opbouw gebaseerd op De bisschop (2009)

Om de analyse te vergemakkelijken, wordt gebruik gemaakt van de computersoftware NVivo. In wat volgt wordt achtereenvolgens ingegaan op de exploratie-, specificatie- en integratiefase. Deze fasering zal tweemaal doorlopen worden: eenmaal voor de artikels van DR, andermaal voor HLN.

2.4.1 Exploratiefase

Potter en Wetherell bevelen aan om de informatie eerst breed te coderen als startpunt van de analyse (Taylor, 2001). In de eerste fase wordt daarom op zoek gegaan naar ‘sensitizing concepts’. Een sensitizing concept geeft de onderzoeker een algemene richting waar hij of zij moet kijken. Dit in tegenstelling tot ‘definitive concepts’ die specifiek voorschrijven wat men moet zoeken (Blumer, 1954, p.7). Ze vormen de basis om een codeerschema op te stellen.

2.4.2 Specificatiefase

In deze fase worden de ‘sensitizing concepts’ verfijnd tot een codeerschema. Hierbij worden drie grote categorieën van betekenisconstructie onderscheiden: binaire opposities en differentie, metaforen, en positioning en retorische elementen.

2.4.2.1 *Binaire opposities en differentie*

Betekenis ontstaat volgens De Saussure steeds vanuit het verschil tussen tekens. We weten bijvoorbeeld wat ‘zwart’ betekent, niet zozeer vanuit een zekere essentie van ‘zwartheid’, maar omdat we het kunnen contrasteren met het tegengestelde: ‘wit’ (Hall, 2001, p. 328). Vaak is het zo dat niet beide polen van de oppositie aan bod komen in een tekst of artikel. Eén van beide polen komt aan bod, de andere moeten we er zelf bij denken (De bisschop, 2009).

Aandacht voor differentie betekent aandacht hebben voor sporen in een tekst die wijzen op verschil. Het gaat dan om meer subtiele aanwijzingen van tegenstellingen. Ten slotte moeten we niet enkel aandacht hebben voor tegenstellingen om betekenis te creëren. Ook via gelijkstelling creëert men betekenis (De bisschop, 2009).

2.4.2.2 Metaforen

Het domein van binaire opposities situeert zich in de ‘letterlijke taal’. Metaforen situeren zich daarentegen in ‘figuurlijke taal’. Via metaforen kunnen we een gegeven begrijpen en ervaren in termen van iets anders (Lakoff & Johnson, 1980). Net als binaire opposities zijn metaforen een concrete manier om na te gaan hoe betekenis geconstrueerd wordt.

2.4.2.3 Positioning en retorische elementen

In deze masterproef wordt bij de betekenisconstructies ook nagegaan wat het effect is van taal. Daarom moet ook gekeken worden naar de overtuigende betekenis van woorden, zinnen of citaten. Er wordt steeds gekeken naar de retorische stijlelementen tijdens de analyse (De bisschop, 2009). Daarnaast wordt in dit onderzoek ook aandacht besteed aan ‘positioning’. Het zijn aanwijzingen dat de spreker een standpunt inneemt in het debat (De bisschop, 2009). Hiermee schetsen sprekers en schrijvers een beeld van wie ze zijn en hoe ze gezien willen worden. Dit kan zowel intentioneel als niet-intentioneel zijn (Edley, 2001).

2.4.3 Integratiefase

In deze laatste fase worden de interpretatieve repertoires gevormd op basis van voorgaande coderingen. Er wordt gekeken welke sensitizing concepts, binaire opposities, metaforen en positioneringen gereconstrueerd kunnen worden tot een coherent geheel.

2.5 Validiteit en betrouwbaarheid

Bij kwalitatief onderzoek neemt de persoon van de onderzoeker een belangrijke rol in. Daarom is een volledig ‘objectieve’ analyse van teksten niet mogelijk (Fairclough, 2003). De onderzoeker presenteert geen feiten of ‘objectieve samenvatting’ van wat er gevonden werd, maar construeert een lezing of interpretatie (Wetherell, 2001d). Om toch de kwaliteit van dit onderzoek te kunnen waarborgen, wordt gestreefd naar validiteit en betrouwbaarheid.

Validiteit betekent dat de onderzoeker effectief bestudeert wat hij of zij wil bestuderen. Om de validiteit te verzekeren werd het analyseproces op een iteratieve wijze gevoerd. Edley (2001) stelt immers dat de kunst om tot interpretatieve repertoires te komen vertrouwdheid met de data is. De 579 krantenartikelen werden daarom meermaals gelezen en herlezen. Ook via triangulatie in bronnen – zowel DR als HLN werden bestudeerd – werd de validiteit verhoogd.

Betrouwbaarheid – of de mate waarin het onderzoek herhaald door een andere onderzoeker tot dezelfde resultaten leidt – werd nagestreefd door de systematische opbouw van het analyseproces. Door het traject om tot de repertoires te komen duidelijk en uitvoerig te omschrijven, wordt de replicerbaarheid van dit onderzoek verhoogd en kan de lezer zelf het onderzoek beoordelen (Taylor, 2001).

3 RESULTATEN

Van begin september tot eind november 2016 werden dagelijks alle artikels over vluchtelingen en migratie op De Redactie en Het Laatste Nieuws verzameld. Zo werden in totaal 579 artikels opgeslagen. Daarna werd de analyse van deze persberichten uitgevoerd in twee stappen: enerzijds voor de 223 artikels van DR anderzijds voor de 356 artikels van HLN. Aangezien de resultaten van beide analyses sterk gelijken, worden ze hier geïntegreerd besproken. In de discussie wordt dieper ingegaan op enkele verschillen tussen beide databronnen.

Bij dit resultatenoverzicht wordt niet steeds vermeld wie de auteur van het artikel is of welke persoon geciteerd werd. De focus ligt in deze scriptie namelijk op welke beelden er over vluchtelingen gevormd worden, niet op wie wat concreet zei of schreef. In diezelfde lijn werd ook geen onderscheid gemaakt tussen artikels en uitspraken op internationaal en op Belgisch niveau, aangezien de focus niet ligt op welk niveau deze betekenisconstructies concreet vorm krijgen. Dit is echter wel een interessante piste voor vervolgonderzoek. Deze scriptie is daarnaast ook niet bedoeld om auteurs met de vinger te wijzen. Net zoals de invloed van de media op het publiek voornamelijk onbewust loopt, construeren auteurs vaak niet bewust bepaalde beelden over vluchtelingen (Van Gorp, 2006). De bespreking van de resultaten en de discussie mogen niet opgevat worden als louter kritiek, maar als aanknopingspunten in een proces naar meer bewustwording van de verschillende betekenissen die geconstrueerd worden bij zowel lezers als journalisten.

3.1 Exploratiefase

Na een exploratieve lezing van de artikels werden 14 sensitizing concepts teruggevonden. Een overzicht wordt gegeven in tabel 2. Sensitizing concepts kunnen opgevat worden als algemene

thema's die in de berichtgeving centraal stonden. Het eerste sensitizing concept benadrukt bijvoorbeeld de nood aan 'hulp en bescherming' aan vluchtelingen. Bijvoorbeeld:

“De VN-organisatie benadrukt dat de getroffen families blijvende noodhulp nodig hebben. Unicef beschikt naar eigen zeggen slechts over voldoende water, douches en hygiënekits om 150.000 mensen te bevoorraden, terwijl de organisatie verwacht in de komende weken hulp te zullen moeten bieden aan meer dan 350.000 vluchtelingen” (DR, 3-11-2016).

Een ander sensitizing concept dat extra duiding verdient is 'Criminaliteit, risico's en andere problemen', omdat het zowel bij De Redactie (76x) als bij Het Laatste Nieuws (137x) het vaakst voorkomt. Het gaat onder andere over overlast, de gevolgen van de migratiecrisis voor de economie, misdrijven die vluchtelingen en mensen zonder papieren begaan, rellen in vluchtelingenkampen en risico's op terreurdaden. In een artikel over het vluchtelingenkamp in Calais werd bijvoorbeeld het volgende omschreven:

“Omwonenden worden gek van de overlast en vrachtwagenchauffeurs worden er bedreigd en mishandeld. Hun bedrijven lopen miljoenschades op door vernielde ladingen en trucks, vertraging en boetes wegens het vervoer van verstekelingen” (HLN, 4-10-2016).

Anderzijds wordt – in beperktere mate – bericht over vluchtelingen en migranten die omkomen in het verkeer, bij een brand, in de Middellandse Zee of door gevechten in vluchtelingenkampen, over de overbevolking in kampen, agressie naar vluchtelingen toe, klachten van discriminatie en rassenhaat, en risico's op misbruik:

“Nigeriaanse politieagenten en soldaten hebben op grote schaal vrouwen en meisjes verkracht en misbruikt in zeven vluchtelingenkampen in het noordoosten van het land. [...] De mannen misbruiken hun machtspositie en beloven de vrouwen voedsel of andere levensmiddelen in ruil voor seks” (HLN, 31-10-2016).

Opvallend is het contrast met het sensitizing concept 'Kansen', waarbij voordelen, mogelijkheden en kansen aangehaald worden die samengaan met migratie. Dit wordt slechts 30x aangehaald bij de artikels op DR en 28x bij HLN. De focus in de artikels ligt dus eerder op problemen en moeilijkheden die mensen op de vlucht en de landen waar men naartoe trekt ondervinden, dan op de kansen en mogelijkheden die migratie biedt.

Sensitizing concept	Aantal in artikels DR	Aantal in artikels HLN
Hulp en bescherming	39	86
Leed en medeleven	47	44
Kansen	30	28
Migratieroutes	32	45
Omstandigheden in afkomstregio	34	51
Aankomsten en asielaanvragen	67	71
Opvang – en verblijfplaatsen	60	113
Spreiding van vluchtelingen	28	30
Grenzen	57	41
Terugkeer	34	46
Angst	33	35
Criminaliteit, risico's en andere problemen	76	137
Illegaliteit	38	45
Veiligheid	15	96

Tabel 2: sensitizing concepts

3.2 Specificatiefase

In dit onderdeel worden drie categorieën van betekenisconstructie besproken: (1) binaire opposities en differentie, (2) metaforen en (3) positioning en retorische elementen (De bisschop, 2009). In bijlage 1 staat het volledige codeerschema met bijhorende aantallen weergegeven.

3.2.1 Binaire opposities en differentie

3.2.1.1 Voor versus tegen

Deze eerste, meest voorkomende oppositie is een cluster van verschillende tegenstellingen. In de hoofdcategorie bevinden zich stellingen waarbij men 'voor' of juist 'tegen' vluchtelingen en migratie pleit:

“Zoals wellicht overal zijn er ook in Tremelo voor- en tegenstanders. Sommigen maakt het niks uit dat allochtonen hier een zaak beginnen. Anderen laten dan weer duidelijk blijken dat dat voor hen niet hoeft. En natuurlijk spelen de recente aanslagen daarin mee” (HLN, 13-10-2016).

Verder kunnen binnen dit cluster ook de opposities 'beschermen – bedreigen', 'opnemen – terugsturen', '(doorlaten) – tegenhouden', 'verwelkomen – afschrikken', '(aanraden) – ontraden' en 'helpen – (verwaarlozen)' ondergebracht worden. Bij de polen die tussen haakjes staan, werd het specifieke woord niet teruggevonden in de persberichten. De tegenpool moet er met andere woorden zelf bij gedacht worden. Bijvoorbeeld:

“Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken wil de regularisatieaanvraag duurder voor wie illegaal in het land verblijft. [...] Francken hoopt dat dit ontradend zal werken” (DR, 20-10-2016).

3.2.1.2 Veilig versus gevaarlijk

De oppositie veilig versus gevaarlijk komt het tweede vaakst voor in zowel de artikels van DR als HLN. Enerzijds worden gevaren omschreven waarmee vluchtelingen geconfronteerd worden in hun afkomstregio en tijdens hun reis. Anderzijds worden gevaren omschreven voor ‘ons’, de landen waar men naartoe trekt. Voorbeelden zijn:

“Vooral in het oosten van de stad woeden felle straatgevechten. Bewoners van de omliggende dorpen aan de oostkant van Mosul proberen zichzelf en hun kinderen in veiligheid te brengen” (DR, 2-11-2016).

“Orbán trekt alle registers open: vluchtelingen zijn gevaarlijk en moeten met prikkeldraad op afstand worden gehouden, en Brussel neemt dwaze beslissingen die fors bestreden moeten worden” (DR, 2-10-2016).

Bij de gevaren die worden omschreven voor vluchtelingen kan ook de oppositie ‘leven – dood’ geplaatst worden, die vaak voorkomt in artikels over zogenaamde ‘bootvluchtelingen’. Verwijzingen naar het aantal slachtoffers dat omkomt op de Middellandse Zee kan zo het debat openen over de omstandigheden tijdens de vlucht.

“Zeker 240 vluchtelingen zijn in de Middellandse Zee verdronken na het kapseizen van twee schepen voor de Libische kust. Dat meldt de vluchtelingenorganisatie van de VN, UNHCR, op basis van verslagen van overlevenden die zijn aangekomen op het Italiaanse eiland Lampedusa” (HLN, 3-11-2016).

3.2.1.3 Meer versus minder

Ook deze derde meest voorkomende tegenstelling omvat een aantal verschillende opposities, namelijk: ‘meer – minder’, ‘toenemen – afnemen’, ‘verhogen – verlagen’ en ‘stijgen – dalen’. Bijvoorbeeld:

“Naar aanleiding van het recent aantreffen van de grote groep [vluchtelingen] in Heverlee gaan we met de wegpolitie, de federale politie en Leuvense politie bekijken of het fenomeen toeneemt en of er extra veiligheidsmaatregelen nodig zijn” (HLN, 12-10-2016).

Opvallend is dat de linkerzijde van de oppositie een negatieve connotatie krijgt terwijl de rechterzijde als positief wordt gezien. Meer vluchtelingen die aankomen is iets dat tegengegaan moet worden, minder vluchtelingen wordt beschouwd als een succes:

“Dit jaar is het gelukt om het aantal vluchtelingen dat naar Duitsland is gekomen aanzienlijk te verminderen.”, verklaarde minister van Binnenlandse Zaken Thomas de Maizière (DR, 12-10-2016).

Bovenstaand citaat illustreert hoe het woord ‘gelukt’ zorgt dat ‘minder vluchtelingen’ een positieve connotatie krijgt. Deze constructie zou terecht zijn indien er wereldwijd minder mensen een gevaarlijke thuissituatie moesten ontvluchten. Uit cijfergegevens blijkt echter dat dit niet het geval is (UNHCR, 2017). Wel kan een link gelegd worden met het politieke landschap in Europa waarbij – vooral vanuit rechtse hoek – ‘minder vluchtelingen en migratie’ als streefdoel naar voren geschoven wordt. Het voormalige Vlaams Blok positioneerde zich bijvoorbeeld met de slogan “minder vreemdelingen, meer veiligheid” (Van Gorp, 2006). Ook het discours van de Nederlandse politicus Geert Wilders is illustratief in dit verband. In 2014 vroeg hij naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in Den Haag aan het publiek of ze meer of minder Marokkanen in Nederland wilden, waarbij het publiek antwoorde met “minder, minder”. Wilders werd hiervoor veroordeeld wegens groepsbelediging en aanzetten tot discriminatie door de rechtbank van Den Haag (De Rechtspraak, 2016). Het wordt echter gevaarlijk als mediaberichten zulke constructies overnemen of versterken.

3.2.1.4 Minderjarig versus volwassen

Zowel minderjarigen als volwassenen worden vaak aangehaald in de artikels. De keuze om te verwijzen naar minderjarigen wordt regelmatig gemaakt om het argument van de schrijver of spreker extra kracht bij te zetten. Het benadrukt namelijk de onschuld en de kwetsbaarheid van mensen op de vlucht:

"Onuitwisbare beelden van kinderen op de vlucht schokken de wereld", benadrukt Lake. "Elk beeld, elk meisje of elke jongen, vertegenwoordigt vele miljoenen kinderen in gevaar. Dit feit vereist van ons dat we onze bezorgdheid over het lot van deze individuele kinderen omzetten in daden voor al deze kinderen" (DR, 7-9-2016).

Binnen de groep van minderjarigen wordt extra onderscheid gemaakt tussen begeleide en niet-begeleide minderjarigen. Deze laatsten verdienen namelijk extra aandacht: *“Onbegeleide kinderen lopen het grootste risico op uitbuiting en misbruik, onder meer door smokkelaars en*

mensenhandelaren", zegt de Unicef-directeur" (DR, 7-9-2016). Het onderscheid tussen minderjarigen en volwassenen uit zich dus vooral in het specifiek verwijzen naar (onbegeleide) minderjarigen. Door te verwijzen naar gruwel en misbruik bij kinderen wordt de lezer emotioneel geraakt en ontstaat een gevoel van medelijden. Denk maar aan de foto van het aangespoelde lichaam van het Syrische jongetje Aylan, die in 2015 wereldwijd verontwaardiging losweekte.

3.2.1.5 Overige opposities

Andere tegenstellingen die regelmatig werden teruggevonden zijn ‘Binnen versus buiten’, ‘Controle versus chaos’, ‘Gelijk versus verschillend’, ‘Illegaal versus legaal’, ‘Hoop versus leed’, ‘Open versus gesloten’ en ‘Tijdelijk versus langdurig’.

3.2.2 Metaforen

3.2.2.1 Jungle

De meest voorkomende metafoor is ‘jungle’ en wordt meermaals gebruikt bij de artikels over de ontmanteling van het vluchtelingenkamp in Calais. Bij enkele artikels op HLN wordt de metafoor ook gebruikt om te verwijzen naar het vluchtelingenkamp dat in Parijs ontstond. De ‘jungle’ staat symbool voor de levensomstandigheden in het kamp:

“Het kamp in de buurt van de ringweg van Calais wordt officieus "jungle" gedoopt, een naam die perfect de chaos weergeeft die er overheerst. [...] De jungle groeit uit tot een ware schandvlek, symbool voor een falend migratiebeleid in Frankrijk en Groot-Brittannië” (DR, 24-10-2016).

3.2.2.2 Zee, water

De metafoor ‘zee’ is een overkoepelende metafoor voor de metaforen stroom, golven, druppel, (toe)vloed, overspoelen, aanspoelen, stranden, het hoofd boven water houden, indammen en opdrogen. De metafoor wordt vaak gebruikt als waarschuwing voor het aantal vluchtelingen dat de regio binnenkomt. Woorden als ‘vloed’ en ‘stroom’ worden gebruikt om het idee te construeren dat het om hele grote aantallen gaat.

“De Europese Unie gaat thermische camera's leveren aan Servië om het land te helpen bij het indammen van de vluchtelingenstromen aan zijn grenzen” (HLN, 21-9-2016).

Het gebruik van deze metafoor kan als effect hebben dat we het gevoel krijgen dat we ‘overspoeld’ zullen worden door vluchtelingen als we de aankomsten van vluchtelingen en migranten niet proberen in te perken.

3.2.2.3 Obstructie

Onder deze metafoor vallen de begrippen fort, deur, poort en dichttimmeren. Het zijn allemaal middelen om grondgebied af te schermen. Vluchtelingen worden dan geconstrueerd als mensen die ‘buiten gehouden moeten worden’. Voorbeelden zijn:

“Een rechter had de staatssecretaris veroordeeld tot een dwangsom van 4.000 euro per dag dat het visum werd geweigerd. "We gaan de poort echt niet wagenwijd openzetten", zegt hij” (HLN, 1-11-2016).

“De reden waarom zoveel lidstaten het spreidingsplan steunden, had trouwens alles te maken met het feit dat er tegelijk ook afspraken werden gemaakt [...] over het dichttimmeren van de Europese grenzen” (DR, 2-10-2016).

3.2.2.4 Oorlog, strijd

Een laatste metafoor is die van oorlog. Vluchtelingen en migratie worden zo geconstrueerd als iets dat bestreden moet worden. Onder deze overkoepelende metafoor vallen de metaforen oorlog, opblazen, invasie, belagen, jagen en strijd. Voorbeelden zijn:

“Love Australia or Leave ijvert voor een immigratieban [...]. "Wat we nu in Europa zien, is geen immigratie", meent Vuga. "Het is een invasie. We moeten dus op onze hoede zijn. Wij geloven dat het slechts een kwestie van tijd is voor we ook hier een massa-aanval zoals in Frankrijk zullen meemaken" (DR, 17-10-2016).

“In het ontruimde vluchtelingenkamp in Calais - de zogenaamde 'Jungle' - is vanavond de laatste verblijfplaats afgebroken. [...] De werken die een einde moeten maken aan het omstreden vluchtelingenkamp, zijn daarmee volledig afgerond” (HLN, 31-10-2016).

3.2.3 Positioning en retorische elementen

3.2.3.1 Verantwoordelijkheid

Om standpunten te ondersteunen, wordt regelmatig verwezen naar ‘verantwoordelijkheden’ en ‘plichten’. Bij de artikels van DR is dit de meest voorkomende positionering. Hierbij wordt enerzijds verwezen naar ‘onze’ verantwoordelijkheid: *"Europese leiders zijn verantwoordelijk voor recordaantal dode vluchtelingen in Middellandse Zee"* (HLN, 2-11-2016). Anderzijds wordt beargumenteerd dat het gaat om de verantwoordelijkheid van ‘anderen’:

"Hollande wees wel op de verplichtingen van Groot-Brittannië, waar de vluchtelingen naartoe willen. "De Britse autoriteiten moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Het is niet omdat de Britten een soevereine beslissing hebben genomen (de brexit), dat ze kunnen verzaken aan hun plichten ten opzichte van Frankrijk" (DR, 26-9-2016).

3.2.3.2 Gevaar

Deze positionering staat op nummer één bij HLN. Ook hier werd een tweedeling gevonden. Enerzijds werd verwezen naar gevaren voor ‘ons’, de landen waar men naartoe trekt. Andere auteurs verwijzen naar de gevaren voor mensen op de vlucht. De eerste focus benadert migratie als iets dat tegengegaan moet worden. De focus op de gevaren waarmee vluchtelingen zelf geconfronteerd worden benadrukt daarentegen dat we ons moeten inspannen om deze personen te helpen. Bijvoorbeeld:

"Het huidige vluchtelingenbeleid is ronduit funest. De massale instroom uit Syrië en Irak is om verschillende redenen super gevaarlijk. "Wir schaffen das", zegt Angela Merkel. Eerlijk waar, we beseffen niet waaraan we zijn begonnen" (HLN, 5-10-2016).

"We vragen om te stoppen met een gunstenbeleid en over te gaan naar een duidelijk beleid met duidelijke criteria die mensen een uitweg bieden uit situaties die zij echt moeten ontvluchten. Er bestaat geen veilige en legale manier om te vluchten" (HLN, 17-11-2016).

3.2.3.3 Waarden en normen

De verwijzing naar waarden en normen en het belang van integratie vormen een derde belangrijke positionering in alle artikels. Er wordt enerzijds verwezen naar hoe vluchtelingen en migranten mogelijk ‘onze waarden en normen’ in het gedrang brengen:

"De regering van de conservatieve premier Viktor Orban is daar fors tegen gekant en zegt dat de komst van grote aantallen vluchtelingen de 'christelijke en nationale identiteit zou ondermijnen'" (DR, 3-9-2016).

Daarmee samenhangend wordt af en toe ook verwezen naar het belang van integratie, bijvoorbeeld: *“Francken hamert in zijn beleidsnota bovendien nogmaals op de koppeling tussen het - verblijfsrecht en de wil om te integreren” (HLN, 12-11-2016)*. Anderzijds wordt verwezen naar hoe wijzelf ‘onze waarden en normen’ vergeten als het op het bieden van hulp aan vluchtelingen aankomt:

“Eerder dan de angst te voeden dat mensen op de vlucht onze waarden en normen onder druk zetten, zouden we er goed aan doen ons te laten leiden door de normen en waarden die we hoog in het vaandel dragen” (DR, 24-10-2016).

3.2.3.4 Draagkracht

In het debat over vluchtelingen en migratie wordt vervolgens vaak positie ingenomen door te verwijzen naar de draagkracht van België, Europa, de VN. Deze positionering schept net zoals de metafoor ‘water’ het beeld dat het land of de regio afgeschermd moet worden voor vluchtelingen en migranten om stand te kunnen houden.

“Volgens de N-VA'er zet het arrest van de rechter de deur open voor duizenden mensen om ook een aanvraag te doen. "Als we de logica van dit arrest doortrekken, dan betekent dat concreet dat iedereen asiel kan aanvragen in de Belgische ambassade of het consulaat. Dat zijn veel te veel mensen” (DR, 1-11-2016).

3.2.3.5 Overige positioneringen

Naast deze vier meest voorkomende standpunten, wordt ook verwezen naar: de (mensen)rechten van vluchtelingen, de basisbehoeften van mensen op de vlucht, de overbevolking in kampen en opvangcentra, het voldoen aan menswaardigheid, het lijden waarmee personen op de vlucht kampen en de voordelen van migratie voor de landen die deze personen opnemen. Opvallend is dat bij beide nieuwsbronnen de voordelen van migratie slechts zelden worden aangehaald: 4 keer in alle artikels van DR en 11 keer bij HLN. Wanneer het gaat over de gevolgen van migratie voor gastlanden, ligt de focus dus vooral op problemen, moeilijkheden, gevaren en nadelen dan op mogelijkheden en voordelen.

3.3 Integratiefase

De voorgaande stappen werden geïntegreerd in verschillende interpretatieve repertoires over vluchtelingen en migratie. In totaal werden 6 repertoires onderscheiden. Deze repertoires worden in de persberichten naast en door elkaar gebruikt: eenzelfde artikel kan opgebouwd zijn rond meerdere

repertoires. De reconstructie op basis van deze zes repertoires is dus arbitrair, maar geeft een inzicht in de onderliggende logica die aan het werk is bij de betekenisconstructie van vluchtelingen in het persdiscours (De Bisschop, 2009).

3.3.1 Vluchtelingen en migratie als stroom die beheerst moet worden

Een eerste repertoire benadrukt moeilijkheden die gepaard gaan met de ‘toestroom’ (metafoor zee) van vluchtelingen en migranten. Op die manier wordt migratie voorgesteld als een fenomeen dat tegengegaan moet worden om onze regio te beschermen. De focus wordt gelegd op hoe de problemen die met migratie gepaard gaan ‘beheerst’ kunnen worden:

“Ook ons land wordt stilaan meegezogen in de hele problematiek, want omdat de omstandigheden in Noord-Frankrijk alsmaar moeilijker worden, beproeven sommigen hun geluk hier [...]. Ons land slaagt er tot nu toe in de problematiek te beheersen door enkele snelwegparkings te sluiten en extra politieagenten in te zetten om mensen zonder papieren tegen te houden” (DR, 24-10-2016).

De binaire oppositie ‘controle versus chaos’ speelt een uiterst belangrijke rol in dit repertoire: We moeten de *“controle herwinnen op wie de Europese Unie binnenkomt”* (DR, 24-09-2016), *“een antwoord bieden op de asielchaos van vorig jaar”* (DR, 6-10-2016) en *“de vluchtelingencrisis beheersen”* (DR, 13-09-2016). Daarom moet vermeden worden dat het aantal aankomsten van vluchtelingen toeneemt (cf. Oppositie meer-minder). Een manier waarop dit kan gebeuren is door onderscheid te maken tussen ‘vluchtelingen’ en ‘illegale migranten’. ‘Illegale migranten’ moeten worden tegengehouden of teruggestuurd (cf. Binaire opposities voor-tegen, legaal-illegaal) *“opdat duidelijk zou worden dat zij die niet het recht hebben in Europa te blijven naar hun land van herkomst worden teruggestuurd”* (DR, 24-9-2016). Ook verwijzingen naar de buitengrenzen van het land of van Europa krijgen een voorname plaats in dit repertoire. Daarnaast wordt de nadruk gelegd op de ‘spreiding van vluchtelingen’ en worden akkoorden besproken met andere landen om het aantal aankomsten en asielaanvragen binnen de EU te beperken.

Via de metafoor ‘zee’ wordt benadrukt dat we met grote aantallen vluchtelingen geconfronteerd worden: *“We kunnen het net bolwerken. Maar als de instroom van vluchtelingen blijft aanhouden, wordt het moeilijk. De emmer is vol. Er moeten geen druppels meer bij”* (HLN, 3-9-2016). Hiermee samenhangend wordt de metafoor ‘obstructie’ gebruikt om aan te geven dat we niet iedereen kunnen toelaten. De metafoor ‘strijd’ creëert ten slotte het beeld dat we ons moeten verzetten als we als regio willen standhouden.

“De Duitse Bondskanselier Angela Merkel hamerde erop dat Europa zijn strijd tegen de illegale immigratie moet versnellen door meer akkoorden met derde landen te sluiten over het terugsturen van migranten naar hun land van oorsprong” (DR, 24-9-2016).

“Staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken (N-VA) wil het visum niet geven en gaat in beroep tegen de beslissing van de rechtbank. [...] Volgens hem zijn de consequenties niet te overzien en zet dit de deur open voor duizenden mensen” (DR, 27-10-2016).

Duidelijke positioneringen in dit repertoire verwijzen naar de ‘draagkracht’ van het land of de Europese Unie en naar de ‘verantwoordelijkheid’ van andere landen:

“Volgens de N-VA' er zet het arrest van de rechter [om een humanitair visum toe te kennen aan een Syrisch gezin] de deur open voor duizenden mensen om ook een aanvraag te doen. "Als we de logica van dit arrest doortrekken, dan betekent dat concreet dat iedereen asiel kan aanvragen in de Belgische ambassade of het consulaat. Dat zijn veel te veel mensen" (DR, 1-11-2016).

“Londen moet “zijn morele plicht nakomen” met betrekking tot minderjarigen die geïsoleerd in Calais vertoeven en die familie in Groot – Brittannië hebben. “De Britten moeten hun verantwoordelijkheid opnemen. Wij hebben de onze opgenomen” (HLN,10-10-2016).

3.3.2 Vluchtelingen en migratie als potentieel gevaar

Dit tweede repertoire gaat een stap verder dan het vorige. Vluchtelingen en migranten worden namelijk afgebeeld als potentieel gevaar (cf. Sensitizing concept veiligheid): *“Vluchtelingen zijn gevaarlijk en moeten met prikkeldraad op afstand worden gehouden” (DR, 2-10-2016).* Deze focus wordt versterkt door het gebruik van de metafoor ‘oorlog’:

“Wat we nu in Europa zien is geen immigratie”, meent Vuga, “Het is een invasie. We moeten dus op onze hoede zijn. Wij geloven dat het slechts een kwestie van tijd is voor we ook hier een massa-aanval zoals in Frankrijk zullen meemaken” (DR, 17-10-2016).

Vluchtelingen worden binnen dit repertoire in verband gebracht met aanrandingen, diefstal, geweld en banden met de terreurgroep IS (cf. Sensitizing concept criminaliteit, risico's en andere problemen en binaire oppositie veiligheid-gevaar). De focus ligt daarbij op de gevaren voor ‘ons’, de regio's waar men naartoe trekt. Voorbeelden zijn:

“Donald Trump Junior postte op Twitter een afbeelding waarop een kom Skittles [snoepjes] te zien is. “Als ik vertelde dat in de kom drie snoepjes zitten die je zouden kunnen doden, zou je er dan nog in grabbelen? Zo werkt het Syrische vluchtelingenprobleem”, staat erbij te lezen” (DR, 20-9-2016).

“A.F., een 35-jarige illegaal die in ons land verblijft, riskeert vijftien jaar cel voor verkrachting. De voorbije zomer vergreep hij zich in Sint-Niklaas aan een 19-jarig meisje” (HLN, 22-11-2016).

Standpunten die binnen de artikels worden omschreven verwijzen naar ‘gevaar’. In één van de artikels over de ontruiming van het vluchtelingenkamp in Calais wordt bijvoorbeeld het volgende aangehaald: *“Als de ontmanteling binnen drie maanden gebeurt, zijn dat drie maanden van nieuwe gevallen van agressie tegen de vrachtwagenbestuurders of van geweld tegen individuen” (DR, 5-9-2016).* Ook wordt verwezen naar ‘onze waarden en normen’ die ondermijnd worden door vluchtelingen en migranten: *“Vreemdelingen moeten onze normen en waarden overnemen, anders wordt het een invasie” (HLN, 3-9-2016).*

Dit tweede repertoire lijkt minder vaak voor te komen dan het eerste, maar wanneer het aanwezig is, worden sterke uitspraken gedaan. Meestal komt het naar voor in geciteerde uitspraken van extreem rechtse politici. Toch wordt dit repertoire vaak ook op een verdoken manier gevoed via de selectie van inhoud en waarden waarover de media berichten. Het sensitizing concept ‘criminaliteit, risico’s en andere problemen’ werd namelijk het vaakst gecodeerd bij zowel DR als HLN. Soms wordt bericht over problemen waarmee vluchtelingen zelf geconfronteerd worden, maar meestal wordt op een negatieve manier over vluchtelingen en migratie bericht. Zo wordt steeds opnieuw de verbinding gemaakt tussen vluchtelingen en misdaden als verkrachting, geweld, etc.

3.3.3 Vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel

Dit repertoire beeldt vluchtelingen af als slachtoffers via de focus op de slechte levensomstandigheden en het lijden waarmee ze geconfronteerd worden. Er wordt verwezen naar de omstandigheden onderweg (cf. Sensitizing concept migratieroutes), zoals in hotspots en in vluchtelingenkampen (cf. Opvang- en verblijfplaatsen). Soms wordt ook bericht over het leven op de plaats of regio van afkomst (cf. Omstandigheden in afkomstregio). Ook het sensitizing concept ‘criminaliteit, risico’s en andere problemen’ komt aan bod in dit repertoire. Hier ligt de focus echter op de problemen die vluchtelingen zelf ondervinden (zoals overbevolking in de kampen waar ze verblijven), in de plaats van het probleem dat ze vormen voor gastlanden: *“De registratiecentra (hotspots) op de eilanden in de Oost-Egeïsche Zee zitten overvol. [...] De verwerking van de asielaanvragen verloopt door het gebrek aan*

personeel erg moeizaam. De migranten zijn gefrustreerd. Het komt steeds opnieuw tot ruzies en rellen” (HLN, 10-11-2016).

Veel aandacht gaat naar het lijden (cf. Leed en medeleven) van vluchtelingen voor en tijdens hun vlucht: *“Deze mensen hebben het comfort en de stabiliteit die ze vroeger kenden moeten opgeven. Ik denk niet dat iemand uit vrije wil de keuze zou maken om in deze Jungle te verblijven” (HLN, 12-10-2016).* De metafoor ‘jungle’ uit voorgaand citaat wordt bijna elke keer vernoemd om te verwijzen naar het *“geïmproviseerde, illegale vluchtelingenkamp [in Calais], [...] wegens zijn lamentabele levensomstandigheden” (DR, 20-9-2016).*

Ook wordt aandacht besteed aan angst (cf. Angst). Enerzijds worden angsten omschreven die vluchtelingen zelf moeten doorstaan, anderzijds worden ook angsten omschreven waarmee hulpverleners en vrijwilligers worstelen. Bijvoorbeeld:

“Sinds de aankondiging van de ontruiming in september zijn er al ruim 2.000 illegalen het kamp ontvlucht. Hulporganisaties [...] vrezen dat heel wat van de illegalen nu een winter tegemoet gaan in een ander vluchtelingenkamp zonder infrastructuur en ondersteuning. Daar kunnen ze gemakkelijk in handen vallen van mensensmokkelaars” (HLN, 22-10-2016).

Dit repertoire wordt onderbouwd door de opposities ‘veilig versus gevaarlijk’, ‘hoop versus leed’ en ‘tijdelijk versus langdurig’ De nadruk ligt steeds op de tweede pool van de oppositie. Bijvoorbeeld:

“Het beeld van het Koerdische jongetje Aylan op een Turks strand staat bij velen nog op het netvlies gebrand. Vandaag is het precies één jaar geleden dat het jongetje om het leven kwam bij de gevaarlijke overtocht naar Europa” (DR, 2-9-2016).

“De situatie op het terrein verandert elke dag. We moeten flexibel blijven en onze acties aanpassen om de beste steun te kunnen bieden aan de kinderen en families die deze laatste jaren al te veel geleden hebben” (DR, 3-11-2016).

“In principe worden de vluchtelingen teruggestuurd naar Turkije, maar daarvoor moeten ze eerst individuele asielprocedures doorlopen. Die verlopen vooralsnog uitermate langzaam, waardoor velen al acht maanden vastzitten op de eilanden” (HLN, 9-11-2016).

Regelmatig wordt verwezen naar de basisbehoeften van mensen om argumenten kracht bij te zetten. Men spreekt over honger, povere hygiëne en de nood aan essentiële voorzieningen. Ook de positionering ‘lijden’ kan samengebracht worden met dit repertoire: het gaat bijvoorbeeld om

“onschuldige mannen, vrouwen en kinderen die niet door hun eigen fout zijn moeten vluchten en alles hebben moeten achterlaten dat ze kennen of graag hebben” (DR, 21-9-2016). Zij verdienen het om op een menswaardige manier (cf. Positionering menswaardigheid) opgevangen te worden:

“Ik moedig jullie aan om vluchtelingen te verwelkomen in jullie huizen en gemeenschappen, zodat hun eerste ervaring van Europa niet de traumatische ervaring wordt van slapen in de kou op straat, maar van een warme menselijke ontvangst”, zei de paus (HLN, 17-9-2016).

3.3.4 Vluchtelingen en migratie als uitdaging die samenwerking vraagt

Binnen dit repertoire staan de begrippen ‘gedeelde verantwoordelijkheid’ en ‘solidariteit’ centraal, die teruggevonden worden in het sensitizing concept ‘hulp en bescherming’. Dit *“om zo het hoofd te kunnen bieden aan de globale vluchtelingencrisis” (DR, 19-9-2016)*. Bijvoorbeeld: *“Gedeelde verantwoordelijkheid en solidariteit zijn voor België de twee belangrijkste aandachtspunten, zowel voor de vluchtelingen als de migranten” (DR, 19-9-2016)*.

Wanneer een standpunt wordt ingenomen, wordt verwezen naar abstracte, algemeen aanvaarde ideeën als ‘onze waarden en normen respecteren’, ‘onze verantwoordelijkheid dragen’ en ‘solidair zijn’. Bijvoorbeeld: *“De deur in het gezicht van deze families dichtgooien zou onze belangrijkste waarden verraden” (HLN, 21-9-2016)*. Door het gebruik van de woorden ‘wij’ en ‘samen’ wordt daarnaast verwezen naar ‘onze verantwoordelijkheden’, in plaats van te verwijzen naar de ‘verantwoordelijkheden van andere landen’:

“De Amerikaanse president Barack Obama zegt dat 50 landen zich engageren om het komende jaar 360.000 oorlogsvluchtelingen op te vangen. [...] “We moeten ons hart openstellen en samen meer doen om vluchtelingen te helpen die wanhopig op zoek zijn naar een thuis.” (DR, 21-9-2016)

Bovenstaand citaat vormt daarnaast een voorbeeld van hoe de pool ‘open’ van de binaire oppositie ‘open versus gesloten’ een voorname rol inneemt in dit repertoire.

Er wordt ten slotte niet enkel verwezen naar de verantwoordelijkheid om mensen op te vangen en te beschermen, maar ook naar het belang van inspanningen om de oorzaken waarvoor mensen vluchten aan te pakken. Bijvoorbeeld: *“Kinderen zijn niet alleen op de vlucht voor geweld. Ook armoede speelt een belangrijke rol. Dat de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking worden teruggeschroefd, is een zorgwekkende tendens” (DR, 7-9-2016)*.

3.3.5 Vluchtelingen als mensen die recht hebben op bescherming

In dit repertoire staat het bieden van ‘hulp en bescherming’ aan vluchtelingen centraal (sensitizing concept 1): *"Wij vragen om de situatie te herbekijken en terug te gaan naar een asielbeleid waar de bescherming van de mensen centraal staat en niet zozeer de ontrading"* (DR, 10-10-2016). In dit citaat wordt ook de oppositie ‘beschermen versus bedreigen’ als onderdeel van de oppositie ‘voor – tegen’ teruggevonden. De nadruk binnen de oppositie ligt op de eerste pool: voor hulp aan vluchtelingen, opvangen in plaats van tegenhouden en terugsturen, enzovoort. Bijvoorbeeld:

"De Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen (HCR) herinnerde eraan dat de "autoriteiten verplicht zijn om iedereen toegang te verlenen tot het grondgebied, en asiel, die nood heeft aan internationale bescherming". De HCR leverde al meermaals kritiek omdat migranten automatisch worden teruggestuurd" (HLN, 10-9-2016).

Naast de algemene bescherming die geboden dient te worden, benadrukt de tegenstelling ‘minderjarig – volwassen’ dat bovendien extra aandacht moet gaan naar kinderen, zeker wanneer het om niet-begeleide minderjarigen gaat:

"Pater Johannes woont al een jaar in Calais. [...] hij wacht bang af wat er met de niet-begeleide minderjarigen zal gebeuren: "Zullen ze echt allemaal eindelijk de bescherming krijgen waar ze recht op hebben?" (DR, 25-10-2016).

De belangrijkste onderbouwing voor dit repertoire zijn de verwijzingen naar de mensenrechten: er wordt geschreven over het recht op asiel, fundamentele rechten van vluchtelingen en onrechtmatige uitzettingen:

"Het recht op bescherming voor asielzoekers in België lijkt verder af dan ooit", stelt Vluchtelingenwerk Vlaanderen [...] "De overheid koos ervoor de crisis te gebruiken om een ontradingsbeleid op te zetten en verzwakte daarbij systematisch de mensenrechten van asielzoekers" (HLN, 10-10-2016).

Die verwijzing naar de mensenrechten maakt dat landen verantwoordelijk zijn om hulp en bescherming te bieden. Hierdoor is een sterk verband met het vorige repertoire. Beide repertoires gaan daarom vaak hand in hand.

3.3.6 Vluchtelingen als mensen, zoals u en mij, die hopen op een beter leven

Dit laatste repertoire kan kernachtig uitgelegd worden op basis van volgend citaat: *“Het beeld van de hulpeloze vluchteling klopt niet, dit zijn sterke mensen die – net zoals wij – proberen een waardig bestaan op te bouwen”* (DR, 3-11-2016). Betekenis wordt hierbij niet enkel gecreëerd door verschil, maar juist door gelijkstelling (De bisschop, 2009, zie 4.2). In dit repertoire ligt de focus dus voornamelijk op gelijkenissen en wordt de menselijkheid van vluchtelingen benadrukt (cf. Oppositie gelijk – verschillend): *“Zij, voor alle duidelijkheid, zijn wel degelijk gewoon mensen zoals u en ik, maar met minder geluk”* (DR, 30-11-2016). Aandacht voor de voordelen van migratie past eveneens in de lijn van dit repertoire, omdat het vertrekt van gelijkenissen en gelijkwaardigheid:

“Sam, Samir en Samuel, Meryem, Myriam en Marie moeten gelijke kansen krijgen.” Alle Vlamingen en nieuwkomers moeten de fundamenten van onze samenleving aanvaarden, aldus Geert Bourgeois. Hij wijst in dat verband op de kansen die onze pluralistische samenleving biedt” (DR, 26-9-2016).

“Het zijn getuigenissen van ondernemers, Antwerpse verhalen die eenvoudig en herkenbaar zijn voor velen, die voor inspiratie kunnen zorgen bij andere werkgevers. Vanzelf gaat het niet, maar vaak blijkt het [werken met erkende vluchtelingen] een verrijking, dat is een win-win situatie voor beiden” (HLN, 24-11-2016).

In tegenstelling tot het derde repertoire, ligt de focus hier niet op het verleden en het heden, maar op de toekomst. Dit wordt benadrukt door de oppositie ‘hoop-leed’, maar ditmaal met de nadruk op de andere helft: de hoop om een nieuw leven te kunnen opbouwen, de droom om naar Engeland te trekken, enzovoort. Bijvoorbeeld:

“Wahid en Safi komen uit Afghanistan. [...] Ze hopen ook dat ze samen kunnen blijven. Ze kennen elkaar nu zes maanden. Ze zijn van plan asiel aan te vragen in Frankrijk. Ze hopen een winkeltje te kunnen openen of ergens werk te vinden” (DR, 25-10-2016).

4 DISCUSSIE

In deze masterproef werden betekenisconstructies in Vlaamse persberichten over vluchtelingen en migratie geanalyseerd. Twee deelvragen stonden centraal: (1) Hoe wordt betekenis rond vluchtelingen en migratie geconstrueerd in de Vlaamse media? (2) Wat zijn mogelijke effecten van de huidige betekenisconstructies van vluchtelingen en migratie? In deze discussie wordt een terugkoppeling

gemaakt naar beide onderzoeksvragen en worden aanbevelingen voor praktijk en beleid besproken, evenals de beperkingen van huidig onderzoek en aanbevelingen voor verder onderzoek.

4.1 Betekenisconstructies van vluchtelingen en migratie

Hieronder wordt eerst een kort overzicht gegeven van de zes interpretatieve repertoires die op basis van de analyse vorm kregen. Het zijn verschillende ‘manieren van spreken’ over vluchtelingen en migratie en ze bieden inzicht in de onderliggende betekenisconstructies van vluchtelingen. Bij dit overzicht wordt de verbinding gemaakt met andere Vlaamse literatuur over migratie in de media en wordt kort de link gelegd met internationale literatuur. Daarna wordt ingegaan op hoe deze betekenisconstructies vorm kregen.

4.1.1 De verschillende betekenisconstructies: interpretatieve repertoires

In een eerste repertoire worden vluchtelingen en migratie voorgesteld als een stroom die beheerst moet worden (zie 4.3.1). Verschillende metaforen onderbouwen dit repertoire, maar vooral de metafoor ‘zee’ speelt een voorname rol: de aandacht gaat naar de moeilijkheden die gepaard gaan met de ‘toestroom’ van vluchtelingen. Ook Van Gorp (2006) besprak in zijn onderzoek dat de water-metafoor migratie voorstelde als onophoudelijke ‘stroom’ van nieuwe migranten. De oplossing voor dit probleem zit volgens hem in diezelfde metafoor vevat: dijken verhogen, dammen opwerpen, enzovoort (Van Gorp, 2006, p. 168). De focus ligt dus op het beheersen van deze instroom. Dit repertoire sluit aan bij de constructie van vluchtelingen als dreiging die besproken werd in internationale literatuur.

Ook het tweede repertoire sluit aan bij de internationale constructie van vluchtelingen als dreiging. Dit repertoire gaat een stap verder dan het vorige en construeert een beeld over vluchtelingen en migratie als potentieel gevaar (zie 4.3.2). Het krijgt vorm door de link die gemaakt wordt tussen mensen op de vlucht en criminaliteit, geweld of terrorisme. Deze link wordt soms letterlijk gelegd in citaten van extreemrechtse politici, maar wordt ook voortdurend op een meer subtiele manier gevoed door de inhoud van de berichtgeving. Doordat migratie en misdaad steeds op één lijn worden gezet, wekt het de indruk voor de lezer dat er een verband bestaat tussen beiden (d’Haenens & Saeys, 1996).

Bij het repertoire ‘vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel’ ligt de focus op het lijden van vluchtelingen en de omstandigheden tijdens de vlucht (zie 4.3.3). Soms worden ook de omstandigheden in de regio van afkomst vermeld. Dit repertoire komt zeer sterk overeen met de constructies van vluchtelingen als slachtoffer die ook in de internationale literatuur werden teruggevonden. Van Gorp (2006) stelt dat wanneer vluchtelingen worden voorgesteld als slachtoffer,

ze als hulpbehoevend en dus als ‘last’ worden afgebeeld. Hierdoor kan de constructie van vluchtelingen als slachtoffer niet als positief beeld worden beschouwd.

In het vierde repertoire worden migratie en mensen op de vlucht beschouwd als een uitdaging die samenwerking vereist (zie 4.3.4). De focus ligt op de samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende landen om het hoofd te bieden aan de globale vluchtelingencrisis. Binnen dit repertoire wordt ook het belang aangehaald van het leveren van inspanningen om de oorzaken waarom mensen vluchten aan te pakken. In de internationale literatuur werden geen gelijkaardige constructies teruggevonden. In die zin kan het als ‘nieuw’ beschouwd worden.

In het volgende repertoire worden vluchtelingen gepresenteerd als mensen die recht hebben op bescherming (zie 4.3.5). Twee begrippen uit deze omschrijving zijn in dit repertoire belangrijk: de verwijzing dat het gaat om mensen en de verwijzing naar de rechten die mensen hebben. Het beeld dat de eerste twee repertoires construeren over vluchtelingen doet soms vergeten dat er wel degelijk over mensen gesproken wordt. Daarom biedt deze constructie een belangrijk tegenwicht. De verwijzing naar de mensenrechten maakt dat landen verantwoordelijk zijn om hulp en bescherming te bieden. Hierdoor is er een sterk verband met het vorige repertoire.

In het laatste repertoire worden vluchtelingen voorgesteld als mensen – zoals u en mij – die hopen op een beter leven (zie 4.3.6). De focus ligt op de gelijkenissen die wij allen hebben. Binnen dit repertoire krijgen de verhalen van vluchtelingen zelf een plaats en wordt gefocust op de toekomst. De twijfels en onzekerheden die hiermee samengaan worden benadrukt. Ook verwijzingen naar de voordelen van migratie onderbouwen dit repertoire. Deze verwijzingen blijven echter zeldzaam, terwijl het voor een genuanceerde beeldvorming belangrijk is om te benadrukken dat vluchtelingen het gastland ook heel veel te bieden kunnen hebben, bijvoorbeeld op economisch en cultureel vlak (Van Gorp, 2006, p. 241). Beide voorgaande repertoires sluiten aan bij de constructie van vluchtelingen als ‘mensen’, die besproken werd in internationale literatuur.

4.1.2 Hoe werden deze betekenissen geconstrueerd?

Volgens Van Dijk (1995a) hebben de keuze van onderwerpen in de media samen met de stijl en retoriek waarin men schrijft een invloed op hoe mensen een bepaalde gebeurtenis evalueren. Enerzijds heeft de selectie van onderwerpen en de thema's een invloed op wat na verloop van tijd als belangrijk wordt beschouwd bij de lezer (d'Haenens en De Lange, 2001). Anderzijds heeft ook het taalgebruik in de persberichten een invloed op hoe betekenis geconstrueerd wordt (De bisschop, 2009). In wat volgt wordt ingegaan op hoe beide elementen een rol spelen in de betekenisconstructies over vluchtelingen en migratie in de geanalyseerde persberichten.

4.1.2.1 De selectie van inhoud

De manier waarop de selectie van inhoud betekenis creëert, wordt door Van Dijk beargumenteerd op basis van het begrip ‘model’. Een model is een mentale representatie van een ervaring. Ieder persbericht kan een nieuw model opbouwen of een bestaand model updaten bij de lezer (Van Dijk, 1995a, p. 14). Hij stelt dat de inhoud van mediaberichten deze modellen kunnen manipuleren door bepaalde informatie meer of juist minder aan bod te laten komen. Inhoud die vaak aan bod komt worden door de lezer na verloop van tijd als belangrijk beschouwd.

Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat de berichten meer focusten op negatieve aspecten dan op de mogelijkheden die migratie kan bieden. Op deze manier wordt betekenis geconstrueerd door de nadruk op problemen en gevaren die de betreffende gastlanden ervaren. Soms wordt bericht over de moeilijkheden die vluchtelingen ervaren, maar meestal ligt de focus op de moeilijkheden die ontstaan voor de gastlanden. Dit wil ik verduidelijken met een sprekend voorbeeld dat binnen het repertoire ‘vluchtelingen als stroom die beheerst moet worden’ gesitueerd kan worden:

“In Griekenland zijn de temperaturen sterk gedaald. Daardoor is ongerustheid ontstaan dat de vluchtelingen die aan de koude zijn blootgesteld, hun gebrekkige onderkomens zullen verlaten en beschutting zullen zoeken in de straten. De vluchtelingen "kunnen naar het centrum van Thessaloniki vluchten om bevriezing te vermijden” (HLN, 29-11-2016).

In plaats van te focussen op de slechte levensomstandigheden in de Griekse hotspots, worden de problemen die vluchtelingen kunnen vormen voor de lokale bevolking benadrukt. Er wordt ‘gevreemd’ dat ze in de straten zullen rondhangen, niet dat ze bijvoorbeeld onderkoeld raken als ze in de kampen blijven. Op die manier wordt de constructie van dreiging gevoed in plaats van bijvoorbeeld de constructie van vluchtelingen als slachtoffers.

Wat de keuze voor onderwerpen betreft, werden twee opmerkelijke verschillen vastgesteld tussen de artikels van De Redactie en Het Laatste Nieuws. Het repertoire van ‘vluchtelingen als potentieel gevaar’ werd bij HLN – naast citaten van extreemrechtse politici – voortdurend gevoed door berichten over geweld, fraude, misbruik en andere criminaliteit gepleegd door vluchtelingen. Bij DR kwam dit repertoire daarentegen enkel tot stand in uitspraken van rechtse politici. Zo creëert HLN op een meer verdoken manier een negatief beeld over vluchtelingen. Opvallend is dat er tegelijkertijd door HLN – ten opzichte van DR – meer aandacht wordt besteed aan de voordelen die migratie kan bieden (11x bij HLN en 4x bij DR). Toch blijven verwijzingen naar voordelen van migratie zeldzaam, zowel bij DR als HLN. Daarmee wordt Van Dijks stelling bevestigd dat in berichtgeving over migratie, vluchtelingen vooral worden voorgesteld als een ‘probleem’ of ‘bedreiging’. Migratie wordt zelden

voorgesteld als een kans om de economie een boost te geven of als antwoord op de vergrijzing, maar als een ‘invasie’ of ‘bedreigende stroom’ (Van Dijk, 1995a). Toch wordt in de Vlaamse media via de (zeldzame) verwijzingen naar voordelen van migratie ook af en toe een ander beeld gecreëerd over vluchtelingen dan uitsluitend dat van dreiging.

Daarnaast heeft ook de keuze voor wie aan het woord gelaten wordt in de persberichten een invloed op betekenisconstructie. Hoewel dit geen specifiek onderdeel van de analyse was, was het opvallend dat vluchtelingen amper zelf aan het woord gelaten werden (DR 15x, HLN 5x). De stelling van Van Dijk uit 1995(a) dat etnische minderheden zelden toegang krijgen tot de media klopt dus nog steeds. Hierdoor worden vluchtelingen geconstrueerd als een zwijgende minderheid en lijken ze een homogene menigte (Haynes, Devereux & Breen, 2008). Toch werd af en toe wel aandacht geschonken aan de menselijke kant van de vluchtelingencrisis door vluchtelingen aan het woord te laten. Hiermee werd het beeld van ‘vluchtelingen als mensen zoals u en mij’ vormgegeven. Die vaststelling komt overeen met Dykstra die stelt dat vluchtelingen soms specifiek gehumaniseerd werden in Westerse berichtgeving door hen zelf aan het woord te laten en achtergrondinformatie te geven (2016). In de Vlaamse media ontstaat dus stilaan een verschuiving waarbij vluchtelingen een stem krijgen. Het aantal ligt hoger bij DR dan HLN, maar blijft zeldzaam bij beide persbronnen.

4.1.2.2 Taalgebruik in berichtgeving

Naast de selectie van wat aan bod komt in persberichten heeft ook het specifieke taalgebruik van de journalist een invloed op hoe betekenissen worden geconstrueerd. Verschillende elementen uit het taalgebruik in de geanalyseerde persberichten spelen een rol: metaforen, binaire tegenstellingen en emotioneel taalgebruik.

Metaforen vormen volgens mij de meest krachtige manier om betekenis te construeren, omdat ze heel subtiel een rol spelen. De metafoor ‘zee’ wordt bijvoorbeeld zo vaak gebruikt dat ze bijna als ‘neutraal’ overkomt, maar construeert vluchtelingen toch sterk als een bedreiging. Deze metafoor waarschuwt namelijk voor het aantal mensen dat de regio binnenkomt: de woorden ‘vloed’ en ‘stroom’ benadrukken dat het gaat om een grote groep mensen. Deze metafoor werd meermaals besproken in onderzoek (o.a. door D’Haenens & De Lange, 2001; Parker, 2015; Van Dijk, 1995; Van Gorp, 2006) en creëert het idee dat we ‘overspoeld’ worden of zullen ‘verdrinken’ onder het aantal mensen op de vlucht (Holmes en Castañeda, 2016). Hiermee wordt angst voor migratie gecreëerd. Ook de metafoor ‘oorlog’, die eveneens werd besproken in het onderzoek van D’Haenens en De Lange (2001), heeft een gelijkaardig effect bij het creëren van angst: migratie wordt voorgesteld als iets gevaarlijk en moet bijgevolg ‘bestreden’ worden. Ten slotte benadrukt de metafoor ‘obstructie’ het op het op een afstand houden van vluchtelingen (Holmes en Castañeda, 2016): open ‘deuren’ of

‘poorten’ moeten beveiligd en gesloten worden en grenzen ‘dichtgetimmerd’. Door het gebruik van deze drie metaforen wordt de vraag gesteld ‘Hoe kunnen we vluchtelingen tegenhouden?’ in plaats van ‘Hoe kunnen we vluchtelingen opnemen?’. Opvallend is dat het lijkt alsof Europa of Vlaanderen zal bezwijken onder de migratiedruk, ook al verblijft het grootste aantal mensen op de vlucht in een buurland van hun land van herkomst of in een andere regio binnen het thuisland zelf (Vluchtelingenwerk Vlaanderen, 2016). Mogelijk speelt de plotse toename van het aantal vluchtelingen dat in Europa aankwam via de Middellandse Zee in 2015 een rol in de betekenisconstructie vandaag de dag (UNHCR, 2017).

De metafoor ‘jungle’ werd niet teruggevonden in andere onderzoeken en vormt een uitzondering op voorgaande metaforen. De metafoor benadrukt enerzijds de chaos die heerst in het geïmproviseerde vluchtelingenkamp en voedt zo de constructie van een dreiging aangezien de mate van controle erover beperkt is, maar benadrukt anderzijds het slachtofferschap van de mensen die er leven: de levensomstandigheden zijn – net zoals in de jungle – erbarmelijk. De metafoor ‘jungle’ construeert vluchtelingen dus als een dreiging, maar tegelijk ook als slachtoffer.

Vervolgens spelen binaire tegenstellingen een voorname rol in hoe betekenis geconstrueerd wordt. Verschillende auteurs stellen dat in mediaberichten een algemene tegenstelling gecreëerd wordt tussen ‘wij’ en ‘zij’, waarbij vluchtelingen gezien worden als ‘buitenstaanders’ die een bedreiging vormen (Haynes, Devereux & Breen, 2008; Parker, 2015; Van Dijk, 1995b). Onderzoek naar berichtgeving over allochtone minderheden in de Belgische media uit 2007 kwam echter tot de vaststelling dat expliciete wij/zij tegenstellingen amper voorkwamen (Saeys et al., 2007). Ook in dit onderzoek wordt vastgesteld dat de situatie in Vlaamse persberichten op dat vlak genuanceerder is. Er wordt namelijk regelmatig een wij/zij onderscheid gecreëerd, maar zeker niet altijd. Een voorbeeld hiervan is de oppositie ‘gelijk versus verschillend’. Beide polen komen namelijk aan bod in de persberichten. Enerzijds wordt regelmatig de nadruk gelegd op verschil, bijvoorbeeld door het gebruik van het begrip ‘vreemdeling’ dat 28x gebruikt werd in de berichten van HLN en slechts 5x aan bod kwam bij DR. Anderzijds komt ook de pool ‘gelijk’ regelmatig aan bod door vluchtelingen te omschrijven als mensen ‘zoals u en mij’. Hierdoor wordt een ander beeld geconstrueerd van vluchtelingen, namelijk dat van humane wezens in plaats van een bedreiging. Niet enkel door tegenstelling maar ook door gelijkstelling wordt dus betekenis gecreëerd (De bisschop, 2009). Verschillende binaire opposities met hun verschillende polen kunnen dus elk een ander beeld creëren over vluchtelingen en migratie. Een gevoel van dreiging wordt bijvoorbeeld geconstrueerd door de oppositie ‘legaal – illegaal’ dat ook beschreven werd in de onderzoeken van Gale (2004) en Van Gorp (2002). Met het woord ‘illegaal’ wordt een onderscheid gemaakt tussen ‘vluchtelingen’ die hulp verdienen en ‘illegalen’ die dit niet verdienen. De eerste pool construeert een beeld van vluchtelingen als slachtoffers die nood hebben aan

hulp, terwijl de term ‘illegalen’ de nadruk legt op het overtreden van de wet, waardoor ze niet welkom zijn in de ontvangende samenleving (O’Doherty & Lecouteur, 2007).

Ten tweede werden in dit onderzoek ook binnen eenzelfde pool van een oppositie verschillen vastgesteld. Zo wordt in de oppositie ‘veilig versus gevaarlijk’ enerzijds verwezen naar gevaren voor de landen waar men naartoe trekt, maar anderzijds ook naar gevaren voor vluchtelingen in hun afkomstregio of onderweg. Zo kan het beeld dat over vluchtelingen binnen de pool ‘gevaarlijk’ geconstrueerd wordt zowel dat van dreiging als dat van slachtoffer zijn. Hoe betekenis geconstrueerd wordt op basis van binaire opposities, is dus sterk afhankelijk van de inhoud van het specifieke artikel waarin het in voorkomt. Hiermee vormen ze een contrast met de metaforen uit dit onderzoek, omdat zij in iedere context een gelijkaardig beeld construeren.

Ten slotte leidt ook emotioneel taalgebruik tot betekenisconstructie. Van Gorp onderzocht in 2005 twee voorstellingen van vluchtelingen op hun relatieve aanwezigheid in Vlaamse mediaberichten. Hij stelde dat enerzijds de constructie van vluchtelingen als ‘slachtoffers’ gevoed werd door de emotie ‘medeleven’ en anderzijds de constructie van vluchtelingen als ‘indringers’ door de emotie ‘wantrouwen’. Ditzelfde komt naar voor in dit onderzoek: de positioneringen waarbij verwezen wordt naar ‘onze draagkracht’ en de angst dat ‘onze waarden en normen’ in het gedrang komen als vluchtelingen worden ontvangen, creëren een sfeer van wantrouwen. Dit wantrouwen gaat volgens Van Gorp samen met de vraag ‘Hoe kunnen vluchtelingen op een afstand gehouden worden?’ (2005) en construeert het beeld van vluchtelingen als dreiging. De verwijzingen naar de mensenrechten, basisbehoeften, menswaardigheid en het lijden waarmee mensen op de vlucht kampen, voeden daarentegen de emotie ‘medeleven’. Ook beelden van kinderen wekken volgens Van Gorp (2005) medelijden op. Ditzelfde werd ook in dit onderzoek vastgesteld: de verwijzing naar kinderen, en zeker naar niet-begeleide minderjarigen, werd regelmatig gebruikt om emoties op te wekken en creëert een beeld van vluchtelingen als mensen die hulp en bescherming nodig hebben. Deze gevoelens van medeleven leiden volgens Van Gorp tot de vraag ‘Hoe kunnen vluchtelingen opgevangen worden?’ (2005), waardoor vluchtelingen gezien worden als slachtoffers of als humane wezens.

Er zijn dus verschillende manieren waarop betekenis over vluchtelingen geconstrueerd wordt. Op basis van al deze elementen werden de zes repertoires samengesteld. Er zijn dus meerdere manieren van spreken over het thema migratie die elk een verschillend beeld kunnen construeren over vluchtelingen. Het zou kort door de bocht zijn om te besluiten dat er enerzijds positieve constructies zijn die tot een positief beeld leiden, en anderzijds negatieve constructies die een negatief beeld over vluchtelingen construeren. Waar wordt het repertoire ‘vluchtelingen als slachtoffers’ bijvoorbeeld ondergebracht? Het is belangrijk het leed te erkennen en aangepaste hulp te bieden, maar is het positief om deze mensen als pure slachtoffers te beschouwen? Want binnen dat repertoire worden

vluchtelingen voorgesteld als hulpbehoevend, dus in zekere zin ook als een ‘last’ voor het gastland (Van Gorp, 2006). In wat volgt wordt daarom gereflecteerd op mogelijke effecten van de huidige betekenisconstructies in de Vlaamse media. Zowel mogelijkheden als gevaren worden besproken.

4.2 Mogelijke effecten van de huidige constructies

4.2.1 Gevaren

In het eerste en tweede repertoire worden vluchtelingen als dreiging voorgesteld. De focus ligt op het verschil, eerder dan op gelijkenissen en dat verschil is iets dat tegengegaan moet worden of zelfs gevaarlijk is. Hierdoor wordt een onderscheid gecreëerd tussen ‘wij’, de veronderstelde homogene bevolking, en ‘zij’, de niet-Vlaming, de niet-Belg, de niet-Europeaan: ‘zij’ kosten ‘ons’ geld en belasten ‘onze’ voorzieningen, ‘zij’ zorgen voor criminaliteit, enzovoort. Die bevindingen werden ook besproken in het onderzoek van Haynes, Devereux en Breen (2008). Zij stellen dat op die manier de negatieve Ander gecreëerd wordt:

“The Other does not exist independently. Constructed as the binary opposite of ‘us’, the Other is inherently a product of ‘our’ imagination. The Other is created as that which we are not, our negative. Where we are normal the Other is abnormal. Where we are healthy the other is pathological. Where we are acceptable, the Other is taboo. ‘We’ become both ‘the positive and the neutral’.” (De Beauvoir, zoals geciteerd in Haynes et al., 2008, p. 2).

Dit negatieve onderscheid tussen ‘wij’ en ‘zij’ dat geconstrueerd wordt, kan ernstige gevolgen hebben. In het artikel van Esses et al. (2013) kwam men tot de vaststelling dat het voorstellen van vluchtelingen als dreiging leidde tot dehumanisering. Ten gevolge hiervan worden vluchtelingen zo ‘anders’ dat ze niet langer als ‘mens’ beschouwd worden. Deze extreme tegenstelling tussen ‘wij’ en ‘zij’ kan ernstige gevolgen hebben voor de mogelijkheden om te integreren en een gevoel te krijgen ‘erbij te horen’ (Parker, 2015). Hoe kunnen vluchtelingen immers deel uitmaken van de samenleving als ze van in het begin als fundamenteel verschillend worden beschouwd? Bovendien wordt er door het creëren van de Ander als iets negatief eenzijdig gefocust op de moeilijkheden en niet op de voordelen die een diverse samenleving kan bieden. Hoewel expliciete wij/zij tegenstellingen weinig aan bod kwamen in de persberichten, blijft het belangrijk om waakzaam te blijven voor impliciete opposities.

Het tweede mogelijke gevaar houdt verband met het derde repertoire: vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel. Via het erkennen van het leed ontstaan perspectieven op het bieden van hulp aan vluchtelingen. Dat is belangrijk, omdat het een tegenwicht vormt voor de eerste twee repertoires

waarbij uitsluitend gefocust wordt op de dreiging die vluchtelingen vormen. Het gevaar schuilt echter wanneer vluchtelingen uitsluitend voorgesteld worden als ‘arme slachtoffers’. De contexten waarvan mensen wegvlugten lijken er niet toe te doen, enkel het leed. Mensen die vluchten uit Rwanda worden bijvoorbeeld gelijkgesteld met vluchtelingen uit Syrië aangezien ze allemaal hetzelfde kenmerk hebben: het zijn slachtoffers die hun thuisomgeving ontvluchten. Dit wil ik graag in verband brengen met het begrip ‘depolitiseren’ dat centraal stond in het artikel dat door Malkki in 1996 gepubliceerd werd. Zij onderzocht hoe vluchtelingen werden voorgesteld door hulporganisaties. Haar bedenkingen bieden ook een interessant kader om persberichten te analyseren. Met ‘depolitisering’ refereert Malkki naar het feit dat vluchtelingen één algemene categorie worden, los van de historische en politieke context. Ze stelt dat dit samenhangt met het beeld over hen als ‘hulpeloos’. Volgens Dykstra (2016) leidt het beeld over vluchtelingen als hulpeloos ertoe dat ze passieve objecten worden van humanitaire hulp in plaats van actieve participanten. Hierdoor hebben vluchtelingen bescherming nodig en iemand die voor hen spreekt. Malkki stelt dat vluchtelingen hierdoor het zwijgen worden opgelegd (Malkki, 1996).

Mijn stelling hier is, overeenkomstig met Dykstra (2026), dat de voorstelling van vluchtelingen als slachtoffers slechts één constructie mag zijn. Berichtgeving die enkel focust op het lijden is een onvolledige weergave van de ervaringen van vluchtelingen. Media leggen hen daardoor niet enkel het zwijgen op, maar creëren eveneens een beeld over vluchtelingen dat ze ‘anders’ zijn: het zijn ‘arme slachtoffers’ in tegenstelling tot Westerlingen. In dit repertoire wordt dit ‘anders-zijn’ op een veel minder negatieve manier voorgesteld dan bij vorige repertoires, maar toch kan het gevaarlijk zijn. Het kan ons immers doen vergeten dat vluchtelingen – naast slachtoffers – ook autonoom handelende individuen zijn, elk met een specifiek verleden en een specifiek toekomstbeeld.

Wat de geanalyseerde persberichten betreft, werd de focus op leed regelmatig aangevuld met informatie over de omstandigheden in de afkomstregio en door af en toe vluchtelingen zelf aan het woord te laten. Zeker het laatste repertoire construeert een beeld over vluchtelingen als autonoom handelende individuen en is in dit licht erg positief. Deze focus mag in de toekomst zeker niet verloren gaan. Met deze bedenking wordt de overstap gemaakt met de mogelijkheden die de verschillende betekenisconstructies in de Vlaamse media kunnen bieden. Achtereenvolgens wordt ingegaan op aanknopingspunten tot humaniseren, politiseren en aandacht schenken aan de voordelen die migratie kan bieden.

4.2.2 Mogelijkheden

Via de repertoires ‘vluchtelingen als mensen die recht hebben op bescherming’ en ‘vluchtelingen als mensen, zoals u en mij, die hopen op een beter leven’ werd de nadruk gelegd op het menselijke aspect.

Bij het eerstgenoemde vormen de mensenrechten het vertrekpunt om te kijken naar vluchtelingentendensen. Bij het tweede ligt de focus niet op de verschillen, maar juist op de gelijkenissen tussen ‘zij’ en ‘wij’. Via deze constructies kan het gevaar van ‘het creëren van de Ander’, zoals hierboven besproken werd, worden tegengegaan. In een aantal artikels die te situeren zijn binnen het repertoire ‘vluchtelingen als mensen, zoals u en mij, die hopen op een beter leven’ wordt niet enkel gehumaniseerd door te benadrukken dat het gaat om mensen. Er is daarnaast ook sprake van individualisering, omdat individuele verhalen een plaats krijgen. Zo wordt het beeld gevoed dat vluchtelingen autonoom handelende individuen zijn met een eigen verhaal en eigen aspiraties. Via het geven van een stem aan de personen zelf wordt een alternatief geboden voor het gevaar van depolitiseren dat hierboven werd omschreven, waarbij vluchtelingen passieve slachtoffers worden die geen stem meer hebben.

In het repertoire ‘vluchtelingen en migratie als uitdaging die samenwerking vraagt’ wordt daarnaast de verwijzing gemaakt naar de context waar mensen van vluchten: geweld, maar ook armoede. Ook in het repertoire ‘vluchtelingen als slachtoffers op de vlucht voor gruwel’ werden af en toe verwijzingen gemaakt naar de omstandigheden in de afkomstregio. Hierdoor wordt er niet enkel gefocust op hoe gastlanden moeilijkheden en uitdagingen van migratie ervaren, maar blijven ook de omstandigheden zichtbaar die ertoe leiden dat mensen vluchten. Op deze manier blijft het bespreekbaar dat er ook iets aan de situatie in de regio’s waar mensen van vluchten zou moeten veranderen. Een nadeel van de verwijzingen naar de context is dat ze soms erg algemeen (zoals een verwijzing naar armoede of geweld) bleven. Hierdoor creëert men volgens mij een beeld dat vluchtelingen tot één homogene categorie behoren en er toch nog niet volledig sprake kan zijn van ‘politiseren’. Bovendien gaat politiseren niet enkel over een context en een stem geven, maar ook over bepaalde zaken terug politiek maken, ze omvormen tot het onderwerp van debat. Dit kan onder andere gebeuren door een stem te geven aan en het erkennen van de politieke en historische context van mensen op de vlucht, maar gaat nog verder. Het feit dat er verschillende oplossingen zijn om met vluchtelingentendensen om te gaan – en er dus niet slechts één oplossing is – dient erkend te worden. Het sluiten van de grenzen om het aantal aankomsten te beperken is bijvoorbeeld niet de enige optie bij de huidige vluchtelingentendensen: er kan gepraat worden over vluchtelingenkwesties om het debat zo te heropenen. Hierin kunnen de media een rol spelen. Het veelvuldig gebruik van de metafoer ‘water’ kan bijvoorbeeld leiden tot het idee dat niet meer ondernomen kan worden dan reeds het geval is. Meerzijdige en genuanceerde berichtgeving kunnen het debat daarentegen geopend houden.

Ten slotte werd soms verwezen naar de voordelen van migratie voor de landen en regio’s die vluchtelingen ontvangen. Deze verwijzingen waren echter zeldzaam. Waarschijnlijk speelt hierin het feit mee dat mediaberichten in het algemeen meer focussen op negatieve dan op positieve zaken. Mijn stelling is dat de focus te sterk ligt op moeilijkheden en gevaren in verhouding tot de kansen en

mogelijkheden die migratie kan bieden. Hierdoor wordt de constructie van vluchtelingen als ‘dreiging’ te dominant. Meer aandacht voor constructies van vluchtelingen als ‘mensen’ samen met de focus op voordelen van migratie biedt hierbij een belangrijk tegenwicht.

4.3 Aanbevelingen voor praktijk en beleid

Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek kunnen een aantal aanbevelingen voor de journalistieke praktijk en het mediabeleid geformuleerd worden. Daarbij is het belangrijk te vertrekken van de idee dat objectief en neutraal verslag uitbrengen moeilijk te hanteren is in de praktijk (Van Gorp, 2006). Wel is bewuste, verantwoorde, genuanceerde en evenwichtige berichtgeving mogelijk.

Bewustwording is daarin het belangrijkste element. De journalist moet zich bijvoorbeeld bewust zijn van de kracht van bepaalde metaforen in de beeldvorming over vluchtelingen, ook al worden ze misschien enkel omwille van stilistische in plaats van persuasieve redenen gebruikt. Daarnaast is het belangrijk dat de journalist zich steeds bewust blijft van het feit dat hij over mensen aan het rapporteren is. Daarbij kan één van de aanbevelingen zoals geformuleerd naar aanleiding van onderzoek van de Universiteit Gent samen met de Katholieke Universiteit Leuven in 2007 als leidraad gebruikt worden: vermijd nodeloos problematiseren en dramatiseren. De eerste drie repertoires mogen met andere woorden niet het overwicht krijgen in persberichten. Vluchtelingen en migratie moeten ook aan bod komen in ‘gewone situaties’ en op een positieve manier in de media gebracht worden. Zo wordt benadrukt dat ze gewone burgers in de samenleving zijn (Saeys, Devroe, Grammens, Lits, & Desterbecq, 2007). Vervolgens zouden vluchtelingen zelf vaker het woord moeten krijgen. Zo wordt niet enkel over hen gesproken, maar ook met hen, waardoor meer accurate en genuanceerde berichtgeving kan ontstaan. Uit dit onderzoek blijkt dat dit slechts zeer zelden gebeurt. Meer genuanceerde berichtgeving ontstaat ten slotte ook door de ruimere contexten van de gebeurtenissen waarover de journalist bericht in kaart te brengen. Wanneer bijvoorbeeld bericht wordt over ‘rellen in hotspots’, moeten ook de levensomstandigheden in kaart gebracht worden die de aanleiding vormen van frustraties bij de bewoners. In de geanalyseerde persberichten kwamen regelmatig verwijzingen naar de ruimere context, maar dit mag nog versterkt worden en mag niet uitsluitend in een zeer korte slotalinea plaatsvinden.

Daarnaast moet niet enkel de journalist kritisch en bewust zijn bij het schrijven. Ook de lezer moet kritisch kijken naar wat hij/zij leest. Inzetten op mediawijsheid, omschreven als ‘het actief, bewust en kritisch gebruik van een verscheidenheid aan media dat bijdraagt tot een genuanceerde houding’ (Gatz, 2016) vormt daarom ook een voorname beleidsaanbeveling. Het project Nieuws in de Klas dat in september 2016 gelanceerd werd, waarbij kinderen via lesmateriaal van jongs af aan kritisch leren omgaan met nieuwsmedia, is daarin een belangrijke stap. Een tweede beleidsaanbeveling is dat de

beheersovereenkomst met de VRT quota voor journalisten met een migratie-achtergrond moet blijven bevatten. In de huidige beheersovereenkomst bedraagt deze 4%. Volgens het Minderhedenforum komt negatieve berichtgeving namelijk vaak door onwetendheid, eerder dan uit onwil (Minderhedenforum vzw, 2014). Door meer diversiteit op de redactievloer ontstaan meerdere perspectieven die kunnen leiden tot meer genuanceerde berichtgeving. Zo kan vermeden worden dat constructies van vluchtelingen als stroom die beheerst moet worden, als potentieel gevaar en als slachtoffer het overwicht krijgen. Daarbij moet echter toegezien worden dat de verantwoordelijkheid van elke individuele journalist om een genuanceerd beeld te brengen niet verschuift naar uitsluitend de journalisten met een migratie-achtergrond. Ten slotte moet het Vlaams mediabeleid toezien dat de werkdruk op de journalist niet te sterk toeneemt. Wanneer eenzelfde journalist over veel uiteenlopende thema's moet berichten ontbreekt vaak kennis van zaken. Journalisten moeten met andere woorden de tijd krijgen om zich in te werken in een thema, om dan genuanceerd verslag uit te brengen over een diverse samenleving (Minderhedenforum vzw, 2014). Er moet toegezien worden dat besparingen binnen de VRT de werkdruk van de individuele journalist niet verhogen.

4.4 Beperkingen onderzoek en aanbevelingen voor verder onderzoek

Om de kwaliteit van dit onderzoek te verzekeren werd bewust gestreefd naar validiteit en betrouwbaarheid via triangulatie in bronnen, vertrouwdheid met de data, een uitvorige rapportage van de resultaten en een systematische opbouw van het onderzoek in zijn geheel (zie 3.5). Toch zijn er een aantal beperkingen. Zo werd de analyse door één persoon uitgevoerd, waardoor de repertoires met een zekere voorzichtigheid benaderd moeten worden. Een eerste aanbeveling voor verder onderzoek is daarom grootschaliger vervolgonderzoek waarbij verschillende onderzoekers dezelfde artikels analyseren. Zo kan nagegaan worden of verschillende onderzoekers tot gelijkaardige bevindingen komen.

Interessant is ook om de relatieve aanwezigheid van de verschillende repertoires na te gaan in mediaberichten. Op basis van dit onderzoek kan namelijk niet geoordeeld worden of vluchtelingen vaker voorgesteld worden als 'potentieel gevaar' dan als 'mensen zoals u en mij'. Door het herhaald lezen van alle persberichten ontstaat echter wel een vermoeden dat het eerste (stroom die beheerst moet worden) en derde repertoire (slachtoffers op de vlucht voor gruwel) het meest prominent aanwezig zijn. Deze hypothese kan getoetst worden in vervolgonderzoek.

Een andere beperking is dat de visuele component niet werd meegenomen in de analyse. Door uitsluitend te focussen op tekstuele informatie bleef met andere woorden een belangrijke bron aan informatie onbelicht. Daar ligt dan ook een piste voor verder onderzoek: het analyseren van de visuele component in mediaberichten. De visuele voorstelling van vluchtelingen kan namelijk ook een

essentiële rol spelen in het construeren van betekenissen van vluchtelingen en migratie (zie bijvoorbeeld Malkki, 1996 en Van Gorp, 2006).

Verder blijven de resultaten tijd- en contextafhankelijk (Steimel, 2010). Gelijkaardig onderzoek in verschillende contexten en in verschillende periodes kan tot verschillende resultaten leiden. In die lijn is het interessant om na te gaan of de repertoires naar aanleiding van een specifieke gebeurtenis verschillen. Berichtgeving over vluchtelingen en migratie kan bijvoorbeeld verschillen naar aanleiding van de massa-aanranding in Keulen van 1 januari 2016, dan wanneer algemene berichtgeving wordt onderzocht over een langere periode zoals in dit onderzoek.

Ten slotte kan verder onderzocht worden wat de verschillende betekenisconstructies over vluchtelingen en migratie kunnen betekenen in de praktijk. Dit door enerzijds via experimenteel onderzoek na te gaan wat de effecten van bovenstaande repertoires kunnen zijn in de hoofden van de lezer. Inspiratie daarvoor kan gevonden worden in het onderzoek van Esses et al. (2013) en Van Gorp (2006) dat in deel 1.2.2 werd besproken. Anderzijds door na te gaan in hoeverre ze voorkomen binnen het beleidsdiscours en hoe ze beslissingsprocessen kunnen beïnvloeden.

5 CONCLUSIE

In deze masterproef werd geïllustreerd hoe mediaberichten actief betekenissen construeren over vluchtelingen en migratie. Via de selectie van de inhoud van persberichten, maar ook door het taalgebruik van de journalist of de persoon die geciteerd wordt, worden verschillende betekenissen over vluchtelingen en migratie geconstrueerd. Op basis van een analyse van persberichten van De Redactie en Het Laatste Nieuws werden zes interpretatieve repertoires afgeleid. Het zijn zes verschillende manieren om over vluchtelingen en migratie te spreken en ze bouwen elk een ander beeld op over de thematiek in de hoofden van de lezer. Vluchtelingen werden geconstrueerd als ‘stroom die beheerst moet worden’, ‘potentieel gevaar’, ‘slachtoffers op de vlucht voor gruwel’, ‘uitdaging die samenwerking vraagt’, ‘mensen die recht hebben op bescherming’ en ‘mensen – zoals u en mij – die hopen op een beter leven’. In sommige van deze repertoires worden mensen op de vlucht gemarginaliseerd door de focus op de gevaren en problemen die migratie kan vormen en omdat vluchtelingen zelf zelden een stem krijgen in persberichten. Volgens Van Dijk (1995b) worden op die manier ook andere minderheidsgroepen (zoals personen met een beperking of mensen die leven in armoede) gemarginaliseerd in de media. “This means not, however, that there are no media and journalists who critically oppose it” (Van Dijk, 1995b, p. 42).

6 REFERENTIELIJST

- Blumer, H. (1954). What is Wrong with Social Theory? *American Sociological Review*, 19(1). 3-10.
- CGVS (Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen). (2016). *Asielstatistieken: overzicht 2015*. Geraadpleegd op <http://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2015>
- CGVS (2017). *Asielstatistieken: overzicht 2016*. Geraadpleegd op <http://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2016>
- Cisneros, J. D. (2008). Contaminated communities: The metaphor of ‘immigrant as pollutant’ in media representations of immigration. *Rhetoric and Public Affairs*, 11, 569-601. doi:10.1353/rap.0.0068
- Coole, C. (2002). A warm welcome? Scottish and UK media reporting of an asylum-seeker murder. *Media, Culture & Society*, 24, 839–852.
- De bisschop, A. (2009). *Community Arts als discursieve constructie* (Unpublished doctoral dissertation). Universiteit Gent, Gent.
- De bisschop, A., Rutten, K., & Soetaert, R. (2011). A Case Study in Discourse Analysis of ‘Community Arts’ in Cultural Policy and the Press. *CLCWeb: Comparative Literature and Culture*, 13(4). doi: 10.7771/1481-4374.1750
- De Rechtspraak. (2016). Wilders schuldig aan groepsbelediging en aanzetten tot discriminatie. Geraadpleegd op <https://www.rechtspraak.nl>
- D’Haenens, L. & Saeys, F. (1996). *Media en multiculturalisme in Vlaanderen*. Gent, België: Academia Press.
- D’Haenens, L., & de Lange, M. (2001). Framing of asylum seekers in Dutch regional newspapers. *Media, Culture & Society*, 23, 847-860. doi:10.1177/016344301023006009
- Donald, P. S. M. (2011). *‘Lessons will be learned?’: An investigation into the representation of ‘asylum seekers’/refugees in British and Scottish television and impacts on beliefs and behaviours in local communities* (Doctoral dissertation). University of Glasgow, Glasgow.
- Dykstra, T. A. (2016). Assemblages of Syrian suffering: Rhetorical formations of refugees in Western media. *Language, Discourse & Society*, 4(1), 31-48.

- Edley, N. (2001). Analysing masculinity: Interpretative repertoires, ideological dilemmas and Subject positions. In Wetherell, M.; Taylor, S., & Yates, S. (Eds.) *Discourse as data: A guide for analysis* (pp. 189-228). London: Sage Publications.
- Edley, N. & Wetherell, M. (1997). Jockeying for position: the construction of masculine identities. *Discourse and Society*, 8 (2), 203-217.
- Esses, M. V., Medianu, S., & Lawon, A. S. (2013). Uncertainty, Threat and the Role of the Media in Promoting Dehumanization of Immigrants and Refugees. *Journal of Social Issues*, 69(3), 518-536. doi:10.1111/josi.12027
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse. Textual Analysis for social research*. London: Routledge.
- Fedasil (Federaal Agentschap voor de opvang van Asielzoekers). (2014). Asiel in België. Geraadpleegd op <http://fedasil.be/nl/inhoud/asiel-belgie>
- Foucault, M. (1972). *The Archeology of Knowledge and the Discourse on Language*. New York: Pantheon Books.
- Gale, P. (2004). The refugee crisis and fear: Populist politics and media discourse. *Journal of Sociology*, 40(4), 321-340. doi: 10.1177/1440783304048378
- Gatz, S. (2016). Beleidsbrief media 2016-2017. Geraadpleegd op <https://cjsm.be/media/nieuws/beleidsbrief-media-2016-2017>
- Hall, S. (2001). Foucault: Power, Knowledge and Discourse. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 72-81). London: Sage Publications.
- Haynes, A., Devereux, E., & Breen, M. (2008). Fear, framing and foreigners: The othering of Immigrants in the Irish Print Media. *International Journal of Critical Psychology*, 16, 100-121
- Holmes, S. M., Castañeda, H. (2016). Representing the “European refugee crisis” in Germany and beyond: Deservingness and difference, life and death. *American Ethnologist*, 43(1), 12-24. doi:10.1111/amet.12259
- Horenczyk, G. (2008). Immigrants’ Perceptions of Host Attitudes and Their Reconstruction of Cultural Groups. *Applied psychology*, 46(1), 34 – 38. doi:10.1111/j.1464-0597.1997.tb01088.x
- Khosravini, M. (2010). The Representation of Refugees, Asylum Seekers and Immigrants in British Newspapers: A Critical Discourse Analysis. *Journal of Language and Politics*, 9(1), 1-28. doi:10.1075/jlp.9.1.01kho

- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Malkki, L. H. (1996). Speechless Emissaries: Refugees, Humanitarianism, and Dehistoricization. *Cultural Anthropology*, 11(3), 377-404. doi: 10.1525/can.1996.11.3.02a00050
- Maly, I. (2006). Afkomst als motor? Over criminaliteitsberichtgeving, afkomst en beeldvorming. Geraadpleegd op <http://www.kifkif.be/actua/afkomst-als-motor>
- Maybin, J. (2001). Language, Struggle and Voice: the Bakhtin/Volosinov Writings. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 64-71). London: Sage Publications.
- Mehan, H. (2001). The Construction of an LD Student: a Case Study in the Politics of Representation. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 345-363). London: Sage Publications.
- Minderhedenforum vzw. (2014). De stem van het minderhedenforum over media. Geraadpleegd op <http://www.minderhedenforum.be/download/media/246/brochure-media-minderhedenforum.pdf>
- O'Doherty, K., & Lecouteur, A. (2007). "Asylum seekers, "boat people" and "illegal immigrants": Social categorisation in the media. *Australian Journal of Psychology*, 59(1), 1-12. doi:10.1080/00049530600941685
- Parker, S. (2015). 'Unwanted invaders': The Representation of refugees and asylum seekers in the UK and Australian print media'. *eSharp*, 23 (Spring 2015), Geraadpleegd op <http://www.gla.ac.uk/research/az/esharp/issues/23spring2015-mythandnation>
- Potter, J. (1996). Discourse Analysis and Constructionist Approaches: Theoretical Background. In Richardson, J. T. E. *Handbook of qualitative research methods for psychology and the social sciences* (pp. 125-141). Leicester: BPS Books.
- Potter, J., & Wetherell, M. (2001). Unfolding discourse analysis. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse as data: a guide for analysis* (pp. 198-209). London: Sage Publications.
- Saeys, F., Devroe, I., Grammens, D., Lits, M., & Desterbecq J. (2007). Berichtgeving over allochtone minderheden in de Belgische media. Geraadpleegd op http://unia.be/files/Z_ARCHIEF/SAMENVATTINGSRAPPORTNLvolledig3101.pdf
- Steimel, S. J. (2010). Refugees as People: The Portrayal of Refugees in American Human Interest Stories. *Journal of Refugee Studies*, 23(2), 219-237. doi:10.1093/jrs/feq019

- Taylor, S. (2001). Locating and Conducting Discourse Analytic Approach. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse as data: a guide for analysis* (pp. 5-48). London: Sage Publications.
- UNHCR (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees). (2016). Global Trends Forced Displacement in 2015. Geraadpleegd op <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>
- UNHCR. (2017). Mid-year Trends 2016. Geraadpleegd op <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/58aa8f247/mid-year-trends-june-2016.html>
- Wetherell, M. (2001a). Themes in Discourse Research: The Case of Diana. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 14-28). London: Sage Publications.
- Wetherell, M. (2001b). Introduction. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse as data: a guide for analysis* (pp. 1-4). London: Sage Publications.
- Wetherell, M. (2001c). Editor's Introduction. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 186-197). London: Sage Publications.
- Wetherell, M. (2001d). Conclusion: Debates in Discourse Research. In Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S. J. (Eds.). *Discourse Theory and Practice: a Reader* (pp. 380-400). London: Sage Publications.
- Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S.J. (Eds.). (2001a). *Discourse as Data: a Guide for Analysis*. London: London: Sage Publications.
- Wetherell, M., Taylor, S., & Yates, S.J. (Eds.). (2001b). *Discourse Theory and Practice: a Reader*. London: London: Sage Publications.
- Van Dijk, T. A. (1993). *Elite Discourse and Racism*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Sage
- Van Dijk, T. A. (1995a). Power and the news media. In D. Paletz (Ed.), *Political Communication and Action* (pp. 9-36). Cresskill, NJ: Hampton Press
- Van Dijk, T. A. (1995b). The mass media today: discourses of domination or diversity? *The Public*, 2(2), 27-45. doi: 10.1080/13183222.1995.11008592
- Van Gorp, B. (2002). Werken aan de werkelijkheid. Een casestudie over de inplanting van een asielcentrum. *Tijdschrift voor sociologie*, 23(3-4), 325-341. doi: 10067/409250151162165141
- Van Gorp, B. (2005). Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal of Communication*, 20(4), 484-507. doi:10.1177/0267323105058253

- Van Gorp, B. (2006). *Framing asiel: indringers en slachtoffers in de pers*. Leuven, België: Acco.
- Van Hove, G., & Claes, L. (2011). *Qualitative Research and Educational Sciences: A Reader about Useful Strategies and Tools*. Harlow, Engeland: Pearson Education Limited.
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen (2015). *Jaarverslag vluchtelingenwerk 2014*. Geraadpleegd op <http://www.vluchtelingenwerk.be/>
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen. (2016). *Het jaar van de solidariteit. Jaarverslag 2015*. Geraadpleegd op <http://www.vluchtelingenwerk.be>

7 BIJLAGEN

7.1 Bijlage 1: Codeerschema

Binaire opposities

Naam	Aantal in artikels DR	Aantal in artikels HLN
Voor ⇔ tegen	111	165
Veilig ⇔ gevaarlijk	70	147
Meer ⇔ minder	48	49
Minderjarig ⇔ volwassen	44	72
Binnen ⇔ buiten	27	41
Controle ⇔ chaos	15	37
Gelijk ⇔ verschillend	17	41
Illegaal ⇔ legaal	41	64
Hoop ⇔ leed	19	30
Open ⇔ gesloten	27	36
Tijdelijk ⇔ langdurig	16	31

Metaforen

Naam	Aantal in artikels DR	Aantal in artikels HLN
Jungle	62	112
Zee, water	34	44
Obstructie	14	8
Oorlog, strijd	19	20

Positioning en retorische elementen

Naam	Aantal in artikels DR	Aantal in artikels HLN
Verantwoordelijkheid	27	36
Gevaar	21	60
Waarden en normen	19	36
Draagkracht	15	28
Mensenrechten	17	19
Basisbehoeften	14	21
Overbevolking	13	12
Menswaardigheid	18	15
Lijden	12	19
Voordelen migratie	4	11

7.2 Bijlage 2: Bronnenlijst De Redactie

- “Als ze niet dezelfde levenswijze hebben, kunnen we niet samenleven”. (2016, 2 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Het is hen eender waar we sterven, hier of in Jemen”. (2016, 21 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Ik hield een kind vast, want ik was bang dat zijn lichaam verloren zou gaan”. (2016, 24 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Ik spreek de taal, maar wat heeft de taal mij gegeven?”. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “In de media hoor je een nummer, wij maken van nummer een mens”. (2016, 28 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Medische hulp aan vluchtelingen is ontoereikend”. (2016, 15 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Of wij nu de Nobelprijs krijgen, is niet belangrijk”. (2016, 6 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Sam, Samir en Samuel, Meryem, Myriam en Marie moeten gelijke kansen krijgen”. (2016, 26 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Saudi-Arabië heeft de deuren geopend voor Syrische vluchtelingen”. (2016, 22 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- “Uitspraken Francken over Syrisch gezin zijn smakeloos”. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.47455?eid=1.2810399>
- 12 mensen naar gesloten asielcentra gestuurd na ontruiming oud-rusthuis in Molenbeek. (2016, 19 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/brussel/1.2772420>
- 14 kinderen uit “jungle van Calais” overgebracht naar Groot-Brittanië. (2016, 17 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- 2.500 gebruikte reddingsvesten tentoongespreid voor Britse parlement. (2016, 19 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- 350 doden in 48 uur bij oversteek naar Europa. (2016, 18 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- 400.000 vluchtelingenkinderen zonder school in Turkije. (2016, 4 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- 45 dagen verblijfsrecht voor slachtoffers die mensenhandelaars helpen opsporen. (2016, 27 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2779208>
- 45 erkende vluchtelingen starten opleiding aan de VUB. (2016, 15 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2793246>
- 6 maanden Turkije-deal: heeft het vluchtelingenakkoord effect?. (2016, 20 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Aantal asielzoekers in Duitsland daalt fors. (2016, 12 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2791571>
- Aantal slachtoffers van schipbreuk Egypte loopt op. (2016, 23 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Ahmad over zijn verblijf in “jungle” Calais: “Het was de hel”. (2016, 25 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Amnesty: “Vluchtelingen in Irak worden gefolterd en vermoord”. (2016, 18 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2796243>
- Arnoudt, R. (2016a, 10 september). Meer dan 2.300 vluchtelingen gered voor kust van Libië. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2764311>
- Arnoudt, R. (2016b, 12 oktober). Lily Allen: “Ik verontschuldigd me in naam van mijn land”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2791593>
- Arnoudt, R. (2016c, 12 oktober). Mensensmokkelaars gaan alsmaar driester te werk. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2791671>

- Arnoudt, R. (2016d, 13 oktober). Ontruiming van “jungle” in Calais mogelijk uitgesteld. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2792439>
- Arnoudt, R. (2016e, 13 september). Spreidingsplan asielzoekers blijkt mager beestje. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2766879>
- Arnoudt, R. (2016f, 2 november). Minderjarige vluchtelingen geëvacueerd uit “Jungle”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2809423>
- Arnoudt, R. (2016g, 20 oktober). Regularisatie duurder voor wie hier illegaal verblijft. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2798144>
- Arnoudt, R. (2016h, 21 september). Obama: “50 landen gaan 360.000 vluchtelingen opvangen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2773540>
- Arnoudt, R. (2016i, 24 oktober). Opdoeken “jungle” lost probleem niet op: overzicht van 17 jaar vluchtelingenleed. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2801826>
- Arnoudt, R. (2016j, 25 oktober). “Syrische kinderen in Turkije maken kledij voor Britse winkels”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2802551>
- Arnoudt, R. (2016k, 25 oktober). Ontruiming van “jungle” gaat tweede dag in. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2802446>
- Arnoudt, R. (2016l, 3 oktober). Italiaanse kustwacht redt 5.650 bootvluchtelingen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2785082>
- Arnoudt, R. (2016m, 4 oktober). Antwerpen, Gent, Oostende en Leuven populair bij vluchtelingen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2784894>
- Arnoudt, R. (2016n, 6 september). Al 56 asielaanvragen van Turken sinds mislukte coup. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2760516>
- Arnoudt, R. (2016o, 7 september). “Toestand in Duitsland beter, maar er is nog veel werk”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2760922>
- Arnoudt, R. (2016p, 8 oktober). Duitse politie houdt klopjacht op vermoedelijke terrorist. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2788229>
- Arnoudt, R. (2016q, 9 oktober). Sarkozy probeert zijn campagne weer op de rails te krijgen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2789304>
- Arnoudt, R., & Temmerman, M. (2016, 25 oktober). Angst, twijfel, hoop: portretten uit Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2802435>
- Arnoudt, R., & Torfs, M., & Van Rompuy, H. (2016, 24 oktober). “De ontruiming in Calais verloopt relatief rustig en vlot”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2801790>
- Baert, D. (2016a, 21 november). Opa Trump smeekte om niet uitgezet te worden. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2824453>
- Baert, D. (2016b, 3 november). Amnesty: “Vluchtelingen in Italië mishandeld door Europese druk”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2810148>
- Baert, D. (2016c, 4 november). Politie ontruimt nu ook vluchtelingenkamp in Parijs. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2811209>
- Baert, D., & Huyghebaert, P. (2016, 20 september). Gent gaat testen of verhuurders discrimineren. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2772712>
- België pleit voor meer solidariteit op VN-top migrantie. (2016, 19 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2772678>
- Bijna 10.000 kinderen op de vlucht uit Mosul. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2810923>
- Bouw van muur in Calais gestart. (2016, 15 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Bruggeman, F. (2016a, 10 oktober). Vluchteling omgekomen na aanrijding op autoweg in Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2789579>
- Bruggeman, F. (2016b, 3 september). Doorbraak voor adoptiefamilies in Oeganda: 6 kinderen naar België. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2758441>

- Bruggeman, F. (2016c, 3 september). Wat als... Trump niet verkozen wordt en er een tacotruck op elke hoek staat?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.38756?eid=1.2758473>
- Bruggeman, F. (2016d, 6 oktober). “Vanaf nu controleren we alle Europese buitengrenzen op dezelfde manier”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2786521>
- Bruggeman, F. (2016e, 7 september). Erkende vluchtelingen starten studies aan Ugent, VUB en Uantwerpen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2760838>
- Bruggeman, F., & Baert, D. (2016, 7 september). Muur in Calais moet vluchtelingen tegenhouden. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2760873>
- Calluy, K. (2016a, 2 november). Francken grapt op Facebook: “Ze hebben mijn meubels meegenomen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.47455?eid=1.2809660>
- Calluy, K. (2016b, 26 september). Hollandse bezoekt Calais en herhaalt belofte tot ontruiming “jungle”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2778481>
- CD&V tegen Francken: “Regeerakkoord is geen vodge papier”. (2016, 30 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2832050>
- Conflicten wereldwijd jagen bijna 50 miljoen kinderen op de vlucht. (2016, 7 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2760825>
- Cortoos, B. (2016, 15 november). Noodopvang voor asielzoekers sluit in Hechtel-Eksel. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/limburg/1.2819929>
- Dahham was dokter in Syrië, maar moet hier van een OCMW-uitkering leven. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- De Greef, J. (2016a, 10 september). En waarom zou het bestand in Syrië nu wel standhouden?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2763565>
- De Greef, J. (2016b, 12 oktober). In Duitsland opgepakte terreurverdachte pleegt zelfmoord. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2791778>
- De Greef, J. (2016c, 14 september). China wil duizenden boeddhistische monniken verdrijven. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2767570>
- De Greef, J. (2016d, 3 september). Hongarije neemt 3.000 “grensjagers” in dienst. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2758447>
- De Roy, L. (2016a, 1 september). Kosovaarse Djellza is niet naar school gekomen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2757591>
- De Roy, L. (2016b, 11 november). Bende mensensmokkelaars opgerold. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2817560>
- De Roy, L. (2016c, 15 oktober). Kinderen uit “Jungle” binnenkort naar Groot-Brittannië. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2794240>
- De Roy, L. (2016d, 16 september). Verliest Merkel voor de vijfde keer op rij?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2769567>
- De Roy, L. (2016e, 2 september). Honger in de “Jungle” door donormoeheid. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2758298>
- De Roy, L. (2016f, 21 september). Minstens 43 migranten verdronken voor Egyptische kust. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2773917>
- De Roy, L. (2016g, 27 oktober). Francken: “Vriendschapsband is geen criterium voor visum”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2805164>
- De Roy, L. (2016h, 5 november). Vandaag opnieuw 2.100 vluchtelingen gered op Middellandse Zee. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2812679>
- De Vos, L. (2016, 4 oktober). Europa moet signaal uit Hongarije ernstig nemen – Lukas De Vos. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2785430>
- De Wolf, L. (2016, 18 november). Duitsland koopt vluchtwoning van Thomas Mann in Californië. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/kunsten/1.2821823>

Decré, H. (2016, 11 november). Immigratiestop moslims opnieuw op website Trump. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2817318>

Duizenden asielzoekers op de vlucht na brand in kamp Lesbos. (2016, 20 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Duizenden vluchtelingen gered voor de kust van Libië. (2016, 22 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Eerste bussen met migranten uit “jungle” in Calais vertrokken. (2016, 24 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Elke dag 21 migranten onderschept sinds ontmanteling Calais. (2016, 4 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2811194>

Europese Unie verlengt tijdelijke grenscontroles met drie maanden. (2016, 11 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2817413>

Eyskens, M. (2016, 3 september). Aylan, één jaar dood – Mark Eyskens. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2758152>

Feestelijk afscheid van asielzoekers in Koksijde. (2016, 28 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Fiers, D. (2016a, 11 november). 18-jarige sans-papiers is beste arbeider van Bretagne. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2817315>

Fiers, D. (2016b, 11 oktober). “Kinderen in dak- en thuisloze gezinnen zijn vluchtelingen in eigen land”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2790339>

Fiers, D. (2016c, 19 september). “Als ik kon, dan draaide ik de klok terug”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2772319>

Fiers, D. (2016d, 20 september). Negen arrestaties na brand vluchtelingenkamp Lesbos. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2772695>

Fiers, D. (2016e, 24 november). “Myanmar streeft naar etnische zuivering Rohingya”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2826880>

Fiers, D. (2016f, 25 november). Erdogan dreigt ermee grenzen met Europa wagenwijd open te zetten. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.45521?eid=1.2827729>

Fiers, D. (2016g, 6 september). Parijs vangt asielzoekers op in twee nieuwe onthaalcentra. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2760433>

Fiers, D. (2016h, 6 september). Vlaamse adoptieambtenaar gaat bemiddelen in Oeganda. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2760494>

Fiers, D. (2016i, 7 september). Felle kritiek op Deense school die nieuwkomers samenzet volgens afkomst. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2761513>

Francken stoot almaar meer asielaanvragen af. (2016, 12 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2817664>

Francken: “Nieuwe Europese grenswacht grote stap voorwaarts”. (2016, 6 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2786619>

Franssen, J. (2016, 6 september). Is de Turkse invasie in Syrië goed nieuws voor Europa?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/analyse/1.2760340>

Gezinnen met kinderen ontvluchten regio Mosul. (2016, 2 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Grote vernielingen in vluchtelingenkamp op Lesbos. (2016, 25 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Hoeveel studenten met migratieachtergrond vinden we in een volle aula?. (2016, 5 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Hollande: “Kamp in Calais helemaal ontruimen”. (2016, 26 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Honderdtal minderjarigen brengt nacht door vlakbij “Jungle” van Calais. (2016, 28 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2805478>

Humam, een vluchteling uit Syrië, volgt ingenieursopleiding aan VUB. (2016, 27 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Huyghebaert, P. (2016, 16 september). Na Oeganda zitten ook Vlaamse adopties in Ethiopië muurvast. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2769693>

Huyghebaert, P., & Maes, J. (2016, 13 september). Aantal asielaanvragen op weg naar diepterecord. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2766734>

In de bioscoop: documentaire over vluchtelingen op Lampedusa. (2016, 21 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Inwoner L'Aquila: "Het zal in Amatrice niet anders zijn dan hier". (2016, 26 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Inwoners blijven gebombardeerde stad Mosul ontvluchten. (2016, 25 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Jeans Harry Styles en Victoria Beckham geveild voor vluchtelingen. (2016, 25 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Kockartz, A., & Verstraete, J. (2016, 13 oktober). Wie was de Duitse terreurverdachte Jabr al-Bakr?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2791998>

Langdurig werklozen en asielzoekers volgen opleiding in Molenbeek. (2016, 11 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Lefevere, F. (2016, 13 oktober). Francken wil dat criminelen van buiten de EU verblijfsvergunning verliezen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2791840>

Lot van 1.000 niet-begeleide minderjarige blijft onzeker. (2016, 12 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Maerevoet, E. (2016, 14 september). Frankrijk wil vluchtelingen Calais over heel het land verdelen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2767243>

Maerevoet, E. (2016, 6 oktober). Meer vluchtelingen vanuit Frankrijk naar West-Vlaamse snelwegparkings. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/1.2786507>

Meer dan 100 migranten gered uit vrachtwagen in Mexico. (2016, 21 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Meer dan 100 vluchtelingen gered voor Spaanse kust. (2016, 9 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Meer dan 2.000 vluchtelingen gered op Middellandse Zee. (2016, 25 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Meer dan 22 doden op vluchtelingenboot voor Libië. (2016, 5 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Meerderheid bakkeleit over huiszoekingen bij mensen zonder papieren. (2016, 24 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2776482>

Migrant omgekomen bij vechtpartij in Frans vluchtelingenkamp. (2016, 19 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Migranten in Calais bekogelen politie, politie antwoordt met traangas. (2016, 23 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Nederlandse regering: Turkse imams eerst inburgeren. (2016, 12 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2766195>

Obama wil extra middelen om vluchtelingen op te vangen. (2016, 20 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

OESO-landen kregen dubbel zoveel asielaanvragen te verwerken in 2015. (2016, 19 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2772244>

Onduidelijk wat er gaat gebeuren met vluchtelingen die nog in Calais zijn. (2016, 27 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Onrust in Grieks vluchtelingenkamp na dood van bewoonster. (2016, 25 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

Opstand in detentiecentrum voor migranten in Madrid. (2016, 19 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

- Paelinck, G. (2016, 16 november). Francken trekt asieexperts terug uit Griekenland: “Sfeer te grimmig”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2820232>
- Paelinck, G. (2016, 18 oktober). Rechter laat afbraak “Jungle” in Calais toe. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2796564>
- Paelinck, G. (2016, 2 september). Franse regering belooft “totale ontmanteling in een keer” van “jungle” in Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2758303>
- Paelinck, G. (2016, 21 september). Belgische agenten steken 50 meter de grens over, opgepakt door Franse collega's. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2773969>
- Paelinck, G. (2016, 27 oktober). Is een humanitair visum een recht of een gunst? *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2804583>
- Paelinck, G. (2016, 31 oktober). Francken krijgt deurwaarder op bezoek in zaak Syrisch gezin. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.47455?eid=1.2808287>
- Politieagenten leiden vertrek van vluchtelingen in goede banen. (2016, 24 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Politiek vluchteling speelt statuut kwijt na vakantie naar thuisland. (2016, 15 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/brussel/1.2793409>
- Pop-upcinema voor vluchtelingen wint Cultuurprijs. (2016, 17 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/film/1.2820876>
- Rellen tussen politie en migranten in de buurt van Grieks vluchtelingenkamp. (2016, 17 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Reygaert, J. (2016, 19 september). Verkiezingen in Berlijn: Duitsland in het klein – Jeroen Reygaert. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/analyse/1.2772036>
- Reygaert, J. (2016, 20 november). Hier komt Merkel 4! – Jeroen Reygaert. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/analyse/1.2823611>
- Rohingya-moslims vluchten weg uit Myanmar. (2016, 21 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Sabi, A. (2016, 21 september). Ik wil niet getolereerd worden – Aya Sabi. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2773630>
- Saerens, Z. (2016, 1 september). Vrouwen van Turkse afkomst aangevallen tijdens inschrijvingen op school. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/limburg/1.2757106>
- Saerens, Z. (2016, 20 september). Zoon Donald Trump vergelijkt vluchtelingen met fruitsnoepjes. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.38756?eid=1.2772933>
- Saerens, Z. (2016, 22 oktober). 27 vluchtelingen ontdekt in haven van Zeebrugge. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2799947>
- Saerens, Z. (2016, 23 oktober). Rellen in vluchtelingenkamp Calais daags voor ontruiming. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2800649>
- Saerens, Z. (2016, 26 november). Cubaanse migranten in Miami vieren dood Castro. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47673?eid=1.2828311>
- Saerens, Z. (2016, 28 oktober). Regering pakt na schijnhuwelijken nu ook schijnvaderschappen aan. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2805300>
- Saerens, Z. (2016, 30 november). “Als CD&V problemen heeft met asielbeleid, moet ze haar conclusies maar trekken”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2832189>
- Saerens, Z., & Bracke, K. (2016, 13 september). Rode kruis sluit 9 van de 11 tijdelijke opvangcentra voor asielzoekers. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2766418>

- Saerens, Z., & Schuermans, O. (2016, 16 november). Reizen naar EU zonder visum? Verplichte registratie en 5 euro betalen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2820211>
- Saerens, Z., & Segers, F. (2016, 23 september). Dodental schipbreuk voor kust van Egypte loopt op tot 162. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2775924>
- Saskia de Schutter: “Mensen hier in Calais zijn wanhopig”. (2016, 23 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Schultz pleit voor vluchtelingenakkoord met Egypte. (2016, 23 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Segers, F. (2016, 10 oktober). “Het asielbeleid moet opnieuw menselijker worden”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2789768>
- Segers, F. (2016, 16 september). Eerste Europese top zonder de Britten: “Moment van de waarheid”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2769633>
- Segers, F. (2016, 24 oktober). Belgische politie zet drone in aan Franse grens om vluchtelingen op te sporen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/1.2802191>
- Segers, F. (2016, 24 september). Pleidooi voor strengere controles aan grenzen van de EU. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2777130>
- Segers, F. (2016, 25 november). Twee doden bij brand in vluchtelingenkamp Lesbos. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2827979>
- Segers, F. (2016, 28 oktober). “Francken heeft een absoluut gebrek aan mededogen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2805469>
- Slachtoffer bootramp: “Mensen schreeuwden en waren doodsbang”. (2016, 24 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Sokol, K. (2016, 27 september). Francken onder vuur na “zero tolerance”-filmpje op zijn Facebookpagina. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2779351>
- Speciale VN-gezant voor Syrië: “Tijd dringt voor Oost-Aleppo”. (2016, 20 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2823748>
- Terryn, L. (2016, 18 oktober). Internationale bende mensensmokkelaars opgerold. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2796671>
- Tersago, B. (2016, 13 september). Wordt Griekenland één groot vluchtelingenkamp? – Bruno Tersago. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2766512>
- Tien landen bijeen op migratietop in Wenen. (2016, 24 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Torfs, M. (2016, 5 november). “Melania Trump werkte illegaal als model”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.38756?eid=1.2812702>
- Truyts, J. (2016, 1 november). Advocate Syrisch gezin: “Francken speelt met leven van onze cliënten”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.47455?eid=1.2808665>
- Truyts, J. (2016, 13 november). Trump wil 2 tot 3 miljoen illegale immigranten met strafblad het land uitzetten. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47545?eid=1.2818596>
- Truyts, J. (2016, 14 september). VS en Israël zijn het eens over militair hulppakket van 38 miljard dollar. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2767301>
- Truyts, J. (2016, 16 september). Kitir zeker van haar stuk: “Mijn oren werken nog heel goed”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.46779?eid=1.2769299>
- Truyts, J. (2016, 19 september). Enorme politiemacht ontruimt pand in Molenbeek, amper 14 mensen zonder papieren opgepakt. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/brussel/1.2772031>
- Truyts, J. (2016, 5 september). Luidt deze blamage het einde in voor Merkel?. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759585>

- Truyts, J., & De Roy, L. (2016, 5 september). Slakkenactie en mensenketting tegen “Jungle” Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759612>
- Truyts, J., & Mariën, M. (2016, 10 september). Lichaam van man spoelt aan op strand van Oostende. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/1.2763798>
- Turkse politie pakt 40 buitenlanders op die banden hebben met IS. (2016, 19 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Tusk: “Capaciteit van vluchtelingenopvang in EU dicht bij limiet”. (2016, 4 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759121>
- Tutti Fratteli kaart in “Addio amore” vluchtelingencrisis aan. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Van Cauwenberghe, M. (2016, 3 november). “De hulpeloze vluchteling bestaat niet, dit zijn sterke mensen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2810211>
- Van Cauwenberghe, M. (2016, 6 oktober). Waarom we Lampedusa niet mogen vergeten. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2786524>
- Van Grieken: “Inschrijvingsstop voorwaarde voor gesprekken met N-VA”. (2016, 27 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2829359>
- Van Poucke, S. (2016, 1 oktober). Boekenbus vertrekt vanuit Oostende naar Griekse vluchtelingenkampen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2782525>
- Van Poucke, S. (2016, 13 september). “Stuur regeringscommissaris naar steden die richtlijn Syriëstrijders niet naleven”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2767035>
- Van Poucke, S. (2016, 17 oktober). “Medelevend, Ja, maar tot aan onze grenzen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2795806>
- Van Poucke, S. (2016, 2 oktober). Hongaren spreken zich uit over Europees migratiebeleid. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47025?eid=1.2782754>
- Van Poucke, S. (2016, 25 oktober). Ordediensten zijn begonnen met afbraak Jungle van Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2802728>
- Van Poucke, S. (2016, 26 september). “Fuocoammare” is Italiaanse Oscarinzending. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/film/2.45990?eid=1.2779018>
- Van Poucke, S. (2016, 5 september). Klachten over aanrandingen tijdens Duits stadsfestival. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759784>
- Van Poucke, S. (2016, 8 november). Ook in het Hongaarse parlement haalt Orbán zijn slag niet thuis. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47025?eid=1.2814756>
- Van Poucke, S., & De Roy, L. (2016, 2 oktober). Orban noemt referendum “uitmuntend” ondanks verlies. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47025?eid=1.2783678>
- Van Poucke, S., & Segers, F. (2016, 7 november). Francken moet geen dwangsom betalen aan Syrisch gezin. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/2.47455?eid=1.2814522>
- Van Poucke, S., & Tuyts, J. (2016, 4 september). Antivluchtelingenpartij AfD dient CDU van Angela Merkel slag toe. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759436>
- Van Rompuy, H. (2016, 21 oktober). Juppé: “De Frans-Britse grens moet verschuiven van Calais naar Kent”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2799215>
- Van Rompuy, H. (2016, 26 oktober). Bijna alle vluchtelingen hebben “Jungle” in Calais verlaten. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2803244>

- Van Rompuy, H. (2016, 3 november). Itinera: “Vluchtelingen aan het werk krijgen, zal moeilijker zijn dan gedacht”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2810193>
- Van Tichel, C. (2016, 27 september). Eigenaar gezonken migrantenschip opgepakt in Egypte. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2779068>
- Van Tichel, C. (2016, 3 oktober). “600 kinderen stierven op Middellandse Zee”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.39637?eid=1.2784481>
- Van Tichel, C. (2016, 3 september). “Muur aan Mexicaans-Amerikaanse grens is misdrijf”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.38756?eid=1.2758423>
- Van Tichel, C., & Bruggeman, F. (2016, 2 september). “Jaar na hartverscheurende beelden van Aylan is situatie slechter”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.39637?eid=1.2757836>
- Vanaf volgende week opnieuw grenscontroles aan Westkust. (2016, 13 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/1.2791892>
- Vanden Berghe, B. (2016, 24 oktober). OPINIE Vluchtelingen: De chantage door populisten – Bogdan Vanden Berghe. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2801806>
- Vandycke, C. (2016, 30 november). Theo Francken bouwt “Fort België” – Charlotte Vandycke. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/opinieblog/opinie/1.2832062>
- Vanherle, M. (2016, 5 september). Merkel: “Nadenken hoe we vertrouwen kunnen terugwinnen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2759772>
- Verboden betoging in Calais eindigt op rellen. (2016, 1 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Verstraete, A. (2016, 23 november). België zet veroordeelde Marokkaanse verkrachter het land uit. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2825660>
- Verstraete, A. (2016, 4 november). Peeters wil werkloosheid bij vluchtelingen aanpakken. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2811554>
- Verstraete, A. (2016, 4 september). “Dankzij moeder Teresa heb ik nu een goed leven in België”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2758789>
- Verstraete, J. (2016, 27 oktober). Drie gewonden bij vechtpartij in asielcentrum Zaventem. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/vlaamsbrabant/1.2804610>
- Verstraete, J. (2016, 27 oktober). Francken weigert visum voor Syrisch gezin: “Zet deur open voor duizenden mensen”. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2804414>
- Verstraete, J. (2016, 27 oktober). Hulporganisaties ongerust over kinderen die achterblijven in “Jungle” Calais. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2804468>
- Verstraete, J., & Truyts, J. (2016, 22 oktober). Maandag wordt het vluchtelingenkamp in Calais ontruimd. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47333?eid=1.2799772>
- Vluchteling uit Aleppo is lijnrechter en vlagt match Leest United-KVK Hingene. (2016, 23 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Vluchtelingen verlaten met pak en zak de “jungle” van Calais. (2016, 24 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Vluchtelingen vluchten weg uit Wallonië. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Vluchtelingencrisis: Mishandeling en onwettige uitzettingen door EU-druk. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- VN vreest nieuwe vluchtelingentragedie op Middellandse Zee: 230 mensen vermist. (2016, 3 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2810324>
- Voorbij twee dagen 10.000 mensen uit Middellandse Zee gered. (2016, 5 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>

- Vos, H. (2016, 2 oktober). Een referendum om voor altijd te vergeten – Hendrik Vos. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.47025?eid=1.2783497>
- VRT Nieuws volgde de eerste vertrekkende migranten uit de “jungle” van Calais. (2016, 24 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Wandelaars zamelen 200.000 euro in voor vluchtelingen. (2016, 2 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2783990>
- Weer meer vluchtelingen op snelwegparkings E40 richting Engeland. (2016, 6 oktober). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Welk perspectief hebben vluchtelingen in een stad als Istanbul?. (2016, 20 september). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/Livecenter>
- Willems, F. (2016, 2 september). Merkel zal ook na verlies in eigen deelstaat niet radicaal van koers veranderen. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/1.2758019>
- Willems, F. (2016, 27 september). Zestig jaar bloedvergieten in Colombia. *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/buitenland/2.41182?eid=1.2610199>
- Wilmès: “Aanslagen en migratiecrisis hebben Belgische economie aangetast”. (2016, 16 november). *De Redactie*. Geraadpleegd op <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/1.2820422>

7.3 Bijlage 3: Bronnenlijst Het Laatste Nieuws

- "20.000 mensen ontvluchtten Oost-Aleppo in 72 uur." (2016, 29 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3013612/2016/11/29/20-000-mensen-ontvluchtten-Oost-Aleppo-in-72-uur.dhtml>
- "400.000 vluchtelingen kinderen zonder school in Turkije. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2896786/2016/10/04/400-000-vluchtelingen-kinderen-zonder-school-in-Turkije.dhtml>
- "Asielbeleid pleegt roofbouw op mensenrechten." (2016, 10 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2912727/2016/10/10/Asielbeleid-pleegt-roofbouw-op-mensenrechten.dhtml>
- "Belgische verblijfskaart van Franse terrorist Salah Abdeslam ingetrokken." (2016, 22 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2997426/2016/11/22/Belgische-verblijfskaart-van-Franse-terrorist-Salah-Abdeslam-ingetrokken.dhtml>
- "Bombardementen jagen miljoenen Syriërs op de vlucht". (2016, 28 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2890082/2016/09/28/Bombardementen-jagen-miljoenen-Syriërs-op-de-vlucht.dhtml>
- "Bootvluchtelingen mogen Australië nooit meer in." (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2951508/2016/10/31/Bootvluchtelingen-mogen-Australië-nooit-meer-in.dhtml>
- "De dokter die mijn leven redde kwam per boot in dit land aan. Als het aan u ligt, had hij hier nooit mogen zijn." (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2954462/2016/11/02/De-dokter-die-mijn-leven-redde-kwam-per-boot-in-dit-land-aan-Als-het-aan-u-ligt-had-hij-hier-nooit-mogen-zijn.dhtml>
- "Dit kan één van de grootste rampen van de jongste jaren worden": VN bereidt zich voor om 700.000 mensen te hulp te komen in Mosoel. (2016, 29 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2891209/2016/09/29/Dit-kan-een-van-de-grootste-rampen-van-de-jongste-jaren-worden-VN-bereidt-zich-voor-om-700-000-mensen-te-hulp-te-komen-in-Mosoel.dhtml>
- "Eerst oplossing voor minderjarigen": ontruiming Jungle van Calais uitgesteld. (2016, 13 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2920232/2016/10/13/Eerst-oplossing-voor-minderjarigen-ontruiming-Jungle-van-Calais-uitgesteld.dhtml>
- "Europa moet veel meer doen om minderjarige vluchtelingen te beschermen." (2016, 29 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3012904/2016/11/29/Europa-moet-veel-meer-doen-om-minderjarige-vluchtelingen-te-beschermen.dhtml>
- "Europese druk op Italië leidt tot mishandeling en onwettige uitzettingen van vluchtelingen." (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2957034/2016/11/03/Europese-druk-op-Italië-leidt-tot-mishandeling-en-onwettige-uitzettingen-van-vluchtelingen.dhtml>
- "Gelukkig volgden wij opengrenzenbeleid niet." (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2850893/2016/09/05/Gelukkig-volgden-wij-opengrenzenbeleid-niet.dhtml>
- "Groeiend aantal Noor-Koreanen vlucht naar buurland." (2016, 6 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/15783/Noord->

- Korea/article/detail/2963480/2016/11/06/Groeiend-aantal-Noord-Koreanen-vlucht-naar-buurland.dhtml
- "Hongarije mishandelt vluchtelingen." (2016, 27 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2888934/2016/09/27/Hongarije-mishandelt-vluchtelingen.dhtml>
- "Ik ben moslima, vrouw en migrante. Ik heb voor Trump gestemd en hier is waarom." (2016, 12 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1275/Islam/article/detail/2976714/2016/11/12/Ik-ben-een-moslima-vrouw-en-migrante-Ik-heb-voor-Trump-gestemd-en-hier-is-waarom.dhtml>
- "Italianen moeten meer kindjes maken om op te boksen tegen toename migranten." (2016, 3 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2896512/2016/10/03/Italianen-moeten-meer-kindjes-maken-om-op-te-boksen-tegen-toename-migranten.dhtml>
- "Meer dan 400 burgers vorige nacht gevlucht uit rebellenwijken Aleppo". (2017, 27 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3007412/2016/11/27/Meer-dan-400-burgers-vorige-nacht-gevlucht-uit-rebellenwijken-Aleppo.dhtml>
- "Migratiedruk in Vlaamse rand neemt toe." (2016, 4 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2849989/2016/09/04/Migratiedruk-in-de-Vlaamse-Rand-neemt-toe.dhtml>
- "Muur aan Mexicaans - Amerikaanse grens is misdrijf." (2016, 3 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2848528/2016/09/03/Muur-aan-Mexicaans-Amerikaanse-grens-is-misdrijf.dhtml>
- "Nigeriaanse soldaten en agenten verkrachten vrouwen in vluchtelingenkampen." (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2952674/2016/10/31/Nigeriaanse-soldaten-en-agenten-verkrachten-vrouwen-in-vluchtelingenkampen.dhtml>
- "Politie mag woning van illegaal niet betreden zonder machtiging." (2016, 14 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2980973/2016/11/14/Politie-mag-woning-van-illegaal-niet-betreden-zonder-machtiging.dhtml>
- "Seksueel misbruik door hulpverleners schering en inslag in jungle van Calais." (2016, 22 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2883696/2016/09/22/Seksueel-misbruik-door-hulpverleners-schering-en-inslag-in-jungle-van-Calais.dhtml>
- "Spring dan!" Buren tieren asielzoeker de dood in. (2016, 22 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2935412/2016/10/22/Spring-dan-Buren-tieren-asielzoeker-de-dood-in.dhtml>
- "Steeds meer kinderen vluchten alleen naar Italië." (2016, 18 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2930472/2016/10/18/Steeds-meer-kinderen-vluchten-alleen-naar-Italië.dhtml>
- "Syrische kinderen maken in Turkse fabrieken kleren voor M&S, Mango en Zara." (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2936365/2016/10/24/Syrische-kinderen-maken-in-Turkse-fabrieken-kleren-voor-M-S-Mango-en-Zara.dhtml>
- "Theo Francken verkondigt pure nonsens", zegt advocate Syrische familie. (2016, 27 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2942462/2016/10/27/Theo-Francken-verkondigt-pure-nonsens-zegt-advocate-Syrische-familie.dhtml>
- "Vrouw in rolstoel verkracht door asielzoekers in Zweden." (2016, 11 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2914027/2016/10/11/Vrouw-in-rolstoel-verkracht-door-asielzoekers-in-Zweden.dhtml>
- "Wat gaat er met die 1.022 kinderen gebeuren als Jungle van Calais ontruimd wordt?" (2016, 12 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2918056/2016/10/12/Wat-gaat-er-met-die-1-022-kinderen-gebeuren-als-Jungle-van-Calais-ontruimd-wordt.dhtml>
- "Wie in Nederland wil wonen, moet taal leren en bijdrage leveren." (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881700/2016/09/20/Wie-in-Nederland-wil-wonen-moet-taal-leren-en-bijdrage-leveren.dhtml>
- "Woning van mensen zonder papieren binnendringen enkel met rechterlijk mandaat." (2016, 29 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2891246/2016/09/29/Woning-van-mensen-zonder-papieren-binnendringen-enkel-met-rechterlijk-mandaat.dhtml>
- "Zeshonderd kinderen stierven dit jaar al op de Middellandse Zee." (2016, 3 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2893636/2016/10/03/Zeshonderd-kinderen-stierven-dit-jaar-al-op-de-Middellandse-Zee.dhtml>
- "Zet Marokkanen in bus naar België", aldus Geert Wilders. Theo Francken heeft een antwoord klaar. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2984600/2016/11/16/Zet-Marokkanen-in-bus-naar-Belgie-aldus-Geert-Wilders-Theo-Francken-heeft-een-antwoord-klaar.dhtml>
- 10 Syrische vluchtelingen leren intensief Nederlands aan Uantwerpen. (2016, 27 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2889193/2016/09/27/10-Syrische-vluchtelingen-leren-intensief-Nederlands-aan-UAntwerpen.dhtml>
- 101-jarige Anna voor het eerst ooit haar dorp uit door aardbeving. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/38422/Aardbeving-Italie/article/detail/2955472/2016/11/02/101-jarige-Anna-voor-het-eerst-ooit-haar-dorp-uit-door-aardbeving.dhtml>
- 16 vluchtelingen aangetroffen in koeltransport met koeken en yoghurt in Zeebrugge. (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2880753/2016/09/19/16-vluchtelingen-aangetroffen-in-koeltransport-met-koeken-en-yoghurt-in-Zeebrugge.dhtml>
- 200 arrestaties in Bulgaars vluchtelingenkamp. (2016, 25 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3002615/2016/11/25/200-arrestaties-in-Bulgaars-vluchtelingenkamp.dhtml>
- 204 lichamen van vluchtelingen geborgen uit schip dat kapseisde voor Egyptische kust. (2016, 28 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2889907/2016/09/28/204-lichamen-van-vluchtelingen-geborgen-uit-schip-dat-kapseisde-voor-Egyptische-kust.dhtml>
- 270 migranten gered voor kust Libië. (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2851822/2016/09/06/2-700-migranten-gered-voor-kust-Libie.dhtml>
- 30-tal vluchtelingen langs E40: "Bekijken of het fenomeen toeneemt". (2016, 12 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2917659/2016/10/12/30-tal-vluchtelingen-langs-E40-Bekijken-of-het-fenomeen-toeneemt.dhtml>
- 5 gewonden bij brandstichting in Duits vluchtelingencentrum. (2016, 17 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2876019/2016/09/17/5-gewonden-bij-brandstichting-in-Duits-vluchtelingencentrum.dhtml>

550 migranten gered voor kust Libië, vrees voor tientallen doden bij nieuwe schipbreuk. (2016, 15 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2982166/2016/11/15/550-migranten-gered-voor-kust-Libie-vrees-voor-tientallen-doden-bij-nieuwe-schipbreuk.dhtml>

6-jarige vluchteling verdrinkt in Donau. (2016, 13 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2869814/2016/09/13/6-jarige-vluchteling-verdrinkt-in-Donau.dhtml>

72 winkels in 'Jungle' van Calais worden afgebroken. (2016, 12 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2917112/2016/10/12/72-winkels-in-Jungle-van-Calais-worden-afgebroken.dhtml>

80 vluchtelingen uit 'Jungle' van Calais gaan studeren aan universiteit Lille. (2016, 19 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2932408/2016/10/19/80-vluchtelingen-uit-Jungle-van-Calais-gaan-studeren-aan-universiteit-Lille.dhtml>

Aantal asielzoekers opnieuw in stijgende lijn. (2016, 9 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2859397/2016/09/09/Aantal-asielzoekers-opnieuw-in-stijgende-lijn.dhtml>

Aantal erkenningen asielzoekers in vrije val in Duitsland: "Invloed van politiek". (2016, 26 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2886654/2016/09/26/Aantal-erkenningen-asielzoekers-in-vrije-val-in-Duitsland-Invloed-van-politiek.dhtml>

Aantal plaatsen voor niet - begeleide minderjarige vluchtelingen verdrievoudigd. (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2853604/2016/09/07/Aantal-plaatsen-voor-niet-begeleide-minderjarige-vluchtelingen-verdrievoudigd.dhtml>

Aantal vluchtelingen uit omsingelde IS-bastion Mosoel groeit snel. (2016, 7 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1280/Irak/article/detail/2965272/2016/11/07/Aantal-vluchtelingen-uit-omsingelde-IS-bastion-Mosoel-groeit-snel.dhtml>

Aantal vreemdelingen in gevangenis daalt. (2016, 14 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2921298/2016/10/14/Aantal-vreemdelingen-in-gevangenis-daalt.dhtml>

Afghaan (14) verongelukt in Calais na poging op vrachtwagen te klimmen. (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2880072/2016/09/19/Afghaan-14-verongelukt-in-Calais-na-poging-op-vrachtwagen-te-klimmen.dhtml>

Afghaan uit Oostende probeerde illegalen België binnen te smokkelen met papieren van zijn gezinsleden. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2882719/2016/09/21/Afghaan-uit-Oostende-probeerde-illegalen-Belgie-binnen-te-smokkelen-met-papieren-van-zijn-gezinsleden.dhtml>

Afghaans 'meisje met groene ogen' vrijgelaten in Pakistan. (2016, 4 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2960916/2016/11/04/Afghaans-meisje-met-de-groene-ogen-vrijgelaten-in-Pakistan.dhtml>

Al meer dan 300.000 Burundezen op de vlucht. (2016, 23 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2884718/2016/09/23/Al-meer-dan-300-000-Burundezen-op-de-vlucht.dhtml>

Algerijnse vluchteling knipt omheining van haven Zeebrugge door. (2016, 9 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2971145/2016/11/09/Algerijnse-vluchteling-knipt-omheining-haven-Zeebrugge-door.dhtml>

- Amnesty International: "Beleidsnota van Francken draagt bij tot negatieve beeldvorming over asielzoekers". (2016, 30 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3014741/2016/11/30/Amnesty-International-Beleidsnota-van-Francken-draagt-bij-tot-negatieve-beeldvorming-over-asielzoekers.dhtml>
- Antwerpen lanceert ondernemerswebsite rond werk voor vluchtelingen. (2016, 24 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3002172/2016/11/24/Antwerpen-lanceert-ondernemerswebsite-rond-werk-voor-vluchtelingen.dhtml>
- Antwerps integratieschepen: "Vreemdelingen moeten onze normen en waarden overnemen, anders wordt het een invasie." (2016, 3 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2848968/2016/09/03/Antwerps-integratieschepen-Vreemdelingen-moeten-onze-normen-en-waarden-overnemen-anders-wordt-het-eeen-invasie.dhtml>
- Arrestaties na brand in vluchtelingenkamp Lesbos. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881462/2016/09/20/Arrestaties-na-brand-in-vluchtelingenkamp-Lesbos.dhtml>
- Asielcrisis kost België 1,3 miljard. (2016, 22 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2935103/2016/10/22/Asielcrisis-kost-Belgie-1-3-miljard.dhtml>
- Asielzoeker opgepakt voor zedenmisdrijf meisje (17). (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2851065/2016/09/05/Asielzoeker-opgepakt-voor-zedenmisdrijf-meisje-17.dhtml>
- Asielzoeker steekt vrouw in brand en sterft zelf. (2016, 1 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2846422/2016/09/01/Asielzoeker-steekt-vrouw-in-brand-en-sterft-zelf.dhtml>
- Asielzoekers lieten al 5.500 gezinsleden naar België komen. (2016, 20 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2933194/2016/10/20/Asielzoekers-lieten-al-5-500-gezinsleden-naar-Belgie-komen.dhtml>
- Asielzoekers op Lesbos zijn wachten beu en stichten brand. (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2936208/2016/10/24/Asielzoekers-op-Lesbos-zijn-wachten-beu-en-stichten-brand.dhtml>
- Australië gaat illegale migranten levenslang bannen. (2016, 30 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2949936/2016/10/30/Australie-gaat-illegale-migranten-levenslang-bannen.dhtml>
- Ban Ki-Moon: "Meer rechten voor vluchtelingen en migranten in nieuw akkoord". (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881286/2016/09/20/Ban-Ki-moon-Meer-rechten-voor-vluchtelingen-en-migranten-in-nieuw-akkoord.dhtml>
- Beernaert, L. (2016, 2 november). "Europese leiders zijn verantwoordelijk voor recordaantal dode vluchtelingen in Middellandse Zee." *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2954852/2016/11/02/Europese-leiders-zijn-verantwoordelijk-voor-recordaantal-dode-vluchtelingen-in-Middellandse-Zee.dhtml>
- België stort laatste 40 miljoen uit vluchtelingendeal met Turkije. (2016, 18 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2988812/2016/11/18/Belgie-stort-laatste-40-miljoen-uit-vluchtelingendeal-met-Turkije.dhtml>

- België trekt asielexperts terug uit Griekenland. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2984501/2016/11/16/Belgie-trekt-asielexperts-terug-uit-Griekenland.dhtml>
- België wijst legaal in ons land verblijvende Togolees uit: "Schandalige beslissing". (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2959315/2016/11/03/Belgie-wijst-legaal-in-ons-land-verblijvende-Togolees-uit-Schandalige-beslissing.dhtml>
- Belgische agenten klemgereden en urenlang ondervraagd door Franse collega's. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2882783/2016/09/21/Belgische-agenten-klemgereden-en-urenlang-ondervraagd-door-Franse-collega-s.dhtml>
- Belgische drone speurt naar migranten Calais. (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2936356/2016/10/24/Belgische-drone-speurt-naar-migranten-Calais.dhtml>
- Belsack, E. (2016, 10 september). Asielzoekers randen vrouw aan die hond uitlaat. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2862204/2016/09/10/Asielzoekers-randen-vrouw-aan-die-hond-uitlaat.dhtml>
- Belsack, E. (2016, 16 september). Illegaal vrijuit omdat Franse politie hem op 10 centimeter voor de grens oppakt. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/959/Bizar/article/detail/2874053/2016/09/16/Illegaal-vrijuit-omdat-Franse-politie-hem-op-10-centimeter-voor-de-grens-oppakt.dhtml>
- Belsack, E. (2016, 22 september). Asielzoeker zet met uitkering drugsnetwerk op in thuisland. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/959/Bizar/article/detail/2883628/2016/09/22/Asielzoeker-zet-met-uitkering-drugsnetwerk-op-in-thuisland.dhtml>
- Belsack, E. (2016, 3 november). Seksschandaal in Deens asielcentrum: medewerkers vergrijpen zich aan jongens. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2959673/2016/11/03/Seksschandaal-in-Deens-asielcentrum-medewerkers-vergrijpen-zich-aan-jongens.dhtml>
- Bewoners Italiaans dorp blokkeren weg: "Wij willen hier geen vluchtelingen". (2016, 26 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2939710/2016/10/26/Bewoners-Italiaans-dorp-blokkeren-weg-Wij-willen-hier-geen-vluchtelingen.dhtml>
- Bijna 10.000 burgers zijn Oost-Aleppo ontvlucht. (2016, 28 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3009279/2016/11/28/Bijna-10-000-burgers-zijn-Oost-Aleppo-ontvlucht.dhtml>
- Bijna 10.000 kinderen op de vlucht uit Mosoel. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2958812/2016/11/03/Bijna-10-000-kinderen-op-de-vlucht-uit-Mosoel.dhtml>
- Bijna 20.000 Londenaren op straat om vluchtelingen te verwelkomen. (2016, 17 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2876720/2016/09/17/Bijna-20-000-Londenaren-op-straat-om-vluchtelingen-te-verwelkomen.dhtml>
- Bosbranden in Tennessee eisen 3 mensenlevens en jagen duizenden op de vlucht. (2016, 29 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3013553/2016/11/29/Bosbranden-in-Tennessee-eisen-3-mensenlevens-en-jagen-duizenden-op-de-vlucht.dhtml>
- Bouw van muur tegen migranten begonnen in Calais. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2881596/2016/09/20/Bouw-van-muur-tegen-migranten-begonnen-in-Calais.dhtml>

- Brusselse studenten worden 'vrijtijdsbuddy' van minderjarige vluchtelingen. (2016, 14 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2921303/2016/10/14/Brusselse-studenten-worden-vrijtijdsbuddy-van-minderjarige-vluchtelingen.dhtml>
- Budget voor repatriëring vreemdelingen stijgt met ruim een zesde. (2016, 27 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3008213/2016/11/27/Budget-voor-repatriering-vreemdelingen-stijgt-met-ruim-een-zesde.dhtml>
- Bulgaar die "voor sport" jacht maakt op vluchtelingen riskeert celstraf. (2016, 18 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2988150/2016/11/18/Bulgaar-die-voor-de-sport-jacht-maakt-op-vluchtelingen-riskeert-celstraf.dhtml>
- Burgemeester waarschuwt met reclameborden voor vluchtelingen. (2016, 12 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2917847/2016/10/12/Burgemeester-waarschuwt-met-reclameborden-voor-vluchtelingen.dhtml>
- Burgers Aleppo krijgen sms: "Jullie hebben 24 uur de tijd om de stad te verlaten." (2016, 14 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2980853/2016/11/14/Burgers-Aleppo-krijgen-sms-Jullie-hebben-24-uur-de-tijd-om-de-stad-te-verlaten.dhtml>
- Calais wil bouw van muur tegen vluchtelingen stopzetten. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2985305/2016/11/16/Calais-wil-bouw-van-muur-tegen-vluchtelingen-stopzetten.dhtml>
- Cameravrouw die vluchtelingen schopte wordt aangeklaagd. (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2853579/2016/09/07/Cameravrouw-die-vluchtelingen-schopte-wordt-aangeklaagd.dhtml>
- Canada gaat volgend jaar 300.000 immigranten opvangen. (2016, 1 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2954092/2016/11/01/Canada-gaat-volgend-jaar-300-000-immigranten-opvangen.dhtml>
- Canadese immigratiesite ligt plat nu Trump zo goed scoort. (2016, 9 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2969786/2016/11/09/Canadese-immigratiesite-ligt-plat-nu-Trump-zo-goed-scoort.dhtml>
- Cornillie, B., & Aelberts, J. (2016, 18 oktober). Winnaar EuroMillions was ooit op de vlucht voor de oorlog, nu voor geldwolven. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2929418/2016/10/18/Winnaar-EuroMillions-was-ooit-op-de-vlucht-voor-de-oorlog-nu-voor-geldwolven.dhtml>
- De laatste migranten zijn weg uit de 'Jungle van Calais'. (2016, 29 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2947763/2016/10/29/De-laatste-migranten-zijn-weg-uit-de-Jungle-van-Calais.dhtml>
- Deense school zet autochtone leerlingen bij elkaar. (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2854320/2016/09/07/Deense-school-zet-autochtone-leerlingen-bij-elkaar.dhtml>
- Deense xenofobe partij deelt "asielspray" uit tegen vluchtelingen. (2016, 28 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2889996/2016/09/28/Deense-xenofobe-partij-deelt-asielspray-uit-tegen-vluchtelingen.dhtml>
- Dertig Duitsers vallen groep migranten aan. (2016, 1 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2892969/2016/10/01/Dertig-Duitsers-vallen-groep-migranten-aan.dhtml>

- Dertig illegalen aangetroffen in struikgewas rond motel langs E40. (2016, 11 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2914072/2016/10/11/Dertig-illegalen-aangetroffen-in-struikgewas-rond-motel-langs-E40.dhtml>
- Deurwaarder gaat langs bij Francken. (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2951821/2016/10/31/Deurwaarder-gaat-langs-bij-Francken.dhtml>
- Dit doet IS met vluchtende mensen. (2016, 29 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2947954/2016/10/29/Dit-doet-IS-met-vluchtende-mensen.dhtml>
- Dit is waarom site van Canadese immigratiedienst crashte. (2016, 10 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/10496/Verkiezingen-VS/article/detail/2973071/2016/11/10/Dit-is-waarom-site-van-de-Canadese-immigratiedienst-crashte.dhtml>
- Dit jaar al 3.740 vluchtelingen omgekomen op Middellandse Zee, kustwacht blijft doden aantreffen. (2016, 25 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2936520/2016/10/25/Dit-jaar-al-3-740-vluchtelingen-omgekomen-op-Middellandse-Zee-kustwacht-blijft-doden-aantreffen.dhtml>
- Djellza (16) moet België niet verlaten. (2016, 8 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2909296/2016/10/08/Djellza-16-moet-Belgie-niet-verlaten.dhtml>
- Dodental schipbreuk voor kust Egypte loopt op tot minstens 148. (2016, 23 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2884486/2016/09/23/Dodental-schipbreuk-voor-kust-Egypte-loopt-op-tot-minstens-148.dhtml>
- Donald Trum Jr. Vergelijkt vluchtelingen met vergiftigde snoepjes. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881391/2016/09/20/Donald-Trump-Jr-vergelijkt-vluchtelingen-met-vergiftigde-snoepjes.dhtml>
- Drie mannen uit Kansas wilden bomaanslag plegen tegen Somalische migranten. (2016, 15 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2922984/2016/10/15/Drie-mannen-uit-Kansas-wilden-bomaanslag-plegen-tegen-Somalische-migranten.dhtml>
- Drie miljoen Zuid-Soedanezen op de vlucht voor geweld. (2016, 21 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2995536/2016/11/21/Drie-miljoen-Zuid-Soedanezen-op-de-vlucht-voor-geweld.dhtml>
- Duits minister: "Vervolgde Turken kunnen asiel krijgen". (2016, 8 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37662/Staatsgreep-Turkije/article/detail/2968476/2016/11/08/Duits-minister-Vervolgde-Turken-kunnen-asiel-krijgen.dhtml>
- Duits plan: "Stuur geredde bootvluchtelingen terug". (2016, 6 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2963481/2016/11/06/Duits-plan-Stuur-geredde-bootvluchtelingen-terug.dhtml>
- Duitse burgemeester in elkaar geslagen omdat hij vluchtelingen wil ontvangen. (2016, 30 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2891790/2016/09/30/Duitse-burgemeester-in-elkaar-geslagen-omdat-hij-vluchtelingen-wil-ontvangen.dhtml>
- Duitse politie jaagt op Syriër die bomaanslag op luchthaven beraamde en als vluchteling het land binnenkwam. (2016, 8 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2909281/2016/10/08/Duitse-politie-jaagt-op-Syrier-die-aanslag-op-luchthaven-beraamde-en-als-vluchteling-het-land-binnenkwam.dhtml>

- Duitse politie pakt vermoedelijke extremist op in vluchtelingenopvang. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2881662/2016/09/20/Duitse-politie-pakt-vermoedelijke-extremist-op-in-vluchtelingenopvang.dhtml>
- Duitse politie valt binnen in onderkomens asielzoekers. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2955312/2016/11/02/Duitse-politie-valt-binnen-in-onderkomens-asielzoekers.dhtml>
- Duizenden inwoners op de vlucht voor geweld in Myanmar. (2016, 14 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2921395/2016/10/14/Duizenden-inwoners-op-de-vlucht-voor-geweld-in-Myanmar.dhtml>
- Duizenden mensen op de vlucht voor tyfoon Sarika op de Filipijnen. (2016, 16 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/15178/Tyfoon-Haiyan/article/detail/2925061/2016/10/16/Duizenden-mensen-op-de-vlucht-voor-tyfoon-Sarika-op-de-Filipijnen.dhtml>
- Eén op tien heeft vreemde nationaliteit, Vlaming kan er steeds beter mee om. (2016, 21 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2934535/2016/10/21/Een-op-tien-heeft-vreemde-nationaliteit-Vlaming-kan-er-steeds-beter-mee-om.dhtml>
- Elf migranten aangetroffen op transport in Doornik. (2016, 1 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2893093/2016/10/01/Elf-migranten-aangetroffen-op-transport-in-Doornik.dhtml>
- Emancipatieprijs voor vluchtelingenproject van CirQ op Gentse Feesten. (2016, 19 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2989620/2016/11/19/Emancipatieprijs-voor-vluchtelingenproject-van-CirQ-op-Gentse-Feesten.dhtml>
- Erdogan dreigt grens met Europa open te gooien voor vluchtelingen. (2016, 25 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3002947/2016/11/25/Erdogan-dreigt-grens-met-Europa-open-te-gooien-voor-vluchtelingen.dhtml>
- Erdogan wil in Syrië hele steden bouwen voor teruggekeerde vluchtelingen. (2016, 13 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2918923/2016/10/13/Erdogan-wil-in-Syrie-hele-steden-bouwen-voor-teruggekeerde-vluchtelingen.dhtml>
- Erdogan: "EU verbreekt visumbeloften". (2016, 2 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2893231/2016/10/02/Erdogan-EU-verbreekt-visumbeloften.dhtml>
- Erkende vluchtelingen starten studies aan uniefs. (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2852803/2016/09/06/Erkende-vluchtelingen-starten-studie-aan-uniefs.dhtml>
- Erkende vluchtelingen trekken massaal van Wallonië naar Vlaanderen en Brussel. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2957607/2016/11/03/Erkende-vluchtelingen-trekken-massaal-van-Wallonie-naar-Vlaanderen-en-Brussel.dhtml>
- Erkende vluchtelingen trekken vooral naar Antwerpen, Gent, Oostende en Leuven. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2897308/2016/10/04/Erkende-vluchtelingen-trekken-vooral-naar-Antwerpen-Gent-Oostende-en-Leuven.dhtml>
- EU levert thermische camera's aan Servië. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2882682/2016/09/21/EU-levert-thermische-camera-s-aan-Servie.dhtml>

EU-president Tusk: "Capaciteit van vluchtelingenopvang in EY heeft limiet bereikt." (2016, 4 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2849546/2016/09/04/EU-president-Tusk-Capaciteit-van-vluchtelingenopvang-in-EU-heeft-limiet-bereikt.dhtml>

Europees Parlement wil nu echt oplossing voor Calais. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2899239/2016/10/04/Europees-Parlement-wil-nu-echt-oplossing-voor-Calais.dhtml>

Europese Commissie akkoord met verlenging grenscontroles binnen Schengen. (2016, 25 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2938112/2016/10/25/Europese-Commissie-akkoord-met-verlenging-grenscontroles-binnen-Schengen.dhtml>

Europese Commissie ongerust over veiligheid asieexperts in Griekenland. (2016, 17 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2986876/2016/11/17/Europese-Commissie-ongerust-over-veiligheid-asieexperts-in-Griekenland.dhtml>

Flexibele solidariteit' bij opvang vluchtelingen nog niet van tafel EU-top. (2016, 20 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2933707/2016/10/20/Flexibele-solidariteit-bij-opvang-vluchtelingen-nog-niet-van-tafel-EU-top.dhtml>

Fotograaf van Skittles-tweet Trump Jr. Was zelf ooit vluchteling. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881783/2016/09/20/Fotograaf-van-Skittles-tweet-Trump-Jr-was-zelf-ooit-vluchteling.dhtml>

Francken: "Uitbouw Frontex tot Europese Grens- en Kustwacht grote stap voorwaarts na asielchaos". (2016, 6 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2903524/2016/10/06/Francken-Uitbouw-Frontex-tot-Europese-Grens--en-Kustwacht-grote-stap-voorwaarts-na-asielchaos.dhtml>

Francken houdt voet bij stuk: "Poort niet wijd openzetten". (2016, 1 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2954258/2016/11/01/Francken-houdt-voet-bij-stuk-Poort-niet-wijd-openzetten.dhtml>

Francken stoot almaar meer asielaanvragen af. (2016, 12 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2975635/2016/11/12/Francken-stoot-almaar-meer-asielaanvragen-af.dhtml>

Francken wil illegalen veel langer kunnen opsluiten (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881269/2016/09/20/Francken-wil-illegalen-veel-langer-kunnen-opsluiten.dhtml>

Francken wil niet weten van aparte opvang homoseksuele vluchtelingen. (2016, 13 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2919289/2016/10/13/Francken-wil-niet-weten-van-aparte-opvang-homoseksuele-vluchtelingen.dhtml>

Francken wil regularisatieaanvraag voor illegalen duurder maken: "Regering wil repatriëren, niet regulariseren". (2016, 20 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2933325/2016/10/20/Francken-wil-regularisatieaanvraag-voor-illegalen-duurder-maken-Regering-wil-repatrieren-niet-regulariseren.dhtml>

Francken wil Tunesië, Algerije en Marokko op lijst veilige landen. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2984567/2016/11/16/Francken-wil-Tunesie-Algerije-en-Marokko-op-lijst-veilige-landen.dhtml>

- Francken: "Als CD&V problemen heeft met asielbeleid, moet ze haar conclusies maar trekken." (2016, 30 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3014345/2016/11/30/Francken-Als-CD-V-problemen-heeft-met-asielbeleid-moet-ze-haar-conclusies-maar-trekken.dhtml>
- Francken: "Nu al evenveel 'criminele illegalen' teruggestuurd als in 2015". (2016, 28 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/4833/Gevangenissen/article/detail/3009781/2016/11/28/Francken-Nu-al-evenveel-criminele-illegalen-teruggestuurd-als-in-2015.dhtml>
- Frankrijk haalt minderjarigen weg uit 'jungle' Calais. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2954765/2016/11/02/Frankrijk-haalt-minderjarigen-weg-uit-jungle-Calais.dhtml>
- Frans-Britse muur tegen vluchtelingen in Calais. (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2853407/2016/09/07/Frans-Britse-muur-tegen-vluchtelingen-in-Calais.dhtml>
- Franse autoriteiten: "Alle vluchtelingen zijn weg uit Calais". (2016, 26 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2940025/2016/10/26/Franse-autoriteiten-Alle-vluchtelingen-zijn-weg-uit-Calais.dhtml>
- Franse minister: "Jungle Calais zo snel mogelijk dicht." (2016, 3 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2848579/2016/09/03/Franse-minister-Jungle-Calais-zo-snel-mogelijk-dicht.dhtml>
- Franse oproerpolitie valt 'Jungle' van Parijs binnen. (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2953472/2016/10/31/Franse-oproerpolitie-valt-Jungle-van-Parijs-binnen.dhtml>
- Franse parlementsleden roepen Londen op minderjarige migranten op te vangen. (2016, 29 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2948132/2016/10/29/Franse-parlementsleden-roepen-Londen-op-minderjarige-migranten-op-te-vangen.dhtml>
- Franse regering wil vluchtelingen uit Calais over heel het land verdelen. (2016, 13 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2869825/2016/09/13/Franse-regering-wil-vluchtelingen-uit-Calais-over-heel-het-land-verdelen.dhtml>
- Game of Thrones' acteur bezoekt Syrische vluchteling in Duitsland. (2016, 16 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2925056/2016/10/16/Game-of-Thrones-acteur-bezoekt-Syrische-vluchteling-in-Duitsland.dhtml>
- Geboren op de vlucht: drie vluchtelingen bevallen op zee. (2016, 6 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2903822/2016/10/06/Geboren-op-de-vlucht-drie-vluchtelingen-bevallen-op-zee.dhtml>
- Geen bijkomende maatregelen na stijging aantal illegalen Westkust. (2016, 16 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2874062/2016/09/16/Geen-bijkomende-maatregelen-na-stijging-aantal-illegalen-Westkust.dhtml>
- Geens betuigt spijt over verkrachtingszaak met recidivist. (2016, 24 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3001492/2016/11/24/Geens-betuigt-spijt-over-verkrachtingszaak-met-recidivist.dhtml>
- George Soros investeert half miljard dollar voor migranten. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2881539/2016/09/20/George-Soros-investeert-half-miljard-dollar-voor-migranten.dhtml>
- Griek (76) rijdt vluchtelingen met kind dood: rellen tussen politie en vluchtelingen. (2016, 17 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2927258/2016/10/17/Griek-76-rijdt-vluchtelingen-met-kind-dood-rellen-tussen-politie-en-vluchtelingen.dhtml>
- Griekenland klaagt gebrekkige medewerking van Europese landen aan. (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2952082/2016/10/31/Griekenland-klaagt-gebrekkige-medewerking-van-Europese-landen-aan.dhtml>
- Griekenland stuurt opnieuw vluchtelingen naar Turkije terug. (2016, 29 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3013453/2016/11/29/Griekenland-stuurt-opnieuw-vluchtelingen-naar-Turkije-terug.dhtml>
- Griekenland wil vluchtelingen van eilanden naar vasteland overbrengen. (2016, 28 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2889775/2016/09/28/Griekenland-wil-vluchtelingen-van-eilanden-naar-vasteland-overbrengen.dhtml>
- Griekse reddingswerkers krijgen prestigieuze Nansen-prijs voor vluchtelingenwerk. (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2851188/2016/09/06/Griekse-reddingswerkers-krijgen-prestigieuze-Nansen-prijs-voor-vluchtelingenwerk.dhtml>
- Heel soms komt het op het einde allemaal goed: Syrisch vluchtelingengezin voelt zich eindelijk thuis in Duitsland. (2016, 25 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3003219/2016/11/25/Heel-soms-komt-het-op-het-einde-allemaal-goed-Syrisch-vluchtelingengezin-voelt-zich-eindelijk-thuis-in-Duitsland.dhtml>
- Hevige rellen met vluchtelingen op Griekds eiland Chios. (2016, 17 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2986356/2016/11/17/Hevige-rellen-met-vluchtelingen-op-Griekds-eiland-Chios.dhtml>
- Hollande belooft vluchtelingenkamp in Calais volledig te ontmantelen. (2016, 26 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2886382/2016/09/26/Hollande-belooft-vluchtelingenkamp-in-Calais-volledig-te-ontmantelen.dhtml>
- Hollande: "Ook 'jungle' in Parijs ontruimen". (2016, 29 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2948553/2016/10/29/Hollande-Ook-jungle-in-Parijs-ontruimen.dhtml>
- Honderden Arabieren verjaagd uit Kirkoek door Koerden. (2016, 7 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1280/Irak/article/detail/2963887/2016/11/07/Honderden-Arabieren-verjaagd-uit-Kirkoek-door-Koerden.dhtml>
- Honderden minderjarigen blijven achter in Jungle van Calais: geen bussen, geen registraties, geen voedselbedeling. (2016, 27 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2942499/2016/10/27/Honderden-minderjarigen-blijven-achter-in-Jungle-van-Calais-geen-bussen-geen-registraties-geen-voedselbedeling.dhtml>
- Honderdtal minderjarige migranten brengt nacht door vlak bij 'Jungle'. (2016, 28 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2945748/2016/10/28/Honderdtal-minderjarige-migranten-brengt-nacht-door-vlak-bij-Jungle.dhtml>
- Honderdtal vermisten na kapseizen vaartuig op Middellandse Zee. (2016, 15 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2983652/2016/11/15/Honderdtal-vermisten-na-kapseizen-vaartuig-op-Middellandse-Zee.dhtml>

- Honderdvijftig illegalen moeten gebouw in Molenbeek verlaten. (2016, 8 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2856632/2016/09/08/Honderdvijftig-illegalen-moeten-gebouw-in-Molenbeek-verlaten.dhtml>
- Hongaarse premier wil miljoen vluchtelingen Europa uitwijzen en op een eiland opsluiten in kampen. (2016, 22 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2883496/2016/09/22/Hongaarse-premier-wil-miljoen-vluchtelingen-Europa-uitwijzen-en-op-een-eiland-opsluiten-in-kampen.dhtml>
- Hoogzwangere vrouw en baby aangetroffen in koeltransport. (2016, 14 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2871739/2016/09/14/Hoogzwangere-vrouw-en-baby-aangetroffen-in-koeltransport.dhtml>
- Houwen, J. (2016, 25 oktober). Sfeer in Calais weer rustiger na erg chaotisch verloop met opstootjes en gedrum. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2937033/2016/10/25/Sfeer-in-Calais-weer-rustiger-na-erg-chaotisch-verloop-met-opstootjes-en-gedrum.dhtml>
- Hulporganisaties waarschuwen voor nieuwe vluchtelingencrisis in Irak. (2016, 14 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2921194/2016/10/14/Hulporganisaties-waarschuwen-voor-nieuwe-vluchtelingencrisis-in-Irak.dhtml>
- Illegaal met mes van 32 centimeter opgepakt in centrum Chaleroi. (2016, 1 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2846172/2016/09/01/Illegaal-met-mes-van-32-centimeter-opgepakt-in-centrum-van-Charleroi.dhtml>
- Illegale verkrachter die opnieuw kon toeslaan wordt uitgewezen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2998488/2016/11/23/Illegale-verkrachter-die-opnieuw-kon-toeslaan-wordt-uitgewezen.dhtml>
- In één dag bijna 6.000 migranten uit Middellandse Zee gered. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2897277/2016/10/04/In-een-dag-bijna-6-000-migranten-uit-Middellandse-Zee-gered.dhtml>
- Integratie tweede generatie nergens in EU zo slecht als hier. (2016, 28 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1265/Onderwijs/article/detail/2945475/2016/10/28/Integratie-tweede-generatie-nergens-in-EU-zo-slecht-als-hier.dhtml>
- Iraaks leger rukt op richting Mosoel, duizenden burgers vluchten stad uit. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1280/Irak/article/detail/2932437/2016/10/19/Iraaks-leger-rukt-op-richting-Mosoel-duizenden-burgers-vluchten-stad-uit.dhtml>
- IS-strijders proberen Mosoel te ontvluchten verkleed als vrouwen. (2016, 21 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/33982/Islamitische-Staat/article/detail/2934570/2016/10/21/IS-strijders-proberen-Mosoel-te-ontvluchten-verkleed-als-vrouwen.dhtml>
- Italiaanse kustwacht bergt 12 lichamen, 29 mensen gered. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2956792/2016/11/02/Italiaanse-kustwacht-bergt-12-lichamen-29-mensen-gered.dhtml>
- Italiaanse kustwacht redt op één dag 5.600 vluchtelingen. (2016, 3 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2895952/2016/10/03/Italiaanse-kustwacht-redt-op-een-dag-5-600-vluchtelingen.dhtml>
- Italië vorige maand overspoeld door recordaantal migranten. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2985652/2016/11/16/Italië-vorige-maand-overspoeld-door-record-aantal-migranten.dhtml>
- Jaar na hartverscheurende beelden van Aylan is de situatie nog slechter. (2016, 2 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2846547/2016/09/02/Jaar-na-hartverscheurende-beelden-van-Aylan-is-de-situatie-nog-slechter.dhtml>
- Jonge vluchteling prostitueert zich om te overleven priester op zoek naar seks betrapt. (2016, 26 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2941012/2016/10/26/Jonge-vluchteling-prostitueert-zich-om-te-overleven-priester-op-zoek-naar-seks-betrapt.dhtml>
- Jonge vrouwen slaan en schoppen man (25) in Breda. (2016, 17 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2876652/2016/09/17/Jonge-vrouwen-slaan-en-schoppen-man-25-in-Breda.dhtml>
- Jungle in Calais helemaal afgebroken. (2016, 31 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2953252/2016/10/31/Jungle-in-Calais-helemaal-afgebroken.dhtml>
- Jungle van Calais her en der in brand (2016, 25 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2938463/2016/10/25/Jungle-van-Calais-her-en-der-in-brand.dhtml>
- Kabinet Theo Francken bevindt zich even in "oorlogsgebied". (2016, 17 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2986849/2016/11/17/Kabinet-Theo-Francken-bevindt-zich-even-in-oorlogsgebied.dhtml>
- Kapitein vlucht met jetski: 120 vluchtelingen kunnen worden gered. (2016, 10 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2972887/2016/11/10/Kapitein-vlucht-met-jetski-120-vluchtelingen-kunnen-worden-gered.dhtml>
- Karzai verdedigt Merkels vluchtelingenbeleid en roept Afghanen op terug te keren. (2016, 11 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2863553/2016/09/11/Karzai-verdedigt-Merkels-vluchtelingenbeleid-en-roept-Afghanen-op-terug-te-keren.dhtml>
- Keepster vrouwenteam Gambia als vluchteling verdronken. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2959033/2016/11/03/Keepster-vrouwenteam-Gambia-als-vluchteling-verdronken.dhtml>
- Kerkhof van 2.500 reddingsvesten voor Brits parlement. (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2880633/2016/09/19/Kerkhof-van-2-500-reddingsvesten-voor-Brits-parlement.dhtml>
- Ketten, T. (2016, 19 november). Onlusten in overvolle Griekse vluchtelingenkampen Chios. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2990128/2016/11/19/Onlusten-in-overvolle-Griekse-vluchtelingenkampen-Chios.dhtml>
- Kintaert, T. (2016, 9 november). De beste landen waar Amerikanen naar kunnen emigreren nu Trump het haalde. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2969843/2016/11/09/De-beste-landen-waar-Amerikanen-naar-kunnen-emigreren-nu-Trump-het-haalde.dhtml>
- Klacht wegens racisme tegen asielcentrum Leopoldsburg. (2016, 6 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2903276/2016/10/06/Klacht-wegens-racisme-tegen-asielcentrum-Leopoldsburg.dhtml>
- Knokpartij tussen hondertal migranten in 'jungle' van Calais. (2016, 1 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis->

- Calais/article/detail/2954396/2016/11/01/Knokpartij-tussen-honderdtal-migranten-in-jungle-van-Calais.dhtml
- Koningin Mathilde bezoekt vluchtelingenkamp in Jordanië. (2016, 25 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2937018/2016/10/25/Koningin-Mathilde-bezoekt-vluchtelingenkamp-in-Jordanie.dhtml>
- Laatste bewoners uit Jungle van Calais geëvacueerd. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2957992/2016/11/03/Laatste-bewoners-uit-Jungle-van-Calais-geevacueerd.dhtml>
- Laatste migranten uit Jungle Calais gehaald. (2016, 28 oktper). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2946812/2016/10/28/Laatste-migranten-uit-jungle-Calais-gehaald.dhtml>
- Laatste minderjarigen geëvacueerd uit voormalige 'jungle' van Calais. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2956212/2016/11/02/Laatste-minderjarigen-geevacueerd-uit-voormalige-jungle-van-Calais.dhtml>
- Lefelon, P. (2016, 4 november). Ondanks ontmoedigingsbeleid: Al 3.083 vluchtelingen verhuisd naar 't Stad. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2960875/2016/11/04/Ondanks-ontmoedigingsbeleid-Al-3-083-vluchtelingen-verhuisd-naar-t-Stad.dhtml>
- Leider van Duitse anti - immigratiebeweging Pegida is nu zelf een migrant. (2016, 23 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2884653/2016/09/23/Leider-van-Duitse-anti-immigratiebeweging-Pegida-is-nu-zelf-een-migrant.dhtml>
- Lesbos herstelt afgebrand opvangcentrum. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2882410/2016/09/21/Lesbos-herstelt-afgebrand-opvangcentrum.dhtml>
- Lissens, T. (2016, 18 oktober). Van vluchteling tot matchwinnaar in de Bundesliga: het ongelooflijke verhaal van Ousman Manneh. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/9091/Time-out/article/detail/2930009/2016/10/18/Van-vluchteling-tot-matchwinnaar-in-de-Bundesliga-het-ongelooflijke-verhaal-van-Ousman-Manneh.dhtml>
- Luxemburg wil Hongarije uit de EU vanwege behandeling vluchtelingen. (2016, 13 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2868678/2016/09/13/Luxemburg-Zet-Hongarije-uit-de-EU.dhtml>
- Maeckelbergh, B. (2016, 28 oktober). Na ruzie met Francken over dwangsom van 4.000 euro: dit is de barones die asielzoekers wil opvangen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2945138/2016/10/28/Na-de-ruzie-met-Francken-over-dwangsom-van-4-000-euro-dit-is-de-barones-die-asielzoekers-wil-opvangen.dhtml>
- Mannen die valse papieren bezorgden aan Abdeslam ook vervolgd voor kinderporno. (2016, 24 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/32616/Terreurdreiging-in-Belgie/article/detail/2885440/2016/09/24/Mannen-die-valse-papieren-bezorgden-aan-Abdeslam-ook-vervolgd-voor-kinderporno.dhtml>
- Mariën, M. (2016, 28 september). 12 illegalen aangetroffen in frigocontainer Zeebrugge met temperatuur van -25 graden. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2889901/2016/09/28/12-illegalen-aangetroffen-in-frigocontainer-Zeebrugge-met-temperatuur-van--25-graden.dhtml>
- Mariotti, M. (2016, 28 september). Zwarte vechtpartij in asielcentrum: zes gewonden. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2890128/2016/09/28/Zwarte-vechtpartij-in-asielcentrum-zes-gewonden.dhtml>

- Mariotti, M., & Maeckelbergh, B. (2019, 1 september). Hij spuwde op ons en riep: "Doe die vod van je kop". *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op: <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2845720/2016/09/01/Hij-spuwde-op-ons-en-riep-Doe-die-vod-van-je-kop.dhtml>
- Massaal protest tegen jungle Calais. (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2851072/2016/09/05/Massaal-protest-tegen-jungle-Calais.dhtml>
- Massale manifestatie in Dresden voor openheid en tolerantie. (2016, 18 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2929512/2016/10/18/Massale-manifestatie-in-Dresden-voor-openheid-en-tolerantie.dhtml>
- Meer dan 100 vluchtelingen gered voor Spaanse kust. (2016, 9 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2910094/2016/10/09/Meer-dan-100-vluchtelingen-gered-voor-Spaanse-kust.dhtml>
- Meer dan 2.300 mensen uit Jungle van Calais vertrokken. (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2936482/2016/10/24/Meer-dan-2-300-mensen-uit-Jungle-van-Calais-vertrokken.dhtml>
- Meer dan 2.300 vluchtelingen gerad voor kust van Libië. (2016, 10 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2862205/2016/09/10/Meer-dan-2-300-vluchtelingen-gered-voor-kust-van-Libie.dhtml>
- Meer dan 22 doden op vluchtelingenboot voor Libië. (2016, 5 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2899836/2016/10/05/Meer-dan-22-doden-op-vluchtelingenboot-voor-Libie.dhtml>
- Meer dan 90 Libische migranten vermist na schipbreuk. (2016, 27 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2942194/2016/10/27/Meer-dan-90-Libische-migranten-vermist-na-schipbreuk.dhtml>
- Meer dan honderd migranten gered uit vrachtwagen in Mexico. (2016, 21 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2934189/2016/10/21/Meer-dan-honderd-migranten-gered-uit-vrachtwagen-in-Mexico.dhtml>
- Meisje (19) belt nog tijdens verkrachting hulpdiensten, maar dader blijft ontkennen. (2016, 22 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2997364/2016/11/22/Meisje-19-belt-nog-tijdens-verkrachting-hulpdiensten-maar-dader-blijft-ontkennen.dhtml>
- Merkel erkent fouten in vluchtelingenbeleid: "Als ik kon, zou ik de klok vele, vele jaren terugdraaien". (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2880667/2016/09/19/Merkel-erkent-fouten-in-vluchtelingenbeleid-Als-ik-kon-zou-ik-de-klok-vele-vele-jaren-terugdraaien.dhtml>
- Merkel verdedigt vluchtelingenbeleid, "maar er is nog veel werk aan de winkel". (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2853538/2016/09/07/Merkel-verdedigt-vluchtelingenbeleid-maar-er-is-nog-veel-werk-aan-de-winkel.dhtml>
- Merkel wil "vertrouwen terugwinnen" na verkiezingsnederlaag" (2015, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2850889/2016/09/05/Merkel-wil-vertrouwen-terugwinnen-na-verkiezingsnederlaag.dhtml>
- Merkel wil "Wir schaffen das" niet meer herhalen. (2016, 17 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2876572/2016/09/17/Merkel-wil-wir-schaffen-das-niet-meer-herhalen.dhtml>
- Merken reageren op onderzoek BBC dat zegt dat Syrische vluchtelingen in Turkije kledij maken voor M&S, Asos, Mango en Zara. (2016,25 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2937914/2016/10/25/Merken-reageren-op-onderzoek-BBC-dat-zegt-dat-Syrische-vluchtelingen-in-Turkije-kledij-maken-voor-M-S-Asos-Mango-en-Zara.dhtml>
- Met debetkaarten voor vluchtelingen lanceert EU grootste humanitaire programma ooit. (2016, 8 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2855264/2016/09/08/Met-debetkaarten-voor-vluchtelingen-lanceert-EU-grootste-humanitaire-programma-ooit.dhtml>
- Migrant doodgereden in Calais. (2016, 10 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2912500/2016/10/10/Migrant-doodgereden-in-Calais.dhtml>
- Migrant komt om bij gevecht in Frans vluchtelingenkamp. (2016, 18 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2931794/2016/10/18/Migrant-komt-om-bij-gevecht-in-Frans-vluchtelingenkamp.dhtml>
- Migranten bekogelen Franse politie met stenen in Calais. (2016, 22 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/922/Nieuws/article/detail/2883396/2016/09/22/Migranten-bekogelen-Franse-politie-met-stenen-in-Calais.dhtml>
- Migranten raken slaags in vluchtelingenkamp op Lesbos, brand jaagt duizenden op de vlucht. (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2880849/2016/09/19/Migranten-raken-slaags-in-vluchtelingenkamp-op-Lesbos-brand-jaagt-duizenden-op-de-vlucht.dhtml>
- Migranten woonden tussen rotsen in haven Zeebrugge. (2016, 29 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2947877/2016/10/29/Migranten-woonden-tussen-rotsen-in-haven-Zeebrugge.dhtml>
- Migratievrouwen vaak dubbel slachtoffer partnergeweld. (2016, 28 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3009741/2016/11/28/Migratievrouwen-vaak-dubbel-slachtoffer-partnergeweld.dhtml>
- Minstens 15 vluchtelingen verdrinken in Middellandse Zee voor Italië. (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2851097/2016/09/05/Minstens-15-vluchtelingen-verdrinken-in-Middellandse-Zee-voor-Italie.dhtml>
- Minstens 42 migranten verdronken bij schipbreuk voor kust Egypte. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2882672/2016/09/21/Minstens-42-migranten-verdronken-bij-schipbreuk-voor-kust-Egypte.dhtml>
- Minstens 5 vluchtelingen omgekomen bij overtocht Middellandse Zee. (2016, 14 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2871747/2016/09/14/Minstens-5-vluchtelingen-omgekomen-bij-overtocht-Middellandse-Zee.dhtml>
- Mogelijke brandstichting in toekomstig opvangcentrum in Parijs. (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2852115/2016/09/06/Mogelijke-brandstichting-in-toekomstig-opvangcentrum-in-omgeving-Parijs.dhtml>
- Montasser AIDe'emeh: "Massale instroom van Syriërs en Irakezen is supergevaarlijk". (2016, 5 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/32616/Terreurdreiging-in-Belgie/article/detail/2900713/2016/10/05/Montasser-AIDe'emeh-Massale-instroom-van-Syriërs-en-Irakezen-is-supergevaarlijk.dhtml>

- Montasser AIDe'meh: "Vlamingen zijn geen racisten". (2016, 23 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1275/Islam/article/detail/2935448/2016/10/23/Montasser-AIDe-emeh-Vlamingen-zijn-geen-racisten.dhtml>
- Nederland stuurt 450 asielzoekers terug naar Duitsland. (2016, 15 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2872264/2016/09/15/Nederland-stuurt-450-asielzoekers-terug-naar-Duitsland.dhtml>
- Nederlandse premier weigert 'pleur op'-uitspraak voor Turkse Nederlanders terug te nemen. (2016, 22 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37662/Staatsgreep-Turkije/article/detail/2883761/2016/09/22/Nederlandse-premier-weigert-pleur-op--uitspraak-over-Turkse-Nederlanders-terug-te-nemen.dhtml>
- Nederlandse rechts-extremist aangehouden wegens bedreigen asielzoekers. (2016, 10 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2861103/2016/09/10/Nederlandse-rechts-extremist-aangehouden-wegens-bedreigen-asielzoekers.dhtml>
- Nederlandse regering wil dat Turkse imams eerst inburgeren. (2016, 12 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1275/Islam/article/detail/2867752/2016/09/12/Nederlandse-regering-wil-dat-Turkse-imams-eerst-inburgeren.dhtml>
- Nieuwenhuis, M. (2016, 24 november). Asielzoekster verkracht door directeur opvangcentrum: "Ik voel me vies en slecht". *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3001173/2016/11/24/Asielzoekster-verkracht-door-directeur-opvangcentrum-Ik-voel-me-vies-en-slecht.dhtml>
- Nog ruim 8.000 illegalen in Jungle Calais twee dagen voor ontruiming. (2016, 22 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2935193/2016/10/22/Nog-ruim-8-000-illegalen-in-Jungle-Calais-twee-dagen-voor-ontruiming.dhtml>
- Noodopvangcentrum in Hechtel-Eksel sluit? (2016, 30 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3015293/2016/11/30/Noodopvangcentrum-in-Hechtel-Eksel-sluit.dhtml>
- Obama: "Muren om landen heen geen oplossing voor vluchtelingenprobleem". (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2882324/2016/09/21/Obama-Muren-om-landen-heen-geen-oplossing-voor-vluchtelingenprobleem.dhtml>
- Omwonenden voeren actie voor sluiting 'jungle van Calais'. (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2850647/2016/09/05/Omwonenden-voeren-actie-voor-sluiting-jungle-van-Calais.dhtml>
- Onrust in Calais neemt dag voor ontruiming toe: slashes tussen politie en migranten. (2016, 23 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2935441/2016/10/23/Onrust-in-Calais-neemt-dag-voor-ontruiming-toe-clashes-tussen-politie-en-migranten.dhtml>
- Onrust in Grieks vluchtelingenkamp naa dood van bewoonster. (2016, 25 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3002332/2016/11/25/Onrust-in-Grieks-vluchtelingenkamp-naa-dood-van-bewoonster.dhtml>
- Ontruiming 'Jungle' voorlopig rustig. (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2936466/2016/10/24/Ontruiming-Jungle-voorlopig-rustig.dhtml>

- Ontruiming Jungle in Calais start maandag. (2016, 21 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2934368/2016/10/21/Ontruiming-Jungle-in-Calais-start-maandag.dhtml>
- Oostende wil 845 anderstaligen aan het werk krijgen met taalbad (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2850916/2016/09/05/Oostende-wil-845-anderstaligen-aan-het-werk-krijgen-met-taalbad.dhtml>
- Opnieuw 1.800 migranten gered uit Middellandse Zee. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2899392/2016/10/04/Opnieuw-1-800-migranten-gered-uit-Middellandse-Zee.dhtml>
- Opnieuw 8 doden en talrijke vermisten op Middellandse Zee. (2016, 22 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2997655/2016/11/22/Opnieuw-acht-doden-en-talrijke-vermisten-op-Middellandse-Zee.dhtml>
- Opnieuw grote groepen vluchtelingen op West - Vlaamse snelwegparkings. (2016, 5 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2902092/2016/10/05/Opnieuw-grote-groepen-vluchtelingen-op-West-Vlaamse-snelwegparkings.dhtml>
- Opnieuw rellen in overbevolkt vluchtelingenkamp Chios. (2016, 10 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2973010/2016/11/10/Opnieuw-rellen-in-overbevolkt-vluchtelingenkamp-Chios.dhtml>
- Opnieuw schermutselingen aan rand van 'Jungle' van Calais. (2016, 23 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2935685/2016/10/23/Opnieuw-schermutselingen-aan-rand-van-Jungle-van-Calais.dhtml>
- Oprichter 'Alt right' roept Trump op om migratiestop van 50 jaar in te voeren: "Amerika behoort ons toe". (2016, 21 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2995882/2016/11/21/Oprichter-Alt-right-roept-Trump-op-om-migratiestop-van-50-jaar-in-te-voeren-Amerika-behoort-ons-toe.dhtml>
- Opstand in detentiecentrum voor migranten in Madrid. (2016, 19 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2932261/2016/10/19/Opstand-in-detentiecentrum-voor-migranten-in-Madrid.dhtml>
- Opstoot mensen zonder papieren aan Westkust. (2016, 13 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2869444/2016/09/13/Opstoot-mensen-zonder-papieren-aan-Westkust.dhtml>
- Opstootjes tussen plaatselijke inwoners en vluchtelingen in Duitse stad Bautzen. (2016, 15 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2872315/2016/09/15/Opstootjes-tussen-plaatselijke-inwoners-en-vluchtelingen-in-Duitse-stad-Bautzen.dhtml>
- Orban past ondanks mislukt referendum grondwet aan: buitenlanders zijn de klos. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2898992/2016/10/04/Orban-past-ondanks-mislukt-referendum-grondwet-aan-buitenlanders-zijn-de-klos.dhtml>
- Ouders vrezen ziektes en eisen apart toilet voor migrantenkinderen op school. (2016, 2 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2893269/2016/10/02/Ouders-vrezen-ziektes-en-eisen-apart-toilet-voor-migrantenkinderen-op-school.dhtml>
- Parijs opent nieuw opvangcentrum voor migranten. (2016, 10 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2973037/2016/11/10/Parijs-opent-nieuw-opvangcentrum-voor-migranten.dhtml>
- Partijen verkiezen allochtone vrouwen boven mannen bij samenstelling kieslijsten. (2016, 10 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2932301/2016/10/19/Partijen-verkiezen-allochtone-vrouwen-boven-mannen-bij-samenstelling-kieslijsten.dhtml>
- Paus Franciscus: "Migranten verwelkomen is beste verzekering tegen terreur". (2016, 17 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/15779/De-Paus/article/detail/2876093/2016/09/17/Paus-Franciscus-Migranten-verwelkomen-is-beste-verzekering-tegen-terreur.dhtml>
- Polen riskeren drie jaar cel voor mensensmokkel. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2985056/2016/11/16/Polen-riskeren-drie-jaar-cel-voor-mensensmokkel.dhtml>
- Politie Calais zet waterkanon in tegen pro-vluchtelingenbetogers. (2016, 1 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2893097/2016/10/01/Politie-Calais-zet-waterkanon-in-tegen-pro-vluchtelingenbetogers.dhtml>
- Politie onderschept dagelijks 21 vreemdelingen sinds ontmanteling 'Jungle' in Calais. (2016, 4 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2960728/2016/11/04/Politie-onderschept-dagelijks-21-vreemdelingen-sinds-ontmanteling-Jungle-in-Calais.dhtml>
- Politie verontwaardigd over vrijlating vluchteling na zware agressie. (2016, 17 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2929207/2016/10/17/Politie-verontwaardigd-over-vrijlating-vluchteling-na-zware-agressie.dhtml>
- Politie zoekt asielzoekers die vluchtten na vechtpartij in opvangcentrum. (2016, 27 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2942621/2016/10/27/Politie-zoekt-asielzoekers-die-vluchtten-na-vechtpartij-in-opvangcentrum.dhtml>
- Politiek vluchteling speelt statuut kwijt omwille van vakantie naar thuisland. (2016, 15 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2923052/2016/10/15/Politiek-vluchteling-speelt-statuut-kwijt-omwille-van-vakantie-naar-thuisland.dhtml>
- Politieoperatie Chemnitz: gezochte terreurverdachte wel degelijk als vluchteling naar Duitsland gekomen. (2016, 9 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2911017/2016/10/09/Politieoperatie-Chemnitz-gezochte-terreurverdachte-wel-degelijk-als-vluchteling-naar-Duitsland-gekomen.dhtml>
- Pontsaerts, S. (2016, 13 oktober). "Tremelo is afspiegeling van hoe 'witte gemeente' op allochtonen reageert." *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2918886/2016/10/13/Tremelo-is-afspiegeling-van-hoe-witte-gemeente-op-allochtonen-reageert.dhtml>
- Premier Michel vond zero-tolerancefilmje Franken niet aanvaardbaar. (2016, 29 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2891250/2016/09/29/Premier-Michel-vond-zero-tolerancefilmje-Franken-niet-aanvaardbaar.dhtml>
- Premier zet Belgische inspanningen rond vluchtelingenproblematiek in de kijker op VN - top. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881789/2016/09/21/Premier-zet-Belgische-inspanningen-rond-vluchtelingenproblematiek-in-de-kijker-op-VN-top.dhtml>
- Provoost, E. (2016, 6 november). Trump is erg hard voor immigranten, maar zijn vrouw werkte zelf illegaal in de VS. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/10496/Verkiezingen-VS/article/detail/2963475/2016/11/06/Trump-is-erg-hard-voor-immigranten-maar-zijn-vrouw-werkte-zelf-illegaal-in-de-VS.dhtml>

- Rechter bevestigt ontruiming 'jungle' in Calais. (2016, 18 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2930479/2016/10/18/Rechter-bevestigt-ontruiming-jungle-in-Calais.dhtml>
- Rellen op Grieks eiland Chios bij betogingen tegen opvangkampen vluchtelingen. (2016, 15 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2872335/2016/09/15/Rellen-op-Grieks-eiland-Chios-bij-betogingen-tegen-opvangkampen-vluchtelingen.dhtml>
- Reynders: "Nog altijd geen zekerheid over wie achter staatsgreep Turkije zit." (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37662/Staatsgreep-Turkije/article/detail/2852779/2016/09/06/Reynders-Nog-altijd-geen-zekerheid-over-wie-achter-staatsgreep-Turkije-zit.dhtml>
- Riemens, T. (2016, 31 oktober). 1.500 kinderen proberen te overleven in verlaten Jungle van Calais. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2951747/2016/10/31/1-500-kinderen-proberen-te-overleven-in-verlaten-Jungle-van-Calais.dhtml>
- Romans, S. (2016, 7 september). Twee agenten met mes aangevallen in Molenbeek, wellicht geen terreurdaad. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2853698/2016/09/07/Twee-agenten-met-mes-aangevallen-in-Molenbeek-wellicht-geen-terreurdaad.dhtml>
- Rosman, C. (2016, 15 november). Nederland schrappt vertrekbonus Marokkanen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2982694/2016/11/15/Nederland-schrappt-vertrekbonus-Marokkanen.dhtml>
- Ruim 340 migranten voorbij twee dagen omgekomen op Middellandse Zee. (2016, 17 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2986772/2016/11/17/Ruim-340-migranten-voorbij-twee-dagen-omgekomen-op-Middellandse-Zee.dhtml>
- Ruim 650 migranten gered op Middellandse Zee. (2016, 23 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2999232/2016/11/23/Ruim-650-migranten-gered-op-Middellandse-Zee.dhtml>
- Ruim 75.000 vluchtelingen vast in niemandsland tussen Syrië en Jordanië. (2016, 15 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2872695/2016/09/15/Ruim-75-000-vluchtelingen-vast-in-niemandsland-tussen-Syrie-en-Jordanie.dhtml>
- Ruim 9 op 10 vluchtelingen vinden dat vrouwen zelfde rechten hebben als mannen. (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2984638/2016/11/16/Ruim-9-op-10-vluchtelingen-vinden-dat-vrouwen-zelfde-rechten-hebben-als-mannen.dhtml>
- Schoukens, L. (2016, 16 oktober). Vlaams Belang voert actie tegen "Calais aan Vlaamse kust" aan Franse Grens. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2925824/2016/10/16/Vlaams-Belang-voert-actie-tegen-Calais-aan-Vlaamse-kust-aan-Franse-grens.dhtml>
- Schoukens, L. (2016, 6 november). Duitse muur moet burgers tegen vluchtelingen in nieuw asielcentrum beschermen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2963710/2016/11/06/Duitse-muur-moet-burgers-tegen-vluchtelingen-in-nieuw-asielcentrum-beschermen.dhtml>
- Situatie van de vluchtelingen op Lesbos moet worden verbeterd. (2016, 8 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2909217/2016/10/08/Situatie-van-de-vluchtelingen-op-Lesbos-moet-worden-verbeterd.dhtml>
- Slachtoffers van mensenhandel mogen tijdelijk blijven. (2016, 27 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2888866/2016/09/27/Slachtoffers-van-mensenhandel-mogen-tijdelijk-blijven.dhtml>
- Spoormakers, S. (2016, 24 oktober). 'Jungle' in Calais ontruimd: "Dit is een welgelijke mediashow". *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2936014/2016/10/24/Jungle-in-Calais-ontruimd-Dit-is-een-walgelijke-mediashow.dhtml>
- Spoormakers, S. (2016, 24 oktober). "Hoe, niet naar Engeland?": honderden vluchtelingen keren terug naar Jungle. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2936304/2016/10/24/Hoe-niet-naar-Engeland-honderden-vluchtelingen-keren-terug-naar-Jungle.dhtml>
- Syriër die al meer dan 20 keer werd onderschept in haven Zeebrugge aangehouden. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2956152/2016/11/02/Syrier-die-al-meer-dan-20-keer-werd-onderschept-in-haven-Zeebrugge-aangehouden.dhtml>
- Syrische familie krijgt geen visum, advocate eist dwangsom van 4.000 euro per dag. (2016, 26 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2941108/2016/10/26/Syrische-familie-krijgt-geen-visum-advocate-eist-dwangsom-van-4-000-euro-per-dag.dhtml>
- Tentenkamp in Brussel brengt politie op het spoor van mensensmokkelaar. (2016, 20 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2881473/2016/09/20/Tentenkamp-in-Brussel-brengt-politie-op-het-spoor-van-mensensmokkelaars.dhtml>
- Theo Francken: "Altijd op Hongarije schieten, is gemakkelijk". (2016, 2 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2893329/2016/10/02/Theo-Francken-Altijd-op-Hongarije-schieten-is-gemakkelijk.dhtml>
- Theo Francken: "Ze hebben mijn meubels meegenomen". (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2955572/2016/11/02/Theo-Francken-Ze-hebben-mijn-meubels-meegenomen.dhtml>
- Theresa May onder vuur na afschieten puntensysteem voor nieuwe EU - migranten. (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37422/Brexit/article/detail/2850946/2016/09/05/Theresa-May-onder-vuur-na-afschieten-puntensysteem-voor-nieuwe-EU-migranten.dhtml>
- Tien vluchtelingen dood op Middellandse Zee, meer dan 2.100 anderen gered. (2016, 5 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2963386/2016/11/05/Tien-vluchtelingen-dood-op-Middellandse-Zee-meer-dan-2-100-anderen-gered.dhtml>
- Tientallen kinderen uit 'Jungle' van Calais mogen verenigd koninkrijk binnen. (2016, 15 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2924082/2016/10/15/Tientallen-kinderen-uit-Jungle-van-Calais-mogen-Verenigd-Koninkrijk-binnen.dhtml>
- Trump: "We zullen onmiddellijk tot 3 miljoen criminele immigranten uitzetten of opsluiten." (2016, 13 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/10496/Verkiezingen-VS/article/detail/2978692/2016/11/13/Trump-We-zullen-onmiddellijk-tot-3-miljoen-criminele-immigranten-uitzetten-of-opsluiten.dhtml>
- Turkije dreigt ermee vluchtelingendeal met EU op te blazen. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2957677/2016/11/03/Turkije-dreigt-ermee-vluchtelingendeal-met-EU-op-te-blazen.dhtml>
- Turks president Erdogan: "Het kan me niet schelen dat Europese leiders me een dictator noemen". (2016, 7 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2964575/2016/11/07/Turks-president-Erdogan-Het-kan-me-niet-schelen-dat-Europese-leiders-me-een-dictator-noemen.dhtml>

- Turkse asielaanvragen vertienvoudigd sinds coup poging: "Zeer opmerkelijk en zorgwekkend". (2016, 16 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37662/Staatsgreep-Turkije/article/detail/2984707/2016/11/16/Turkse-asielaanvragen-vertienvoudigd-sinds-couppoging-Zeer-opmerkelijk-en-zorgwekkend.dhtml>
- Turkse diplomaten vragen asiel in Duitsland. (2016, 7 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2907992/2016/10/07/Turkse-diplomaten-vragen-asiel-in-Duitsland.dhtml>
- Turkse politie pakt 40 buitenlanders op die banden hebben met IS. (2016, 19 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/37662/Staatsgreep-Turkije/article/detail/2880386/2016/09/19/Turkse-politie-pakt-40-buitenlanders-op-die-banden-hebben-met-IS.dhtml>
- Twaalf mensen zonder papieren betrapt bij contole Brusselse nail-shops. (2016, 22 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2997630/2016/11/22/Twaalf-mensen-zonder-papieren-betrapt-bij-controle-Brusselse-nail-shops.dhtml>
- Twee door Frankrijk uitgewezen Marokkanen wilden "zware aanslagen" plegen. (2016, 1 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2846336/2016/09/01/Twee-door-Frankrijk-uitgewezen-Marokkanen-wilden-zware-aanslagen-plegen.dhtml>
- Twee katten doodgemarteld in asielcentrum. (2016, 7 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/2661/Dieren/article/detail/2853631/2016/09/07/Twee-katten-doodgemarteld-in-asielcentrum.dhtml>
- Unicef werkt in Jordanië ok aan mentale zorg vluchtelingen kinderen. (2016, 24 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2936487/2016/10/24/Unicef-werkt-in-Jordanie-ook-aan-mentale-zorg-vluchtelingenkinderen.dhtml>
- Unicef: "Bijna 50 miljoen kinderen wereldwijd op de vlucht." (2016, 6 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2852972/2016/09/07/Unicef-Bijna-50-miljoen-kinderen-wereldwijd-op-de-vlucht.dhtml>
- Unubold (20) wordt na 11 jaar in ons land uitgewezen vlak voor huwelijk. (2016, 4 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2897448/2016/10/04/Unubold-20-wordt-na-11-jaar-in-ons-land-uitgewezen-vlak-voor-huwelijk.dhtml>
- Vader Syrisch gezin "doodsbang", advocate wijst richting Francken voor lekken van identiteit. (2016, 4 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2962063/2016/11/04/Vader-Syrisch-gezin-doodsbang-advocate-wijst-richting-Francken-voor-lekken-van-identiteit.dhtml>
- Van Ast, M. (2016, 9 september). Cameraploeg weggejaagd en bedreigd door Turks-Nederlandse jongeren. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2858933/2016/09/09/Cameraploeg-weggejaagd-en-bedreigd-door-Turks-Nederlandse-jongeren.dhtml>
- Van De Sype, K. (2016, 24 november). Ze noemden hun kind Angela Merkel uit dankbaarheid omdat ze een asielaanvraag mochten doen in Duitsland. En nu is die geweigerd. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/3001112/2016/11/24/Ze-noemden-hun-kind-Angela-Merkel-uit-dankbaarheid-omdat-ze-een-asielaanvraag-mochten-doen-in-Duitsland-En-die-is-nu-geweigerd.dhtml>
- van de Woestijne, J. (2016, 30 september). Asielzoekers behandeld als beesten aan Hongaarse grens. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2892370/2016/09/30/Asielzoekers-behandeld-als-beesten-aan-Hongaarse-grens.dhtml>
- Van den Eynde, I. (2016, 20 oktober). Jambon komt met plan-Calais: 120 extra agenten bewaken grenzen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op

- <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2932841/2016/10/20/Jambon-komt-met-plan-Calais-120-extra-agenten-bewaken-grenzen.dhtml>
- Van den Eynde, I. (2016, 7 november). Francken moet geen dwangsom betalen aan Syrische familie. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2966272/2016/11/07/Francken-moet-geen-dwangsom-betalen-aan-Syrische-familie.dhtml>
- van der Ploeg, K. (2016, 19 oktober). Hongaren boos om prijs voor beruchte cameravrouw die vluchtelingen tackelde. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2932541/2016/10/19/Hongaren-boos-om-prijs-voor-beruchte-cameravrouw-die-vluchtelingen->
- Van Eyken, K. (2016, 18 november). "EU zal uit elkaar vallen indien we niet luisteren naar de verzuchtingen van burgers over migratie en terreur." *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2988162/2016/11/18/EU-zal-uit-elkaar-vallen-indien-we-niet-luisteren-naar-verzuchtingen-van-burgers-over-migratie-en-terreur.dhtml>
- Van Eyken, K. (2016, 24 oktober). Jonge papa redt leven van vluchteling. Maar verliest dan alles. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2936105/2016/10/24/Jonge-papa-redt-leven-van-vluchteling-Maar-verliest-dan-alles.dhtml>
- Van Eyken, K. (2016, 26 oktober). Ophef om Syriër met 4 vrouwen en 23 kinderen die voor "360.000 euro" aan steun trekt. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2933399/2016/10/26/Ophef-om-Syriër-met-4-vrouwen-en-23-kinderen-die-voor-360-000-euro-aan-steun-trekt.dhtml>
- Van Eyken, K. (2016, 29 september). Bruid vreest dat ze haar huwelijk moest afgelasten. Maar dan komt Syrische vluchteling op de proppen. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2890803/2016/09/29/Bruid-vreest-dat-ze-haar-huwelijk-moet-afgelasten-Maar-dan-komt-Syrische-vluchteling-op-de-proppen.dhtml>
- Van Grieken: "Eerst inschrijvingsstop voor vreemdelingen, dan pas gesprek met N-VA. (2016, 27 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/3007701/2016/11/27/Van-Grieken-Eerst-inschrijvingsstop-voor-vreemdelingen-dan-pas-gesprek-met-N-VA.dhtml>
- van Kleef, S. (2016, 20 oktober). Rel over kindvluchtelingen Calais: "Er zitten volwassenen tussen". *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2933195/2016/10/20/van-Kleef-over-kindvluchtelingen-Calais-Er-zitten-volwassenen-tussen.dhtml>
- Van Malderen, S. (2016, 12 oktober). Lily Allen in tranen na bezoek aan Calais: "Ik excuseer me in naam van mijn land". *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/944/Celebrities/article/detail/2916955/2016/10/12/Lily-Allen-in-tranen-na-bezoek-aan-Calais-Ik-excuseer-me-in-naam-van-mijn-land.dhtml>
- Veel minder asielzoekers naar Duitsland. (2016, 12 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2916329/2016/10/12/Veel-minder-asielzoekers-naar-Duitsland.dhtml>
- Veertien jaar cel voor doodslag op illegale twintiger. (2016, 10 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2912819/2016/10/10/Veertien-jaar-cel-voor-doodslag-op-illegale-twintiger.dhtml>
- Verdeling asielzoekers over Europa versnelt, grenscontroles moeten volgende maand stoppen. (2016, 28 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2889918/2016/09/28/Verdeling-asielzoekers-over-Europa-versnelt-grenscontroles-moeten-volgende-maand-stoppen.dhtml>
- Vier doden bij aanval op vluchtelingenbootje voor kust van Libië. (2016, 21 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2934477/2016/10/21/Vier-doden-bij-aanval-op-vluchtelingenbootje-voor-kust-van-Libië.dhtml>

- Vier opvangcentra voor asielzoekers sluiten nog deze maand. (2016, 21 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2996314/2016/11/21/Vier-opvangcentra-voor-asielzoekers-sluiten-nog-deze-maand.dhtml>
- Vijf illegalen aangehouden voor inbraak in strandcabine. (2016, 16 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2874697/2016/09/16/Vijf-illegalen-aangehouden-voor-inbraak-in-strandcabine.dhtml>
- Vijftig landen gaan samen 360.000 vluchtelingen opvangen. (2016, 21 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2881787/2016/09/21/Vijftig-landen-gaan-samen-360-000-vluchtelingen-opvangen.dhtml>
- Vlaams koppel belaagd door vluchteling in Calais: "Hij sloeg deuken in onze auto". (2016, 9 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2858042/2016/09/09/Vlaams-koppel-belaagd-door-vluchteling-in-Calais-Hij-sloeg-deuken-in-onze-auto.dhtml>
- Vlaams onderwijs ving vorig schooljaar ruim 3.500 extra anderstalige nieuwkomers op. (2016, 24 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1265/Onderwijs/article/detail/3000612/2016/11/24/Vlaams-onderwijs-ving-vorig-schooljaar-ruim-3-500-extra-anderstalige-nieuwkomers-op.dhtml>
- Vlemings, J. (2016, 22 september). Dit is waar 1 miljoen mensen voor vluchten in de vergeten Noordelijke Driehoek. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2883383/2016/09/22/Dit-is-waar-1-miljoen-mensen-voor-vluchten-in-de-vergeten-Noordelijke-Driehoek.dhtml>
- Vluchteling krijgt jaar cel omdat hij illegaal in ons land verblijft. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2954818/2016/11/02/Vluchteling-krijgt-jaar-cel-omdat-hij-illegaal-in-ons-land-verblijft.dhtml>
- Vluchteling omgekomen onder trein in Calais. (2016, 24 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34342/Migrantencrisis-Calais/article/detail/2885528/2016/09/24/Vluchteling-omgekomen-onder-trein-in-Calais.dhtml>
- Vluchteling steekt Afghaanse tiener dood in Duitsland. (2016, 3 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2893889/2016/10/03/Vluchteling-steekt-Afghaanse-tiener-dood-in-Duitsland.dhtml>
- Vluchtelingen bekogelen pompiers die brand in hun tehuis komen blussen. (2016, 8 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2909268/2016/10/08/Vluchtelingen-bekogelen-pompiers-die-brand-in-hun-tehuis-komen-blussen.dhtml>
- Vluchtelingen gaan elkaar te lijf op Lesbos. (2016, 5 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2850914/2016/09/05/Vluchtelingen-gaan-elkaar-te-lijf-op-Lesbos.dhtml>
- Vluchtelingen gaan op de vuist met politie in Bulgaars asielcentrum: 14 agenten gewond. (2016, 25 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3002892/2016/11/25/Vluchtelingen-gaan-op-de-vuist-met-politie-in-Bulgaars-asielcentrum-14-agenten-gewond.dhtml>
- Vluchtelingen verkopen hun baby op eBay. (2016, 13 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2919632/2016/10/13/Vluchtelingen-verkopen-hun-baby-op-eBay.dhtml>
- Vluchtelingenkamp in Parijs ontruimd. (2016, 4 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2960744/2016/11/04/Vluchtelingenkamp-in-Parijs-ontruimd.dhtml>

- Vluchtelingenkamp in Parijs ontruimd. (2016, 4 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2961323/2016/11/04/Vluchtelingenkamp-Parijs-ontruimd.dhtml>
- Vluchtelingenkinderen uit 'Jungle' Calais moeten bij fruitboeren werken. (2016, 20 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2992152/2016/11/20/Vluchtelingenkinderen-uit-Jungle-Calais-moeten-bij-fruitboeren-werken.dhtml>
- Vluchtelingenparking E40 week langer dicht door trucks, daarna bewaking met honden. (2016, 27 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2942894/2016/10/27/Vluchtelingenparking-E40-week-langer-dicht-voor-trucks-daarna-bewaking-met-honden.dhtml>
- Vluchtelingenstroom "van Bijbelse proporties" op komst. (2016, 11 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2914023/2016/10/11/Vluchtelingenstroom-van-Bijbelse-proporties-op-komst.dhtml>
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen wil lijst met 'veilige landen' afschaffen. (2016, 17 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2986268/2016/11/17/Vluchtelingenwerk-Vlaanderen-wil-lijst-met-veilige-landen-afschaffen.dhtml>
- VN: "Meest dodelijke jaar ooit voor vluchtelingen op Middellandse Zee". (2016, 26 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2940893/2016/10/26/VN-Meest-dodelijke-jaar-ooit-voor-vluchtelingen-op-Middellandse-Zee.dhtml>
- Voor het eerst zijn meer dan 60.000 migranten gestrand in Griekenland. (2016, 13 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2868781/2016/09/13/Voor-het-eerst-zijn-meer-dan-60-000-migranten-gestrand-in-Griekenland.dhtml>
- Vreselijk beeld Alan is exact één jaar oud. (2016, 2 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2847828/2016/09/02/Vreselijk-beeld-Alan-is-exact-eeen-jaar-oud.dhtml>
- VS willen volgend jaar minstens 110.000 vluchtelingen opvangen. (2016, 14 september). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2871332/2016/09/14/VS-willen-volgend-jaar-minstens-110-000-vluchtelingen-opvangen.dhtml>
- Waarom negatieve berichten over moslims of vluchtelingen gevaarlijk zijn. (2016, 2 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/1275/Islam/article/detail/2955794/2016/11/02/Waarom-negatieve-berichten-over-moslims-of-vluchtelingen-gevaarlijk-zijn.dhtml>
- West-Vlaamse taskforce zet vluchtelingen aan het werk. (2016, 22 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/2997801/2016/11/22/West-Vlaamse-taskforce-zet-vluchtelingen-aan-het-werk.dhtml>
- West-Vlaanderen zet zich schrap voor sluiting 'Jungle'. (2016, 10 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2912826/2016/10/10/West-Vlaanderen-zet-zich-schrap-voor-sluiting-Jungle.dhtml>
- Wijndomein van Sting stelt illegale vluchtelingen te werk. (2016, 17 oktober). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2927272/2016/10/17/Wijndomein-van-Sting-stelt-illegale-vluchtelingen-tewerk.dhtml>
- Winterse kou treft vluchtelingen in Griekenland. (2016, 29 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/3011961/2016/11/29/Winterse-kou-treft-vluchtelingen-in-Griekenland.dhtml>

Xavi bezoekt vluchtelingenkamp in Jordanië. (2016, 29 september). *Het Laatste Nieuws*.
Geraadpleegd op <http://www.hln.be/hln/nl/14796/WK-voetbal/article/detail/2891231/2016/09/29/Xavi-bezoekt-vluchtelingenkamp-in-Jordanie.dhtml>

Zeker 240 migranten verdronken nadat twee boten kapseisden voor Libische kust. (2016, 3 november). *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op
<http://www.hln.be/hln/nl/34662/Vluchtelingencrisis/article/detail/2957912/2016/11/03/Zeker-240-migranten-verdronken-nadat-twee-boten-kapseisden-voor-Libische-kust.dhtml>

Zowat 5.700 vluchtelingen gered op Middellandse Zee. (2016, 23 oktober). *Het Laatste Nieuws*.
Geraadpleegd op
<http://www.hln.be/hln/nl/960/Buitenland/article/detail/2935518/2016/10/23/Zowat-5-700-vluchtelingen-gered-op-de-Middellandse-Zee.dhtml>